

Cserhátszentiván 2011

**A Cserhátszentivániak III. Világtalálkozója
2011. június 25-én,
a falu névadójának szentelt templom török
hódoltság utáni újraépítésének 252-ik,
és az új templom alapkövetételének
70. évfordulóján**

Írta és szerkesztette
Dr. Szalay Ferenc

Balás Kristóf, Horváth Dóra, Kovács Éva, Murányi Gyula,
és mások

Bakallár József (szül. 1940), Cserhátszentiván díszpolgárának festménye. Emlék (50x70 cm)

Betlehem, ami minden karácsonykor látható a falu templomában

Előszó

Ez immár a harmadik könyv, ami megjelenik a cserhátszentivániai világtalálkozója alkalmából. A 2009-ben kezdődött sorozat, mert most már annak lehet tartani, lendülete még tart. Igaz, hogy az évente megrendezett találkozók az idő kegyetlen törvénye miatt, és az élet rendje szerint, többen egy másik, az égi találkozóra kaptak meghívást, tehát igazoltan vannak távol, de szerencsére mindig jönnek újak.

Nagy öröm, hogy ebben a könyvben közreadhatjuk régi és új cserhátszentivániai élettörténetét és bemutatkozását.

A könyv színességét nem csak a számos szép fénykép, hanem a tartalom változatossága is mutatja.

Köszönet mindazoknak, akik írásaikkal, fényképekkel, adatközlésükkel, régi dokumentumok közreadásával, és más módon hozzájárultak ahhoz, hogy ez a mostani könyv megjelenhessen.

A sorozat sikerét jól mutatja, hogy bár a könyveket a találkozók minden résztvevője megkapta, számosan kérnek további példányokat családtagjaik, barátaik és ismerőseik részére.

Az ISBN számmal rendelkező, azaz a nemzetközi könyvregiszterben nyilvántartott kiadványunk úgynevezett köteles példánya nem csak az Országos Széchényi Könyvtárban, hanem kultúrházban és a klubban, azaz a falu kocsmájában is mindig megtekinthető.

Bízom abban, hogy a sorozat nem szakad meg, és hogy ez a kiadvány hozzájárul az értékek megmentéséhez és megőrzéséhez, a falu és a nagyobb közösség emberi kapcsolatainak jobbításához.

Cserhátszentiván, 2011. június 14-én

*Dr. Szalay Ferenc
egyetemi tanár, szerkesztő*

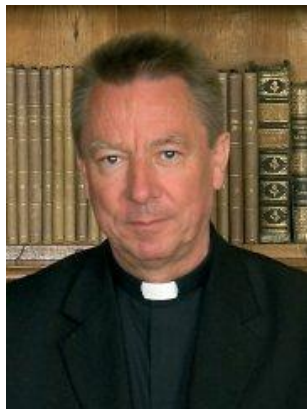
Tartalomjegyzék..... Oldal

Előszó	1
Tartalomjegyzék.....	2
Dr. Beer Miklós váci püspök köszöntő levele	4
Beszámoló a II. Világtalálkozóról. (Murányi Gyula).....	6
A III. Világtalálkozó programja	11
Cserhátszentivániai Emlékkönyve.....	12
Képek a II. Világtalálkozóról.....	17
„...az káromkodásokról” Balás Kristóf írása.....	46
Önkormányzati választás 2010. Az új önkormányzat	55
Kovács Éva, az új polgármester programja	56
Nőnap ünnepség 2011	63
Március 15-i ünnepség 2011	67
Cserhátszentivániai külföldön	
Balás Jenő (Jancsi) – Németország, Bonn	70
Horváth Attila - Franciaország, Grenoble.....	78
Cserhátszentivániai itthon	
Balás István. Önéletrajz és történelmi lecke	81
Cservölgyi Zoltán	88
Fertőszögiek Cserhátszentivánon	93
Kokavecz Zsolt. Kőműves és autodidakta festő.....	98
Kecskés Miklós és felesége, Margit	105
Dr. Kovách Arisztid, a világhírű kutató orvos	110

Martényi Csaba és felesége, Katalin.....	13
Murányi Miklós. A falu egyetlen szülöttje, aki pap lett	115
Siraky Janka. Az akaratérő példája, a számok mestere	118
Szabó Timea. Rendőrfőhadnagy a faluból.....	123
A nagy árvíz 2010-ben (a második)	132
Az árvíz után újjáépített gyaloghíd a Jóska patak felett	154
Vadvízi evezős a faluban a két árvíz között.....	156
Gólyák Cserhátszentivánon.....	159
A falu egyetlen jegenyefája.....	161
Megsárgult iratok, régi dokumentumok a sublótfiókokból	162
70 évvel ezelőtt történt az új templom alapkövetétele	186
Mentsük meg a templomlépcsőt.....	187
Ünnepek, szokások, étkek, receptek.....	190
Köszönetnyilvánítás.....	203
Jegyzet, helyreigazítás, meghívó.....	204

Beer Miklós váci püspök köszöntő levele

Kedves Cserhátszentivániak!

Nagy örömmel és szeretettel köszöntöm az idei találkozó minden résztvevőjét.

Amikor a napokban gyászoltuk Dr. Mádl Ferenc egykori köztársasági elnök urat, a búcsúztató beszédekben gyakran megemlítették azt a kis Veszprém megyei falut, Bándot, ahonnan ő származott. Méltán büszke rá mindenki a szülőfalujában, hiszen egy kicsit az ő életüket képviselte mindenütt, amerre járt élete során.

Így vagyunk valamennyien a szülőföldünkkel, azzal a közösséggel, ahol gyerekeskedtünk, nevelődtünk, ahonnan az életútra elindultunk. A szülői ház, a templom, az iskola, a környező erdők, mezők megannyi emléket idéznek fel bennünk. Ezt kaptuk ajándékba, ezek a megszentelt helyek jelentik a legfontosabb „kötődésünket”.

Amikor hazalátogatunk és felidézzük a régi élményeket, amikor találkozunk egykori tanárainkkal, iskolatársainkkal, rokonainkkal, megerősödik bennünk a tudat, hogy mi ide tartozunk.

Szívből kívánom mindnyájuknak és ezért mondok imádságot az Úristen felé, hogy az idei találkozás is tágiítsa a személyes emlékek körét és visszatérve a hétköznapi feladatokhoz, adjon új lendületet, bátorítást.

Szívből kívánom, hogy cseréljenek minél több laccímet, telefonszámot, email-címet, tegyenek újabb elhatározásokat a személyes találkozásokra. Szükségünk van egymásra, hogy egész hazánk ügyét előbbre vihessük. Ezek a közös szálak adnak erőt, hogy legyen bátorságunk rendbe tenni közös dolgainkat.

Szívből remélem, hogy magam is részt vehetek közös örömeinkben és személyesen is megismételhetem jókívánásaimat.

Addig is köszönetet szeretnék mondani a megtisztelő felkérésnek, hogy így egy kicsit én is szentiváinak érezhetem magamat. Gratulálok a szervezőknek és bátorítok mindenkit, hogy ennek a találkozóknak megkezdett szép gyakorlatát tovább folytassák és adják tovább a következő nemzedékeknek.

Isten áldását kérve, szeretettel küldöm köszöntésemet.

Vác, 2011 június 14-én

Beer Miklós váci megyéspüspök

Cserhátszentiván látképe. Hátterben a Vereshegy

Cserhátszentivániai II. Világtalálkozója

2010. június 26. szombat

Murányi Gyuszi „Szubjektív összefoglalója”

Csütörtök. A falu hangulata nyomott. A néhány nappal korábbi árvíz feszültsége, az újabb esőzéstől való félelem sokakat aggódóvá tesz. Igaz, elhárítást „csak” a két fő vesztes, a Jankovics házát kiszellőztetni és a rengeteg tönkrement értéket kidobni próbáló Kovács Éva és Zsolt, és a kerítés nélkülivé vált kertben kármentő kísérleteket tevő Kalocsa Éva néni végez.

Péntek. Valaki javasolja: tegyük későbbre a találkozót. Kevesen értik, hogy miért. Nyáron szokatlan disznóölési hang jelzi: találkozunk! Setyo és Olga úgy gondolja, hogy egy disznóval ajándékozza meg az ünneplőket. Jön a segítség (pl. Vigh Robi), s hamarosan Sándor Jóska bácsinál keverik a katlanban a tepertőt/pörccöt/zsírt. Közben Bakayné Noskó Gizikénél gyűlik a sokféle süti, az ásványvíz, az ecsegi péktől ajándékba kapott kenyér. Csóré Pisti és segítői gyűjtik a „kultúrba” a szükséges bútorokat, Szabó Timi irányításával berendezik a nagytermet, Szalay professzor Pestről megküldi a kiállítási állványokat, szerelik a sátrakat, Dér Jóska vállalja az éjszakai őrzést, a falu a fűnyírók zajától duruzsol, Holnap június utolsó szombatja!

Szombaton reggel korán kelő szorgos asszonyok-lányok (Szabó, Noskó, Sándor, Littai, ...) kezdenek a sertéspörkölt (főtt burgonya, uborka-paprika, kenyér) menühöz, a sütik és ásványvizek vendégfogadó kirakásához, a rend folyamatos biztosításához (pl. Józsaék. – Szeretném ha mindenki örökre megjegyezné: Románia 90 év után is közel 3 millió magyar otthona, s aki onnan az anyaországba haza költözik az legalább olyan magyar és szentiványi lehet mint én).

Jönnek az első vendégek, megkezdődik a regisztráció, amelyben a Zorkóczy-Kovács tagjai, Janka, Katalin és Tamása, továbbá dr. Nagyné Kasza Gabriella vettek részt. A résztvevők mind kaptak egy nyakba akasztható névkitűzött, ajándékként egy műanyag reklámszatyrot, Kovácsék Royal match cégétől egy emléktollat és a dr. Szalay Ferenc által szerkesztett, sok színes képet tartalmazó, 156 oldalas kiadványt. Véget nem érő üdvözlések, beszélgetések.

10 órától nagy az izgalom a templomban: vajon megérkezik-e Murányi Miki régi barátja, Csontos Ferenc atya Hatvanból. Térkép és útmutató táblák hiányában bizony hosszabb az út a tervezettnél. Aztán a falu névadójának, Keresztelő Szent Jánosnak a tiszteletére bemutatott szentmise áhítata megnyugtat mindenkit. Többen, így a Galgagutáról érkező evangélikus lelkész, Fűke Szabolcs is csatlakozik a vidám tömeghez, s elindulunk őseink sírjához.

A 251 évvel ezelőtt újjáépített templomtoronynál sipeki Balás Kristóf tanár úr rendhagyó történelem órán idézi fel a Pálmány Béla által feldolgozott, nemes őseink által 276 évvel ezelőtt jóváhagyott szabályzatot, annak is a káromkodás büntetésére rendelt részeit. Kasza Kálmán megkoszorúzza az általa szponzorált, a múlt évben állított emléktáblát a találkozóra hozott 3 koszorú egyikével. Szalay professzor jelképesen meglocsolja a tavaly általa ültetett három emlékfa egyikét. Ezután átvonulunk a temető evangélikus részébe, Siraky Lajos sírjához. (Jó ha tudjuk, hogy ő az 1848-49-es szabadságharc egyik szentiványi hőse, egy ideig bujdosója, majd a falu és a környék első főjegyzője, s kézírásos feljegyzéseivel sok értékes adatot hagyományozott ránk). A mély lelkiségű áhítatba a 42. zsoltár evangélikus dallamú és szövegű éneklésével is bekapcsolódunk. (Ha voltál a szentmisén, akkor azt is sejtetheted, hogy a hagyomány szerint ki mondta: „aki (szépen) énekel, kétszeresen imádkozik”). A temetőbejáratnál lévő 200 éves kereszt, s az emléktábla megszentelése után átvonulunk a zsidó temetőbe, hogy így emlékezzünk a falu egykor közmegbecsülésnek örvendő izraelita lakosaira, mert a múltat megismerve, értékeit ápolva, szeretnénk igazságosabbá, boldogabbá tenni a jövőt. Koszorú kerül

természetesen a zsidó honfitársaink sírjához és a kultúrházi beszámolók után a hősi emlékműhöz is.

Meghatottan, a táj szépségétől eltelve („a temetőkből a legszebb a kilátás”), s kissé megéhezve bandukolunk a kultúrhoz, s örülünk a közben megérkező számos ismerős/ismeretlen barátnak, SZENTIVÁNYINAK, s a finomságoknak. Bizony őszintén mondhatjuk: rég ettünk ilyen finom hazait.

14 óra körül a terített asztaloktól részesei lehetünk a Benkóné Turcsányi Ildikó vezette bemutatkozásoknak. Kiváló a kezdés: Benkó Bence színinövendék Wass Albert Üzenet haza c. versét adja elő (... A víz szalad, a kő marad, a kő marad ...) Az aranydiplomás Lendvay Sanyi még élő osztálytársait (Berkó Bori, Noskó Oti) is a színpadra kéri. Hallgatjuk Sándor Olivér és az ötvenes évek végén iskolánkban tanító Mócsay György beszámolóját, a Bonnból hazaérkezett Balás Jenő/Jancsi meghatódott szavait. A táncház bőgőse, Kalász Tamás szól gyürkys kötődéséről, s öccsét hiányolja, aki most felvételizik a Zeneakadémiára. Dr. Szalay Ferenc röviden beszámol, hogy ő és párja hogyan lett cserhátszentiváni, felhívja a figyelmet Kovách Georgina 4 kiállított festményére. Megemlíti, hogy dr. Kovách György m. kir. Közegészségügyi főfelügyelőről a kiadvány 102. oldalán olvashatunk és, hogy a világhírű dr. Kovách Arisztid kutató-orvosról a jövő évben fogunk méltó megemlékezést tartani. Közben emlékkerámiát adunk át a tavalyi és ideai találkozó legkorábban (1922) született résztvevőjének, Szabó Gyula bácsinak. Sramkó Gábor biológus, a Cserhát növényvilágával is foglalkozik, vetített képes előadása közben/után Littai Fanni és társai (Kasszandra együttes) vidám táncprodukcióval vívják ki tapsviharunkat – az édesanyja által feldíszített színpadon. Felhívást kapunk, hogy az EMLÉKKÖNV-be bárki bejegyezhet, hogy az otthont adó kultúrházat apáink/nagyapáink (és Szontágh Rezső) 50 évvel ezelőtt építették. A rendezvény háziasszonya, Szabó Timi bemutatkozása után folytatódik a kötetlen beszélgetés, séta, a néprajzi gyűjtemény megtekintése, az alkalmi kiállítás nézegetése.

Kovách Georgina művészetét 4 festmény, Ligeti Károlyét 1 rajz reprezentálja. Bakallár József és Tarcsányi Ottília nem tud jönni, de, hogy lélekben velünk vannak azt szentiványon lévő műveik kiállításával is jelezzük. Számos színvonalas fotóról ismerkedhetünk meg az árvízzel, a táj, a népművészet értékeivel, az első találkozóképeivel (Szalay, Horváth Dóra, Bényey Zsolt, Szabó Sándor, Lord Martin, Dugonics Anita, ...)

A Kalász féle zenészcsapat már a sátraknál, majd a kultúrban is felvidámított, sokakat táncra perdített. (Jövőre újra a megérkezéstől a beszámoló végéig tartó örömeire kértem fel őket). A hajnalig tartó „ilyen jó bálon már régen voltam” hangulatot Franka és társa és Setyoék kihelyezett korcsmája biztosította, sőt Fanni és társai tánca is fokozta a jó kedvet.

Több mint 230 regisztrált, önmagát szentiványinak tartó ünnepelt. Egyébként a Lord család Nagy-Britanniából, Horváth Attila Franciaországból (Grenoble) érkezett. Számos barát jelezte, hogy (nyaralás, betegség, gyász, szakmai vagy családi elfoglaltság) miatt csak lélekben lesz velünk. Volt, aki azért nem jött, mert nem hívtuk Őt. Személyesen senkit sem hívunk. A meghívó megjelenik a honlapon, bedobadjuk minden szentiványi porta levelesládájába, átküldjük az Alsótoldon lakóknak, s aki ilyen célra megadja a @-címét (e-mail vagy világháló) azt is értesítjük. A hírt továbbít(hat)ják a rokonok, barátok, ismerősök. Legyen ennyi elég.

Önkéntes a megjelenés, önkéntes a segítség. Köszönjük a koszorúkat (KK), s mindent a már felsorolt és a névtelen ajándékozóknak és segítőknek. De meg kell szoknunk, hogy sok minden nekünk kellene összeadnunk. CsZ, MGy, MA, HnéSE, KB, SzT, KM, KM, SA, B(kl)I, LZs, K-né SM nekem „fizetett”, LS, TD-né és mások az adománydobozba, és/vagy a templomi perselybe tettek. Isten fizessen meg MINDENKINEK. Köszönöm Szalay professzor áldozatos munkáját, a 400 példányos 160 oldalas kiadvány szponzorálását.

Klasszikusokat idézek:

1. M.Gy.: amíg élek biztos, hogy megtartjuk a világtalálkozót.
2. B.J. (84 éves): amíg élek hazajövök Bonnból.
3. K.M.: hallottam, hogy az idén is igaz emberi találkozások, felszabadult, őszinte jókedv volt.
4. I.A.: annyi mindent kéne még elmondanom, ...

Ha kapok fényképeket feltesszük a honlapra. Ha elkészül Benkó Barna a DVD-vel meghirdetjük.

Jegyezd elő a naptáradban és a szívedben: minden év június utolsó szombatját!

Találkoz(z)unk 2011. június 25-én is!

Ekkor lesz a templom alapkövetételének 70 éves évfordulója. A templomlépcső már megsüllyedt, lassan megindul utána a templom is. Előzzük meg közösen, hogy őseink világháború közbeni áldozatos munkájának gyümölcse tönkremenjen. Szervezési/adakoztatási jó ötletet és mindenféle segítséget kérünk. Ajánlkozókat várunk, akik szívesen részt vennének afféle „téglajegy”-mintájú gyűjtésben is, akár a szomszéd falvakban is, vagy az elszármazott rokonaik, ismerőseik között. Jó lenne 2012-ben, a templomszentelés 70. évfordulóján, az első templom építésének 925. fordulóján a mai utódok összefogásának az eredményét is ünnepelni.

Jókat!

Gyuszi

**Az összefoglaló olvasható a
www.cserhatszentivan.com honlapon is.**

Cserhátszentivániai III. világtalálkozó programja

2011. június 25, szombat

- 8.00 órától: Érkezés és regisztráció a kultúrházban
Fogadás pogácsával, üdítő italokkal
Emlékkönyv
- 10.00 Szentmise a templomban
Bemutatja Kovács Attila Mózes plébános, Tápiógyörgye
- 11.00 Gyalog séta a temetődombra
Történelmi visszaemlékezés – Balás Kristóf előadása
Az emléktábla megkoszorúzása
Az emlékfák megöntözése
Áhítat és énekek az evangélikus síroknál
Thuránszky István evangélikus lelkész, Bér
Séta az izraelita temetőbe és ott megemlékezés
- 12.15: A hősök emlékművének megkoszorúzása
- 12.30 Sertéspörkölt ebéd mindenkinek (készítik a falu asszonyai)
- 14 óra: Program a Kultúrházban
emlékezések és bemutatkozások
kiállítás
szentiványi gyermekek műsora - a Kalász fivérek
zenéjével színesítve
vendég: Papp Lajos szívsebész
- 18 óra: Táncház a Kalász fivérek és barátai közreműködésével
- 20 óra: Bál

Folyamatos program:

Családi, baráti, ismerősi találkozások, séta a faluban és környékén,
bejegyzés az Emlékkönyvbe

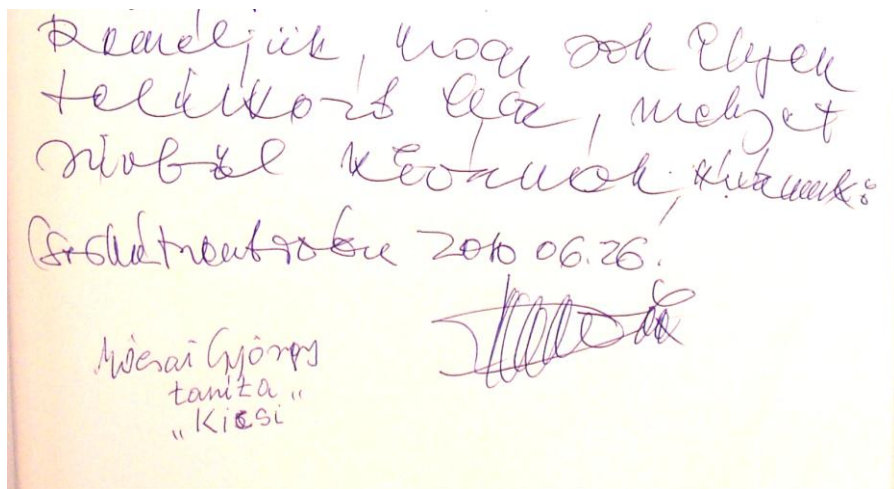
Cserhátszentivániai Emlékkönyve

Az első világtalálkozó alkalmával indítottunk egy emlékkönyvet, amibe a második találkozón is, 2010. június 26-án, számos bejegyzés került.

A bejegyzések elismerést, köszönetet és örömet tükröznek, és közülük több a találkozók folytatására buzdít.

Minden bejegyzés bemutatására nincs elegendő hely, de néhányat közreadunk.

Kedves Grentinányi!.

Jönagom Vésényit és kőcsénylőt háromszáz özörel
diseknek, de mindig a "névess" volt a
cselivölgy. Nélkül barátság, Antal Károly (1989)
Névellette meg a művelést emor a népség utagya
it a Jónas Kődörén!

Künnel 2022 évét is kitaratást a fennmaradásuk!

Egy új meló, felkötésű és 50-100 éig
el, egy új "plaza" meg 30-at van és meg.

A magyar föld és tég aranyban van, és ha a
egyen földet 90% a mór és a névess lesz is
(kál) a lemingó és a füstöl) a kőpát
"Kendence" aha és egy Eldent kell megfogadni!
Künnel minden Emberek, a kőcsénylőt is!

Grentinányi János
2010 június 26.

bestabrizmian ingin megkeltetők vettek, hogy
ezen szél fel a névess kemelében, és kőcsénylőt is a
emeltek a névess.

"Kendence" aha és egy Eldent kell megfogadni!
#megfogadni "Kendence", a névess megkeltetők
jell emeltek és kőcsénylőt

Károly János
2010 jún. 26.

Drágák Boldog, Barátok, Jövőre!

Mindig örömmel jövök Szentivégybe,
az emberek, a fáj és a nép ég miatt.
Pedig csak lassú éjszaka itt éjszaka
Adjon a Jösten erőt a megmeredésben,
s mindig elegendő "kemény" ember.

Szeretettel

Bácsi Károly

Gratulálok a szenvedésnek.
A jó Isten adjon erőt egész életig, hogy
jövőre is ilyen szeretettel fogadjon az
társaság, éjszaka. Szeretettel fogadjon, a
bere boldogság, és szeretet jelzésként no. Adjon
Szeretettel jövőre ismét találkozzon.

Szeretettel

Kemény, Sándor

2010. június 26.

Ha egy közönségnek van egy igazi
"energiafőzpontja", akkor az családokra
képes...

Hál' Istennek Cserhátszentivánnak
is van, és egész nemzetünknek is
van!

Hajrá Cserhátszentiván!
Hajrá magyarok!

2010.06.26.

Gratulálok a szervezőknek a rendezvény
megszervezéséért. Vannak dolgok, amelyek
indulást nem lehet pótlóban kifejezni,
mert az az ember szívében és
szellemében meséket szövegezik.
És a nap ilyen lesz minden résztvevő
számára. Ez "második generációs"
Szondiánként (idesapám által)
egyre inkább helyi név lesz de
érezni magam. Köszönöm.

2010.06.20

"Nagyszem" kerdőmennyiségű tartózkodás a
"világtelelőrdő" ! Öntől, hogy
sint vehetünk a földben és a
idei programban is,

A további években is sok kitérőt
kínálunk annak ellenére is, hogy
mindig annál ellenkező is.
Mindenben nagyon minőségi segítővel,
akár a nemzeti akadémia is kitérő-
vel. További jó epizódok és
sok sikeres eredményt kívánunk.

"Szegedre fel" ⁴

2010. 06. 26. Litter, Zolt

19.

Szankó Benedek Gábor vagyok.
Nagyon örülök hogy a falunapra-
ról hívtam Szankó Pára falunapra.

2010. 06. 26.

Balogh János Bomba
2010. június 26.

A második világtalálkozó képeiből

Szentmise a templomban

A szentmisét bemutatta Csontos Ferenc atya Hatvanból, aki a faluból származó egyetlen papnak, Murányi Miklósnak volt régi barátja,

Hívek a faluból és máshonnan.

A fenti képen balról az első sorban Kokaveczné Sándor Ilona, Balás Jenő Bonnból, a második sorban: Babiákné Berkó Júlianna, Berkó Borbála, Balás Mária, Hotváth Attila Grenoble-ból, a harmadik sorban Rásóné Zárai Tünde és férje Rásó József, majd Zárai Károlyné Lendvai Borbála

Az olvasmányt, a szentleckét és a könyörgést felolvasta Szabó Gyula
A fenti képen, baloldalon a szószék, hátul középen a régi oltár és
felette az oltárkép.

Fent: Úrfelmutatás. Lent: Áldozás

Áldozás előtt, szent éneket énekelve

Az áldozók egy-egy csoportja

Kifelé jövet a szentmiséről. Fent közén: Balás István és felesége Gizella, mögötte Murányi Gizella. Lent: balról Rásóné Zárai Tünde, Lendvai Sándor, Zárai Károly és Szabó Gyula

Szentmise után a templom előtti találkozások

Programok a temetőkben

Az első világtalálkozó alkalmából, 2009-ben, a falu névadójának, Keresztelő Szent Jánosnak szentelt templom újjáépítésének 250-ik évfordulóján elhelyezett emléktábla megkoszorúzása.

A táblát adományozta és a koszorút elhelyezte Kasza Kálmán építésmérnök, aki a faluban született, Budapesten egy építővállalat vezető embereként dolgozik, és családi háza van Cserhátszentivánon.

A temetőben rendezett ünnepség résztvevőinek egy csoportja. *Balról:* a második Murányi Gyuszi főszervező, aki akkor még járókeretet használt a néhány héttel korábban végzett sikeres műtét után, a háttérben Szabó Sándor, Turcsányi Ildikó, Babiákné Berkó Julianna.

Lent: Látkép a temetőből dél felé, a Hutatető domb irányába. Bal oldalon a lentről felfelé induló akácfasor a Bokri utat szegélyezi.

Sipeki Balás Kristóf előadást tartott a falu történelméhez is kapcsolódó, de nagyobb kitekintésű témáról, aminek bővített változata ebben a könyvben, "...az káromkodások-ról..." című fejezetben olvasható.

Az előadó és a közönség egy-egy csoportja.

Fent: balról Dr. de Châtel Rudolf, Gyöngyössy Gabriella, Horváth Attila Franciaországból és Sándor Olivér.

Lent: Látszik az arcokon a figyelem és a mosoly.

Az ünneplő hallgatóság egy-egy csoportja

Fent balra: Gyöngyössy Kati és unokahúga Bécsy Mónika, elől Balás István, Balás Jenő, Balás Mária *Fent jobbra:* Csontos Ferenc atya, Szabó Gyula, Szabó Tímea és, dr. Pálmány Béla

Lent: Fűke Szabolcs evangélikus lelkész Galgagutáról a temető evangélikus részében, Siraky Lajos, a falu első jegyzőjének sírja mellett tartott áhítatot és megemlékezést. Az énekeket közösen énekelte mindenki.

Igazi ökumenikus megemlékezés volt. Füke Szabolcs lelkész úr saját gitárkísérettel énekelt. A háttérben a Bézma.

Fent balra: Dr. Szalay Ferenc megöntözi az első találkozó alkalmából általa ültetett egyik emlékfát.

Középen és lent: Csontos Ferenc atya megáldja az emléktáblát és a 200 éves feszületet.

Megemlékezés az izraelita temetőben

Fent: Átvonultunk az izraelita temetőbe, ahol megemlékeztünk izraelita honfitársainkról. A bozotos, gazzal benőtt utat az Ambrózia Kft. tette gépeivel járhatóvá. A képen elől Balás István, Csontos Ferenc atya és Szabó Sándor. *Lent balra:* Leopold Ignác (1880-1928) sírja. *Lent jobbra:* A sírkövek, elől a Memento Mori oszlop az elhurcoltak emlékére, ahol virágkoszorút helyeztünk el.

Fent: Dr. Szalay Ferenc megemlékező beszédében felsorolja a vészkorszakban elhurcolt családok neveit.

Lent: A tiszteletadók egy csoportja. A háttérben a Kangyikó és távolabb a kétpúpú hegy, a Középhegy.

Fent: Füke Szabolcs tiszteletes az ószövetségből idéz.
Lent: A tisztelgők egy csoportja. A háttérben kiemelkedik a Vereshegy és attól balra a Hátulsó hegy.

Fent: Nem volt könnyű feljönni, de az emlékezés feledtette a fátadalmakat. A háttérben, a régi templom tornya mögött, jól látszik a Vereshegy, attól jobbra a Keresztes hegy, majd a Fekete hegy lába.

Lent: A megemlékezés virágai szalaggal

Jó hangulat, jó ebéd a délutáni program előtt

Ebéd után

Képek a kultúrházi programokról

Fent: Az aranydiplomás Lendvay Sándor és osztálytársai, Berkó Borbála a kép baloldalán és Noskó Ottilia. *Lent:* Sándor Olivér építész emlékeiből idéz

Balra: Balás Jenő (Jancsi) idéz emlékeiből, amelyekről e könyv külön fejezetében olvashatunk. *Jobbra:* A táncház bögöse, Kalász Tamás *Lent:* Gyürky Mária, Tamás édesanyja

Fent: Szabó Gyula, a találkozó legidősebb résztvevője (sz.1922) válaszol Benkóné Turcsányi Ildikó riporter kérdéseire.

Lent balra: Szabó Tímea a találkozó „háziasszonya”.

Lent jobbra: Sramkó Gábor biológus előadást tart kutatásának eredményeiből, a cserhádi flóra különlegességeiről

A találkozó résztvevői hallgatják a programot. A lenti kép alján látható virágokkal Littai Zsolt és Andrea díszítették a színpadot.

A Kasszandra táncegyüttes kedves előadása nagy sikert aratott

Vidámság és öröm az arcokon

Fent: Családok, barátok együtt.

Lent: Kőszegi Márk és ifj. Balás István, akik sokat segítettek

„.....az káromkodásokról....”

Balás Kristóf előadása, amit 2010-ben
a II. Világtalálkozón a régi templom tornyán
elhelyezett emléktábla előtt mondott.

Bővített változat.

Az 1734-ben Szentiványban kialakított kúriális szabályrendeletben a
17. pont a következőket rögzíti:

*„Az hadnagynak kötelességében fog állani, hogy rútul
káromkodó emberekre vigyázzon, kik szoktak
ördögebattával, teremttével szitkozódni, kutyalelkivel,
ördögkutyá hitivel és ezekhez hasonló illetlen szitkokkal
valaki comperiáltatik (megnyilatkozik), hogy szitkozódni
fog, tehát nemes ember tégyen le első káromkodásért 50
d(énárt), azután második káromkodásért és harmadikért
tartozik szolgabíró úrnak bėjelenttetni, paraszt embert
pedig első szitokjáért 50 pálcát, ha többet is elköveti, mint
afféle megterheltetett embert a nemes v(árme)gye
magistrátusának bėjelenteni el ne mulassa.”*

Eleink, úgy látszik komoly figyelmet fordítottak az illendő beszédre,
az istenkáromlás elkerülésére. Láthatóan ezek az előírások az
erkölcsi parancsokon túlmutatóak. Nem véletlenül!!!!

Érdekes módon a káromkodás nem ősmagyar szokás....az első
törvényt 1563-ban hozták a káromkodók ellen.....

Az 1563. évi 42. tc. a következőket tartalmazza:

*„.....amennyiben a közelebb elmúlt években az országban az
átkozódók részéről keletkezett az Isten és szentség elleni
káromkodás, mely nehogy az Isten jogos haragja az ország ellen*

felingereltessék, meggátlásul megállapított s Ferdinánd által azon évi november hó 13-án szentesített is, hogy mindazok, akik az Istent, a szentségeket és lelket káromolják s azok, kik ezeket hallván a bíróságnál fel nem jelentik, első ízben nyilván(osan) megfenyítettessenek, másodízben megpálcáztassanak, harmadízben pedig mint emberölők vagy más gonosztevők megbüntettessenek; a fel nem jelentők pedig három márkányi pénzbírsággal sújtassanak.”

A történelmi időszak, az emberi elkeseredettség a török kegyetlenkedések miatt, valami olyan indulatokat váltott ki, amelyek felborították az addigi értékrendet. Valamilyen módon korlátozni kellett az indulatokat, az indulatos megnyilvánulásokat.

1659-ben, a pozsonyi országgyűlésen a rendek ezt a törvényt megújították és elrendelték szigorú alkalmazását. Azt hiszem az állandó fenyegetettség, létbizonytalanság erősítette az emberi gyengeséget, s valahol a „felelős” keresését és szidalmazását is.

1704. június 4-én II. Rákóczi Ferenc fejedelmünk Soltnál kelt levelében utasította Nógrád vármegyét, hogy szolgabírái hirdessék ki a katonáknak és a civileknek, hogy felhatalmazta a vármegyét a káromkodók, szitkozódók és átkozódók elfogásával az ország törvénye értelmében.

A harcok, a megpróbáltatások között élő hajdúk és jobbágyok, de a nemesek is, gyakran káromolhatták Istent, amit a mélységesen hívó fejedelem nem vett jónéven. II. Rákóczi Ferenc kinyilvánította, hogy az igaz ügyet, melyet Isten segített, nem szabad istentelenséggel tovább vinni. Fel kell lépni azok ellen, akik istentelen, káromkodó és feslett életet élnek. Az élő törvények és parancsa szerint a bűnösöket kemény következmények illették az igazságos hadakozás szerencsés kimenetele érdekében. A vármegye a bűnösöket az első elkövetés alkalmával vesszőztesse meg, második előfordulás esetében pálcával veresse meg, majd harmadszorra veresse agyon.

Az 1723. évi 110. törvénycikk megállapította, hogy az Isten, a Boldogságos Szűz Mária és a szentek káromlói ellen további hatékony lépésekre van szükség.

Az 1734-es szabályrendelet, ebben a történelmi környezetben már egyértelmű, és érthetővé válik mai gondolkodásunk számára is.

Lássuk milyen következményekkel járt akkor és ott, a Jóisten káromlása.

- 1660. október. 30-án a szécsényi végvárban működő seregszék (ma hadbírósnak hívjuk) nemes és vitézlő bírái, Rácz György katonát „*néminemő hallatlan és illetlen szitkai, káromlási végett*” négy forint büntetésre ítélték. Nagy pénz volt az akkor.

- 1662-ben a kővári vár kapitánya a következő parancsot adta ki: *”mivel igen eláradott az Isten ellenvaló káromkodás és az isteni szolgálatban való röstelkedés, azért valaki vasárnap a prédikációt elmulasztja, ha fizetett szolgálta, aznap kenyérbeli praemondáját elveszítse, ha ugyan contumacia ductus azt szöközben négyszer-öttször megpróbálná: a férfi megpálcáztassék, ha asszonyemberek közül való, a híd alá tétessék, és az ott megöntöztessék. Valaki ezeknek a rút szitkoknak nemével, ördögadtával, ördögteremtettével szitkozódik, indifferenter akárki legyen, kövel veretessék agyon. Aki pedig ördög lelkivel és egyéb afféle szokatlan szitkokkal német és drabant szolgarend, megpálcáztassék. HA MAGAM TALÁLNÁM MONDANI, toties quoties egy forintot adjak; ha vicekapitányuram, 30 pénzt adjon, ha porkoláburam közül valamelyik, 20 pénzt s az ilyen jövedelmek fordíttassanak az ecclesia szükségére.....”*

- 1684-ben a munkácsi városi tanács a következő ítéletet hozta: „Főbíró Kallós István uram házában tetszett az istenes törvénynek, hogy Isten ellen való káromkodásért Bodnár Sándoron a piacon város láttára a jurátussal negyven csapassék, mivel tanukkal és a maga nyelvével megbizonyította, hogy káromkodik. Hogyha pedig ezen vétekben találta máskor, tehát kövel veretik agyon.”

Ugyanezen tanács egy másik ítéletében Ceglédy János uram szolgáját, Kalin Jánost, mivel a város piacán „*istenkáromló ördögadta és teremtetttével szitkozódott. Isten ellen való*

káromkodásért és hallatlan más szitkozódásáért és tűzzel való fenyegetéséért” arra ítélte, hogy „a város piacán kövel veressék agyon Kalin Jánost”.

- 1688-ban hunyt el Bornemissza Anna erdélyi fejedelemasszony, aki éltében nagy figyelmet szentelt az istenes életnek. A fogarasi vár vicekapitányához, nemzeti Veres Péter uramhoz intézett utasításaiban a következőket írja a templombajjárásról:

„... (aki) elsőbben elmulasztja az isteni tiszteletet, azután elsőbben kaliczkába téessék, vagy falóra ültessék, ha másodszor: meglapátoltassék, harmadszor a seregből gyalázatosan üztessék ki, illendő mentsége nem lévén, hasonlóképpen az ördöglelkűvel és egyéb efféle szitokért.” Majd :”Aki pedig ördögteremtettével és ördögadtával s effélével szitkozódik, kövel veretessék agyon. Lélek mondásért mindenkor hármat csapjanak a lapáttal az ki elmondja a vitélő renden kívül.”

- 1732. október. 27-én a munkácsi városi tanács Técsi Istvánra, aki az Istennek méltósága ellen ördögadta, mennykő teremtette, disznóadta éktelen káromkodásokat tett volna, sem isteni, sem emberi szép intéseknek nem engedett volna, a következő ítéletet hozta:

”a következő hétfőn, hetivásár alkalmával, úgymint 3-a Novembris 1732 a piacon lévő fa-lóra feltéttetik és délig detinealtatik (tartóztatik.BK.) pro primo; pro secundo hogyha azon éktelen káromkodásokban leledzendik, tehát ismét feltéttetik a fa-lóra, onnan tizenkét órakor levétetvén ,neki negyven lapát adatik; mindazokkal sem gondolván, ha harmadszor is azt a gonoszságot elköveti, ország törvénye szerint megköveztetik.”

-1748-ban a beregszászi városi bíróság egy Duszkané nevű asszonyt „adta teremtette és ménkő mondásaért s részegeskedéseért, jöllehet halált érdemelne, arra ítélte, hogy három pénteken egymásután lapátoltassék meg és a városból örökre száműztessék.” Ugyanitt 1752-ben Fagyas Lukácsot, mert „...anyalelkével, teremtettével felette igen káromkodott...” huszonnégy lapátsapással

büntette a tanács azzal a kitételrel, hogy ismétlődés esetén „kövel verettetik agyon”. A beregszásziak komolyan vették a törvényt, mert 1772-ben Orosz Lászlóné ötven korbácsütést kapott hasonló káromkodásért.

- 1771-ben a Bihar megyei bíróság nyelvének kiszakítására és lefejezésre ítélte Kállay Bálintot. Az iratok megőrizték káromkodásait is:

...a Lelkit a kuttya Disznó teremtettének, még a ki a napot, holdat teremtette is a kuttya teremtette...

...Nem bánom én, b...om a Disznó teremtettének a Lelkit, még aki a Villámlást, Eget, Földet teremtette is, nem bánom én, a kuttya teremtette Isten Nyilája, ha ki s bé jár is az ablakon s ajtón is.

...még ki az Istent teremtette is, a kuttya teremtettét.

...a Pokol lelkit, teremtésit, még ki a Poklot teremtette is, a kuttya teremtettének.

Az ékesbeszédű Kállay Bálinton az ítéletet végrehajtották.

Az előzőekben bemutatott esetek bizonyítják, hogy bizony komolyan kellett venni ezeket a törvényeket, s a szentiványi szabályrendelet sem tehetett másképpen. Az első alkalommal elkövetett káromkodás után, ismétlődés esetén az ügy a Vármegye hatáskörébe került. Érdekes az első esetek után járó büntetés kiszabása, van ahol pálca vagy bot, van ahol lapáttal ütlegelik a tettest. Az asszonyokat híd alatt megöntözik, vagy kalickába zárják, netán korbácsolják. A férfiak nem szégyenpadra vagy kalodába kerülnek, hanem a piactéri falóra ültetik őket. S a végső eset....a XVIII. században még létezett a halálra kövezés.

II. József, kalapos királyunk, enyhítette a káromkodásért járó büntetést. Az erkölcsök rontására célzó vétkekről szóló törvényének 61. paragrafusában a következőt rendeli: *”Aki a józan észt olyannyira megtagadja, hogy a Mindenhatót nyilvánvaló helyeken, vagy másoknak jelenlétében, beszédek, írások, vagy cselekedetek által vakmerőképpen káromolni merészelje, ezzel úgy kell bánni, mint egy*

eszelőssel és mindaddig a Bolondok házában fogva tartani, míg a javulásnak bizonyos jeleit nem mutatja”.

1852-ben Magyarországon is az Osztrák Büntetőtörvény lépett életbe, amely a káromkodást vallásháborítási bűntettként kezelte, és az Istenkáromlásért egytől öt, vagy veszélyesség esetén akár tíz évig terjedő börtönbüntetés kiszabását is lehetővé tette.

Az 1878. évi V. törvénycikkben meghatározott büntetőtörvénykönyvünk szerint, aki valamely gyülekezeten nyilvánosan szóval, vagy nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése, vagy kiállításával Isten ellen intézett gyalázó kifejezések által közbotrányt okoz, vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal és 1000 forintig pénzbüntetéssel büntetetik.

A száraz törvények, a fennmaradt esetek sorolása után álljon itt egy pálos szerzetes, Simon Máté, aki a pécsi megyében kárászi plébános, a káromkodásról tartott prédikációjából a legérdekesebb gondolatsor. Az 1795-ben tartott tíz prédikáció káromkodásellenes szövege fennmaradt.

*„Hogy a káromkodás minden vétkek között a legbolondabb vétkek-
ámbár több okból is vitathatnám, mindazonáltal kiváltképpen csak
kettővel vitatom, tudniillik egyikkel azzal, hogy nincs haszna,
másikkal azzal, hogy nincs oka.”*

Érdeemes elolvasni briliáns, ugyanakkor nagyon a hétköznapi ember gondolkodásába beilleszkedő okfejtését:

*„Ami az elsőt illeti, úgy tetszik, nincs e világon egy vétek is, melyben
a bűnös legalább test, világ szerint valami hasznat nem találna, nem
képezne; egyedül a káromkodás oly vétek, melyben semmi hasznat
nem talál, nem is képzel. Vagyon valami haszon a lopásban: mert
ámbár lélek szerint nagy veszteséget okoz, test szerint mindazáltal
valamit szerez. Vagyon valami haszon a részegségben, mert ámbár a
lelket szorítja, mindazonáltal a testet nedvesíti. Vagyon valami
haszon a fajtalanságban, mert a mennyei gyönyörűségtől megfoszt,
mindazonáltal testi gyönyörűségben részesít. Vagyon valami haszon
a restségben, mert ámbár utóbb nyomorúságra viszen, most*

mindazonáltal úgy tetszik, valami nyugalommal ad. Még a gyilkosságban is képzel valami hasznos bűnös: mert úgy tartja, hogy földi ellenségeitől megmenekedik. Így szólhatunk a többi vétkekről is. De vallyon micsoda haszon vagyon a káromkodásban? Úgy-e, hogy azzal se gazdagabb nem lész? Se jól nem lakol? Se testi gyönyörűséget nem érepsz? Se ellenségeidről meg nem szabadulsz?”

A XVIII. század végén már „anyagiasodott” világunkban micsoda tiszta érvek ezek? De lássuk a második érvet, mert valóban nincs okunk, Isten nem bánt bennünket.

„Ki ellen vétkezünk, ha káromkodunk? Talán a rossz barom, vagy rossz ember ellen? Dehogy! Az Isten ellen, az olyan baromnak, vagy embernek alkotója, teremtője ellen; mert mikor azt mondod: ördögadta, ördög teremtette, kutya adta, kutya teremtette, azt mondod, hogy az, aki ezt a barmot adta vagy teremtette ördög, vagy kutya. Tudod pedig, hogy ezt az Isten adta, az Isten teremtette, tehát az Istent mondod ördögnek, kutyanak, tehát az Isten ellen káromkodol; úgy de az Isten néked nem vétett, tehát valamikor káromkodol, mindenkor az ellen káromkodol, aki néked nem vétett!”

Simon Máté pálos szerzetes gondolatai, azt hiszem ma is érvényesek, és megfontolandók! Mert hiába telt el több mint 200 esztendő, haszonelvű napi valóságunkban ezek az érvek megállják helyüket!

Azt is el kell ismernünk, hogy az Isten káromlásának ezek a régi formái kikoptak beszédünkéből, helyette egyre nagyobb teret kap a közönségesség, a trágárság, ami szintén nem épületes jelenség, ám átszövi mindennapjainkat, dől rádióból és TV-ből is.

Érdemes megnézni tehát, mit is értünk ma káromkodás alatt. Mert az már nem az, amit eddigi példáink rögzítettek! Inkább durva, trágár szitkozódás, a „magyaros töltelékszavak” gyakori használata, a nemiség primitív hangsúlyozása a jellemző.

Az első magyar szitkozódást a Dubnici Krónika (keletkezési ideje 1458) egy korábbi, 1370 körül íródott eredeti alapján őrizte meg. 1355-ben I. Lajos királyunk Habsburg I. Albert és Luxemburgi IV.

Károly csapatainak megsegítésére magyar sereget küldött Zürichbe, a zürichiek és velük szövetséges sváb hadak ellen. A győzelemhez jelentősen hozzájárult a magyarok fergeteges rohama, s az, hogy nem ejtettek foglyokat. Ekkor hangozhatott el a nevezetes szitkozódás, amelyet a Krónikák magyar nyelven idéznek:

„Wezteg kwrwanewfya zaros nemeth, iwttatok werenkewht, ma yzzywk thy wertheket!” Azaz:

„Veszteg, kurvanőfia szaros német, ittátok vérünket, ma isszuk a ti véreteket!”

Felmerül a kérdés, hogy valóban szitkozódás volt a két, mai értelemben vett, durva szó?

Az 1410-es évek táján keletkezett két magyar nyelvemlékünk is, a korábbi az ausztriai schlegli premontrei rendház könyvtárában található magyar-latin szójegyzék, a későbbi Rotenburgi János deák latin nyelvtankönyve, melybe ittléte alatt, az élethez szükséges legfontosabb magyar szavakat, mondatokat is bejegyezte. Ma a bécsi Nemzeti Könyvtárban van ez az emlékünk, s elsősorban az evés-ivás, valamint a nemi szükségletek kielégítésére használt szavainkat őrzi. Hát csúnya szavak.

A szorgos szerzetesek 2140 magyar szó latin megfelelőjét adják meg, fonetikus leíratukban. Az élő, hétköznapi szókincsünk nyomomonkövethető, mert a takony az az, a csecs a mellbimbó, a szar bizony szar, és nemi szerveink is régi (ma csúnya) nevükön neveztetnek.

Az évszázadok alatt sokat változtak társas viszonyaink, az emberek közötti kapcsolatokat valamely finomabb és árnyaltabb stílus határozta meg. A társadalmi rétegek közötti különbségeket a szóhasználat, a kifejezésmód is hangsúlyozta, így lassan az egykor hétköznapi szavaink egy része nemkívánatos lett a társadalmi kapcsolatokban.

Napjainkban nem csak a szabadság, de a szabadosság is jellemző. Szinte divattá vált az öncélú trágárság, a durva fordulatok alkalmazása még az irodalomban is.

Ha Istent nem is káromoljuk, figyeljünk magunkra, utódainkra és környezetünkre, mert embertársaink ellen is vétkezhetünk!

Felhasznált irodalom:

Dr. Pálmány Béla: A cserháti Szentiván nemesi községének szabályrendeletei (1734-1817). Nógrádmegyei Múzeumok Évkönyve XVIII. 1993. 119–136.

Trócsányi Zoltán: Magyar régiségek és furcsaságok. Budapest. Dante Kiadás 1924. Reprint kiadás: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1987. 255p.

Szabó András Péter: A szécsényi seregszék jegyzőkönyve 1656-1661. Adatok, források és tanulmányok a Nógrád Megyei Levéltárból 59. Nógrád Megyei Levéltár, Salgótarján, 2010. 447p.

Szirácsik Éva: "Rákóczy levelek" Nagy Iván Rákóczi-kori iratmásolatainak regesztái a Nógrád Megyei Levéltárból. Salgótarján 2005.

Molnár József - Simon Györgyi: Magyar nyelvemlékek. Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Idézet „A szécsényi seregszék jegyzőkönyve 1656-1661” könyv bemutatójából:

Dr. Pálffy Géza, Dr. Pálmány Béla, Dr. Szabó András Péter

A könyvben a szécsényi seregszék (hadbíróság) 1656 és 1661 között vezetett eredeti jegyzőkönyvét adjuk közre, amely 2003-ban került elő Kolozsvárott. A túlnyomórészt magyar nyelvű szöveg egyrészt a magyar katonai igazságszolgáltatás történetének ritka forrása, másrészt éles fényt vet Szécsény és Nógrád megye korabeli viszonyaira, kiegészítve a töredékesen fennmaradt vármegyei iratanyagot. A jegyzőkönyv segítségével nem csak a szécsényi magyar vitézek és családjaik egymás közötti konfliktusait, a végvárváros sajátos világát, a virágzó rabkereskedelmet ismerhetjük meg, de a polgári lakosság és a katonaság állandó súrlódásait is. Szécsény ekkor játszott története során a legnagyobb szerepet: 1663-ig, az újabb oszmán offenzíváig a Duna-Tisza köze magyar hódoltatásának elsődleges bázisául és több vármegye menekült nemességének lakóhelyéül szolgált. A jegyzőkönyv éppen ezért a Hódoltság történetének is értékes forrása. Életrajzi adattarral, bevezetővel és mutatókkal ellátott kiadványunkat abban a reményben bocsátjuk közre, hogy a korszakkal foglalkozó történészeknél a történelem iránt érdeklődő nagyközönségnek is hasznára lesz majd.

Önkormányzati választás 2010

Az önkormányzati választás 2010. október 3-án volt.

A falu új polgármestert és önkormányzati testületet választott.

Az új polgármester **Kovács Éva** tanár, szakközgazdász és helyi vállalkozó lett, akinek bemutatkozását és választás előtti programját külön fejezetben közöljük.

Az új önkormányzat tagjai.

Balról: Fekete Sándor, Lord Eszter, Kovács Éva polgármester, Kabács Jánosné, Csóré István alpolgármester és falugondnok

Az önkormányzati ülésekről, azok napirendi pontjairól és a hozott határozatokról a falu lakossága a szokásos hirdető pontokon, a körjegyzőségen kap értesítést azon túl, hogy a polgármester és az önkormányzat tagjai szóbeli beszélgetések során is ismertetik az aktuális kérdéseket és döntéseket.

Az önkormányzat elektronikus honlapjának feltöltése folyamatban van.: www.csarhatszentivan.hu

Kovács Éva polgármester programja, amivel az önkormányzati választáson indult és nyert 2010-ben

Kedves Cserhátszentivániak!

Több mint tíz éve járok ebbe a gyönyörű faluba, és férjem „szentiványi” családi kötődése, valamint a páratlanul szép táj, a tiszta levegő, és az itt megtapasztalt béke és nyugalom együttesen járultak hozzá ahhoz, hogy másfél évvel ezelőtt úgy döntöttünk, hogy nem csak a hétvégéket, hanem az év valamennyi napját itt szeretnénk tölteni.

Ma már **a családom minden tagja Cserhátszentivánon bejelentett állandó lakos.** Itt éljük a mindennapokat, itt dolgozunk, a gyerekeink innen járnak óvodába, iskolába.

Megszerettem ezt a falut, és hiszek benne, hogy összefogással, józan, gyakorlatias gondolkodással, jó szervezéssel, jó ötletekkel, öntevékenységgel, a pályázati lehetőségek jobb kihasználásával élhetőbbé és boldogabbá tudjuk tenni az életünket. **Hiszek benne, hogy Cserhátszentiván újra életre kelhet, és fejlődésnek indulhat.**

Emiatt döntöttem úgy, hogy a jövőben szeretnék aktívan részt venni a falu közösségi életében, a település fejlesztésében, és

polgármesterjelöltként indulok az őszi önkormányzati választáson.

Egerben érettségiztem, érettségi után az Eszterházy Károly Főiskolán szereztem tanári diplomát. Néhány évig tanítottam, majd 10 évet Ausztriában töltöttem, ahol szintén pedagógusként dolgoztam. Hazatérésem után a Budapesti Gazdasági Főiskola marketing-reklám szakán szakközgazdász oklevelet szereztem. Három idegen nyelven beszélek. Jelenleg is működő családi vállalkozásunk 2001-ben alakult. Két gyermekem van, Lilla 12 éves, Krisztián 4 éves.

Szomorúan olvastam, hogy a valaha több mint 600 fős település ma alig 150 lelket számlál. **Ha nem akarjuk, hogy néhány évtizeden belül elnéptelenedjen a falu, minél előbb lépünk kell!**

Javaslataim, terveim a következő évekre vonatkozóan:

1. **Az önkormányzati munka hatékonyságának növelése**
 - Fontosnak tartom, hogy a falut érintő kérdésekben a döntéseket közösen készítsük elő. **Minden fontos döntés előtt tartsunk falugyűlést!** A faluban élőket érintő problémáknak el kell jutniuk a képviselő testülethez, a testületi üléseken elhangzottakról pedig rendszeresen tájékoztatni kell a lakosságot. **Mindenkinek lehet jó ötlete, és mindenki véleménye számít!**
 - A megválasztott önkormányzati képviselők között osszuk fel a feladatokat szakmai vagy területi alapon.
 - **„Beszéljük meg nap”,** kötetlen beszélgetés a falu dolgairól **legalább negyedévente** (a közmeghallgatásoktól függetlenül)
 - Rendszeresen megtartott **fogadóórák**
 - Rendszeresen megjelenő helyi önkormányzati újság, önkormányzati internetes honlap elindítása

- Szorosabb együttműködés kialakítása az itt lakók, a „hétvégi házasok” és az elszármazottak között
- **Gazdaságilag önálló, pénzügyileg stabil önkormányzatra** van szükség. Növelni kell az önkormányzat saját bevételeit! Kiemelten fontos a **rendszeres pályázatfigyelés**, a profi pályázatírás, szükség esetén külső szakértők bevonása.
- Önkormányzati ingatlanok jobb kihasználása
- **Környezetkímélő faluként**, „klímabarát településként” **új pályázati lehetőségek kiaknázása**
- Leader programban, **Leader pályázatokon való aktív részvétel**
- A kistérségi kapcsolatok ápolása
- Szorosabb együttműködés a **Regionális Munkaügyi Központtal**
- A lakosság **vidékhez kötődésének erősítése**
- **Vállalkozóbarát környezet** kialakítása, mikro vállalkozások alapításának támogatása
- **Kapcsolatfelvétel** a falut szívesen támogató cégekkel, civil szervezetekkel, intézményekkel, magánszemélyekkel és média személyiségekkel
- **Testvértelepülésekkel** való együttműködés megerősítése (Szentiváni Charta), külföldi testvérkapcsolat kialakítása

2. Munkahelyteremtés, a megélhetési lehetőségek és körülmények javítása

- A település eredeti jellegét megőrizve, a falu történelmi-, épített-, természeti-, geológiai- és kulturális értékeire alapozva, a faluban élők közül az érdeklődőket bevonva, **folyamatos, de nem zavaró mértékű falusi turizmus** beindítása
- Egészséges élelmiszerek termelése és kereskedelme (**helyi, táj jellegű termékek**), erre az ágazatra épülő,

helyi szolgáltatási hálózat kialakítása, falusi piac kialakítása, ökoturizmus

- Megújuló energiatermelés- és hasznosítás lehetőségeinek vizsgálata
- **Táv munka** felkutatása, megszervezése
- **Bedolgozás** megszervezése az érdeklődők részére
- A strand forrásának bevizsgálása
- **A közmunka** átszervezése
- **Beruházásoknál a helyi vállalkozók és a helyi munkaerő előnyben részesítése**
- A faluban már működő vállalkozások erősítése

3. A falukép javítása

- Az önkormányzat hatáskörébe tartozó **utak, járdák, hidak folyamatos felújítása** (gyalogos hidaké is!)
- Az Alsótold-Cserhátszentiván útszakasz felújításának szorgalmazása (Nem a kátyúk foltoztatására gondolok!)
- A patakok medrének rendbetétele
- Virágok ültetése, „Virágos falu” mozgalomban való részvétel
- Faluszépítő napok szervezése
- Az egyházzal és az egyéni támogatókkal közösen a templomlépcső felújítása
- A templomkerítés felújítása
- A buszmegállók felújítása
- A temetőben szemétkgyűjtő konténer elhelyezése
- Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása
- A Geológiai Tanösvény felújítása, gondozása
- A körülöttünk lévő jelzett turistautak gondozása, kerékpáros-, lovas- és új gyalogos túraútvonalak kialakítása (A kilátóhoz lassan nem lehet felmenni!)
- Utcanév jelző és közlekedési táblák felülvizsgálata, a falu két végén sebességkorlátozó tábla elhelyezése az áthaladó kamionok miatt, hirdetőtáblák cseréje

- A tűzgyújtással kapcsolatos rendelet megalkotása
- **Megfelelő csapadékvíz elvezetés**
- A Rákóczi úton az út melletti korlát kijavítása, az út végén az autók megfordulására alkalmas terület kialakítása
- Természeti értékeink megóvása
- **A faluban található látnivalók állapotjavítása, környezetük rendbetétele**

4. Idősek támogatása

- Az egyedül élők részére vészjelző rendszer kiépítése
- **Egészséges és jó minőségű szociális étkeztetés megszervezése**
- Szervezett idősgondozás, segítség a ház körüli teendőkben, favágás, hólapátolás, fűnyírás, bevásárlás
- 70 évesek, 80 évesek köszöntése
- Idősek Napja

5. Gyerekek támogatása

- Újszülöttek köszöntése
- Iskolakezdési támogatás
- Ingyenes tankönyv
- Játsszótér és kisméretű sportpálya kialakítása, sportszerek beszerzése, amely a gyerekek egészséges és biztonságos időtöltését, valamint az idelátogatók pihenését szolgálja
- Gyermeknap
- A fiatalok letelepedésének támogatása
- Bursa Hungarica ösztöndíj rendszerben való részvétel

6. Helyi háziorvosi szolgálat megóvása, a rendelő megtartása

- Óvodánk, iskolánk, postánk már nincs. Legalább az orvosi rendelőt tartsuk meg itt helyben!

7. A kultúrház átalakítása, közösségi házként történő hasznosítása, civil közösségek létrehozása
- Idősek Klubja, Ifjúsági Klub, Baba-Mama Klub
 - Filmvetítések, sportprogramok, játszóház, kézműves foglalkozások, kiállítások, élménybeszámolók, termékbemutatók
 - Előadások, tájékoztatók szervezése a faluban élőket érintő témákról, problémákról
 - Ingyenes internet használat
 - Turisták fogadására alkalmas helyszín kialakítása
 - Állandó kiállítás a falu múltjáról és értékeiről
 - A könyvtárállomány bővítése
8. Színvonalas rendezvények
- Falunap (Vendégség) szeptember elején
 - Cserhátszentivániak Világtalálkozója június utolsó szombatján
 - „Szentiványi Erdőfesztivál”
 - Egészség hét szűrőprogramokkal és betegségmegelőző előadásokkal
 - Országos szintű, a falu jellegéhez illő sportrendezvények lebonyolítása
 - Konferenciák, továbbképzések rendezése
 - A jeles napok megünneplése, Nőnap, Anyák napja, Mikulás, Karácsony
 - Sportdélutánok, közös nyársalás, sütés-főzés, „Receptcsere nap”
9. Önkormányzati internetes honlap kialakítása
- Célja egyrészt a falu ismertségének növelése, másrészt a falu lakosságának tájékoztatása az önkormányzat munkájáról
10. Összehangolt munka a falu örökbefogadójával, a gödöllői Szent István Egyetem Gazdasági- és Társadalomtudományi Karával

- **Ha a falu úgy dönt,** vegyük igénybe a felajánlott segítséget! (Segíteni tudnak pl. az új híd tervezésében, a pályázati anyagok elkészítésében.)

11. VALAMENNYI KORÁBBAN ELINDÍTOTT JÓ ÜGY FOLYTATÁSA!

Programom folyamatosan alakul, bővül, hiszen a legfontosabb célom éppen az, hogy ne csak az én terveimet tartalmazza, hanem a falu valamennyi lakójának gondolataival, véleményével kiegészítve **közösen hozzunk majd döntéseket településünk jövőjével kapcsolatban.**

Éppen ezért személyesen, vagy a lenti elérhetőségeimen folyamatosan várom kérdéseiket, észrevételeiket, javaslatukat, amelyekkel Önök is szeretnének hozzájárulni a következő időszakban a falu fejlődéséhez.

Telefon: 382-084 I Mobil: 30/ 9-646-643 I E-mail:
eva.kovacs3@freemail.hu

Megválasztásom esetén azonnali falugyűlés összehívását kezdeményezem, ahol az első közös döntéseink megszülethetnek.

Cserhátszentiván, 2010. szeptember 29.

Köszönettel:

Kovács Éva
polgármesterjelölt

A választás október 3-án volt, amelyen elsőprő többséggel választották meg Kovács Évát polgármesternek.

Nőnap 2011

Két év kihagyás után ismét nőnap i ünnepséget tartottunk Cserhátszentivánon. Az összejövetelt lázas készülődés előzte meg.

Balás Istvánné Olgi már napokkal korábban elkészítette a nap forgatókönyvét és a terem berendezésének tervét. A díszítést Deák Zsuzsi koordinálta, a megvalósításban rajta kívül nagyon sokan részt vettek. A falra Noskó Laci fából készült üdvözlőtáblája és dekorációja, Lukács Lilla rajzai, és a szervezők által közösen felfűjt rengeteg lufi került.

Elkészültek a meghívók, és a szentiványi asszonyoknak és lányoknak köszönhetően a szépen terített asztalok megteltek finomabbnál finomabb süteményekkel. Szilassy Magdika néhány gyönyörűen elkészített hidegtállal járult hozzá az ünnepség sikeréhez, Kabácsné Erika és Balásné Olgi a felszolgálást szervezte meg.

Csóré István alpolgármester az Önkormányzat nevében virággal köszöntötte a résztvevőket.

Az ünnepségen több mint ötvenen vettünk részt: lányok, feleségek, édesanyák és nagymamák. A legifjabb ünnepelt Langer Csilla (2009. szeptember 25.), a legidősebb pedig Sándor Istvánné Margit néni (1922. június 25.) volt.

A délután beszélgetésekkel telt. Közös emlékeket idéztünk fel, és a jövőre vonatkozóan új, közös terveket szőttünk. A jó hangulatot bizonyítja, hogy sokan közülünk még táncra is perdültek, és már arról beszélgettek, hogy jövőre is megszervezzük a nőnap i ünnepséget.

Bízom benne, hogy valamennyi résztvevő jól érezte magát, és hagyományt teremtünk a faluban a hasonló összejövetelek szervezésére.

Mindenkinek szeretném megköszönni, hogy eljött az ünnepségre, és jelenlétével hozzájárult az idei Nőnap sikeréhez.

Köszönjük a finom süteményeket, az italokat, KÖSZÖNÜNK MINDEN SEGÍTSÉGET!

Kovács Éva
polgármester

A nőnapi ünnepség résztvevői a kultúrházban.

Az ünneplők egy csoportja.

Balról: Kabácsné Erika, Szilassy Magdika, Deák Zsuzsi, Csóré István alpolgármester, Mezibroczy Hajni, Kovács Éva polgármester, Lukács Lilla

A legifjabb résztvevő és a boldog nagypapa, dr. Forrási Ottokár

A virágok átadása. Csóré István éppen Kalocsa Éva néninek adja át. Aki már megkapta és boldog, a kép jobb szélén Kasza Kató néni

Balra: A ünnepségen köszöntött legidősebb hölgy Sándor Istvánné Margit néni, aki a falu legidősebb lakója.

A felvételeket készítette:
Kovács Zsolt

2011. március 15.

Hosszú évek után ismét volt ünnepség

Régen, a II. világháború előtt, de még azután is, mindig nagy ünnep volt Cserhátszentivánon az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emléknapja. Az egész falu ünneplőbe öltözött, az emlékműnél koszorúzás, ünnepi megemlékezés zajlott. Szavalatok hangzottak el, és a közös éneklés öröme is emelte az ünnep fényét.

Sajnos az utóbbi években az ünnepségek elmaradtak, ám az emlékműre ezen a napon mindig került friss koszorú. A megemlékezés egyszemélyes lett. Siraky Janka, a falu első jegyzőjének, siraki Siraky Lajosnak (1826-1912) a leszármazottja, aki éveken át a korábbi önkormányzatoknak jeles tagja volt, egymaga helyezte el a megemlékezés virágait. Kis nyugdíjából vásárolta a koszorúkat, s a falubeliek csak azt vették észre, hogy ott vannak a szalaggal feldíszített virágok.

Az idei év változást hozott. Kovács Éva, az új polgármester természetes kötelességének érezte, hogy visszaállítsa az ünnepi megemlékezést, és hogy támogassa Janka néni kitartását.

Bár a mostani ünnepségen még nem voltunk sokan, csupán tizenketten vettünk részt, de megtört a jég. A napfényes délelőttön Siraky Janka hozta és elhelyezte a hősi emlékműnél a koszorúkat, Kovács Éva polgármester ünnepi beszédet mondott és egy nemzeti színű zászló is előkerült. Voltak, akik észrevették az eseményt, és spontán csatlakoztak.

Talán, ha jobban híre megy, hogy lesz közös megemlékezés, lesz ünnepség, akkor a jövőben egyre többen jönnek el. Az 1848-49-es forradalomban és szabadságharcban Cserhátszentivánból is számosan vettek részt, amint arról az I. Világtalálkozó alkalmából kiadott könyvecskében és az internetes honlapon is olvashatunk. A megemlékezés nekik, a hősöknek és a mi szívünknek is szól.

Dr. Szalay Ferenc

Az ünnepségen Kovács Éva polgármester az alábbi beszédet mondta

Kedves Jelenlévők!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket Cserhátszentiván Község Önkormányzata nevében az 1848-49-es forradalom- és szabadságharc évfordulójának tiszteletére rendezett megemlékezésünkön.

Ez az a nap, amelyre minden magyar, határon innen és túl, büszke lehet. Büszke lehet, mert a márciusi ifjak példaértékű cselekedetet hajtottak végre, amikor szembeszálltak az elnyomó hatalommal, és nem félve a megtorlástól, a tiszta szavak erejével indultak harcba.

Ezen a napon egy maroknyi fiatal elindított egy lavinát, amely megváltoztatta a nép életét. Erőt adott, hogy valamennyien büszkék lehessünk magyarságunkra.

Kokárda, Nemzeti Dal, Táncsics Mihály, Pilvax kávéház, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Landerer nyomdája, a Tizenkét pont, márciusi ifjak, a Nemzeti Múzeum, Ezekről a fogalmakká vált szavakról minden magyar embernek ugyanaz jut eszébe: a legnagyobb nemzeti ünnepünk, az 1848. március 15-ei szabadságharc.

Szerencsés nemzet vagyunk. Szerencsések vagyunk, mert nagyon sok és szép történelmi pillanatot tudunk ünnepelni. Szerencsések vagyunk, mert nemzeti ünnepeink nagy eseményekről, kiváló személyiségekről, és felemelő eszmékről szólnak.

Petőfi Sándor szavaival élve:

„Oh szabadságunk, édes kedves újszülött, légy hosszú életű e földön, élj addig, míg csak él egy magyar”.

Cserhátszentiván Község Önkormányzata és valamennyi lakója nevében kérem önöket, hogy az 1848-as hősök emlékművének megkoszorúzásával rójuk le tiszteletünket a márciusi ifjak és az 1848. március 15-i események előtt.

Fent: Az ünneplők egy csoportja a koszorúzás után. Balról: Dér József, Kovács Éva polgármester, Siraky Janka, Csóré István alpolgármester és falugondnok, dr. Forrási Ottokár háziorvos és dr. Szalay Ferenc.

Balra: Siraky Janka, aki éveken át egyedül koszorúzta meg a hősi emlékművet március 15-én és az aradi vértanúk napján, október 6-án.

Balás Jenő (1926 -)

Önéletrajz, ami Bonnban készült 2011-ben

Itt születtem Szentivánon, a világ legszebb falujában, itt jártam iskolába, s amit nagyon szerettem, a leventébe járni. Volt sport, civilizáció, kultúra.

Népes család voltunk. Szülők, két nővérem, egy öcsém és két húgom. Gazdálkodtunk, 33 hold földünk volt erdővel, legelővel együtt.

Volt még egy kis kocsmánk is, ami elég jól működött, onnan is volt egy kis haszon. Erzsi nővérem volt a kocsmárosné.

Apám mellékfoglalkozása a marhakereskedés volt. Igen, volt rá alkalom, hogy 24 ökör deelt a szérűskertben. Ugyanis az Alföldön felvásárolt marhát, a Felvidéken jó nyereséggel lehetett eladni. Apám nagy szakértelemmel rendelkezett az állatok és a kereskedelem terén. A mezei munkára, jószág gondozására, mindig volt egy cselédember is.

1944 nyarán behívót kaptam, vagyis az én korosztályom, munkaszolgálatra, vasúti pályamunkára a Hort-Csányi vasútállomásra, körülbelül két hónapra.

1944. novemberben általános mozgósítást hirdettek: irány a Radecki laktanya. Innen később továbbvezényeltek Rajkára, az osztrák határra. Itt egy gazdag sváb gazdánál voltunk elszállásolva, de itt már a kutya se nézett ránk, így megszöktünk. Irány Budapest. Abban az időben itt már nagy harcok folytak. A nővéremékhez mentünk, akik

az Olasz fasorban laktak. Velem jött meg két szentiváni rokon is. A mozgósításra jelentkeznünk kellett a honvédségnél. A két rokont azonnal külön szólítottak és le is tartóztatták őket. Én megszabadultam egy hamis betegigazolvánnyal. 1945. márciusban érkeztem meg újra Szentivánra. Nehéz volt a helyzetünk, valamit kezdeni kellett a semmiből. Csak egy dolog volt, ami vigasztalt, hogy végre békés világ lesz.

A 40-es évek végen jött a kulák-rendszer és minket is kuláknak nyilvánítottak. A faluból még apám nővére, Ilus, két öccse, Béla és Károly lettek kulákok. Ez valami lehetetlen dolog volt. Jöttek az államosítások s főleg a kulákokat kényszerítették arra, hogy földjeiket ajánlják fel az államnak. Így is lett. Már szinte örömmel szabadultunk meg földjeinktől, olyan nagy volt a nyomás.

Katonaidőmet 1952-ben Diósjenőn töltöttem, mint tartalékos légvédelmi tüzér. 1953-54-ben a zabari Hadigazdaságban (Zabar kis falu Nógrád megye legkeletibb részén a szlovák határhoz közel) sikerült elhelyezkedni, mint állattenyésztési brigádvezető. Itt másfél évig nagyon jól ment a dolgom, de aztán jött egy új igazgató, káderezésok, és én voltam az első, akit kirúgtak. 1955-ben, a SZOT üdülőben kaptam állást, itt is maradtam egészen az 56-os forradalom kitöréséig.

De jött az 56-os forradalom, vele az alkalom és a kényszer, s én úgy határoztam, hogy külföldre megyek, ha lehet. Így is lett. Szedtem a sátorfát és egy aktatáskával elindultam nyugat fele. Minden nagyon körülményes volt, de engem már semmi sem tudott visszariasztani. Így sok-sok nehézséggel átléptem az osztrák határt, s itt már szabad földön voltam. Az első gyűjtő lágerben csak egy napot töltöttünk, aztán vezényeltek tovább. Több német városban regisztráltak, míg végre egy északi városban, Kielben egy lágerbe érkeztünk. Egy szó nem sok, de annyit sem tudtam németül. 28-an voltunk itt a lágerban magyarok, valamennyien jelentkeztünk, bányamunkára a Ruhr vidékre, Dinslakenbe. Itt egy Ledigenheimben (legénylakás) lettünk elszállásolva. Mivel nyelvtudás nélkül, semmit sem lehetett kezdeni,

munka mellett három hónapig iskolába jártunk. Igen, délelőtt az iskolapadban, délután egy kevés gyakorlati oktatás, s csak azután kezdtünk munkához. Én így ledolgoztam másfél évet.

Itt közben egy olyan magyar családdal ismerkedtem össze, akik már évtizedek óta itt éltek. Nagy helyi ismeretségük volt. Egyszer jött a hír, hogy az amerikai nagykövetségre keresnek egy fiatalembert, s engem ajánlottak. Jelentkeztem, és sikerült is oda bejutnom, mint másodpincér. Ott letöltöttem három hónapot, de mivel a nagykövetet onnan Londonba helyezték, az én munkám megszűnt. Ezután az Amerikai Clubban sikerült állást szereznem, mint pincér. Itt 5 évig dolgoztam. Közben megismerkedtem Gerdával, egy berlini lánnyal, akit elvettem feleségül 1961-ben. Egy év múlva, 1962-ben megszületett első lányunk, Judith, majd 1963-ban Gabi, és végül a harmadik, Martina 1967-ben.

Telt-múlt az idő és én már 1966-ban német állampolgár lettem. Így az első utam hazafelé vezetett. Azóta is én a nyári szabadságaimat, csaknem minden esztendőben otthon, de főleg Szentivánon töltöm. De volt olyan esztendő, hogy háromszor is hazamentem, azokban az időkben kocsival.

Nővérem, sógorom Kaliforniában éltek. Velük úgy, mint az otthoniakkal csak levelezési kapcsolat volt. 1979-ben látogattam meg őket először Amerikában. Nővéremék már nagy szeretettel vártak Los Angelesben. A híres látnivalókat sorra szedték: Csendes Óceán, Disneyland, Las Vegas stb. Nővérem Hollywoodban dolgozott egy magyar étteremben, ott is meglátogattuk.

1989-ben már a feleségemmel együtt indultunk a nagy útra, Los Angelesbe. Nővérem, sógorom már több alkalommal voltak vendégeink, s most ők fogadtak minket. Egy bő hetet töltöttünk ott és sok kedves és híres helyet bejártunk, megtekintettünk. Judit lányuk és vejük, George New Yorkban éltek, náluk is illő volt levezitelni. Ők is nagy szeretettel és sűrű programmal vártak. Manhattan, Broadway, meg a nagyhírű World Trade Center.

Felmentünk lifttel a 107 emeletes épület tetejére és onnan bámultunk le a melységbe, ami hajmeresztő volt. Megtekintettük a híres Wall Streetet is. A következő nap, autó kirándulás Washingtonba. Több kisebb államon keresztül, vitt utunk: Maryland, Delavare, a híres musztángok hazája, aztán a Capitol, a Fehér Ház, a New Yorki kikötő, sok, sok hatalmas nagy hajó,..... elmondani is nehéz.

1983-ban Judith lányommal jártunk Los Angelesben, neki a Csendes Óceán strandjai tetszettek a legjobban.

Sok szép emlék, látnivaló, de nekem Szentiván még kedvesebb, még sokkal szebb. Hiába, szülőföld csak egy van, ez mindennél szebb, kedvesebb s nagyobb.

Mindhárom lányom férjhez ment és szép családjuk van. Judith férje Frank, operatőr, és van egy fiuk, Béla. Gabi lányom férje Martin, kertész. Ő felvette a Balás nevet, hogy tovább vigye ezt a szép nevet Németországban. Nekik két fiuk van Martin és Márius. Tinának a férje Luis, spanyol származású, az ő gyermekeik Sophia és Lucciáno.

Közben az unokaöcsém, Attila, Londonba került, ott is nősült és az esküvőjükön mi is hivatalosak voltunk. Később nejével, Christelle-el Franciaországba, Grenoblebe költöztek. Christelle szülei Normandiában, Calvadosban élnek. Az egyházi esküvőjüket Calvadosban ünnepeltek, ide is hivatalosak voltunk. Feledhetetlenül szép volt. Christelle édesapja maga főzte a Calvadost. Jól el is volt látva a legfinomabbjával. Nagyon tudnak ám kínálni a franciák. Úgyannyira, hogy a végén már azt sem tudtuk, hogy fiúk vagyunk-e vagy lányok.

2000-ben a Milleniumot Gyöngyösön a Mátra szállóban, ünnepeltük. Akkor George vendégei voltunk. De had mutassam már be őt is: George Linton a Judith unokahúgomnak a férje, egy igazi hűséges rokon és talán egyikünk sem szereti jobban ezt a szép kis országot, mint George. Bízom és reménykedem, hogy hamarosan fogunk Szentivánon találkozni.

Családom nagyon megszerette Magyarországot, s arra törekszünk, hogy, minden jelesebb születésnapot otthon, lehetőleg Szentivánon rendezzünk. Mind a három lányom szépen beszél magyarul. Feleségem is szereti a magyarokat, Magyarországot, ahol sok szép helyet megismertünk, például a Mátrát, az Alföldet, a híres hortobágyi pusztát, a csikósokat, a hosszúszarvú gulyát. Bográcsgulyást, túros csuszát és egyéb finomságokat ettünk. Nagyon szépen nyilatkoznak, viszont külföldi vendégeink is a magyar gyönyörű szép tájakról, falvakról. A szép mátrai hegyekről, Bükkről, és nem utolsó sorban az Alföldről, Hortobágyról.

Sokat megfordultam Nógrádsipeken, ott még távoli rokonokat is találtam.

Feleségem is nagyon megszerette a rokonságot, úgy az amerikaiakat, mind a franciákat. Igaz, és ezt itt ki kell hangsúlyoznom azt, hogy Ő olyan szeretetre méltó s Ő a legdrágább kincsünk. Ugyanúgy beilleszkedett a családba Attila unokaöcsém felesége is Christelle. Csak egy példa, ő majdnem perfektül beszél magyarul, hát kell-e hogy még bizonyítson valamit?

És így néz ki a családuink, hány nemzetségbe kerültünk: magyar, német, francia, spanyol, amerikai. Ennek dacára, mind egyet értünk, egyet akarunk, és, ami mindennel fontosabb, békésen.

Tudnám még folytatni mondanivalóimat, de, hogy is szokta mondani a magyar: száz szónak is egy a vége. **VÉGE!!!!**

Bonn, 2011. április.

*Balás Jenő
Jancsi*

Ahogy az idő múlik. Balra 1957-ben, jobbra 1985-ben készült kép.

KLEINE GESCHICHTE am Rande des großen Geschehens: Ein Bediensteter räumt hier weg, was Polizeipferde hinterließen, ehe der erwartete hohe amerikanische Gast in Mehlheim eintraf.

1957-ben Bonnban, a helyi újságban megjelent felvétel egy kedves epizódról. Eisenhower, az USA elnökének látogatásakor a díszvendég érkezése előtt „lőcitrom” pottyant az útra. Balás Jenő ismerte fel a helyzetet, és a meglepett várakozó, ünneplő sokaság tapsát és elismerését kiérdemelve, tisztába tette az utat a magas vendég előtt. *Jobbra:* A USA bonni követségének kertjében, 1957-ben készült kép.

Családi körben Cserhátszentivánon édesanyjával és testvéreivel.

Hátul: Laci, aki sajnos már nem él, és Erzsi,

Elől, balról: Olga, Marika, Jancsi, Boriska néni az édesanya,
született Berkó Borbála és Ica.

Családi körben Németországban.
Gabó, Luis, Franky, Martin, Judith, Marius, Tina, Sophia,
Luciano, Gerda, Béla, Jancsi, Nils

Balra: Marius az egyik unoka egy olyan kiskocsiban, amit a nagypapa készített. A kocsi oldala vesszőfonással készült, csakúgy, mint a jobb oldalon látható kosarak. A technikát Balás Jenő az édesapjától leste el. A vesszőket Németországban gyűjtötte.

Horváth Attila

Cserhátszentiváni id. Balás Jenő unokája.

Informatikus Grenoble-ban, de érzi a gyökereket.

Francia feleségétől született gyermekei beszélnek magyarul

Édesanyám, Balás Mária, Szentiványon született, egy régi nemesi szentiványi családba.

Még emlékszem a nagyapámra, a bajúszos öreg bácsira, Balás Jenőre, aki, bár már nagyon beteg volt, mindig megkereste nekem a cicát, még az ágy alól is, amikor elmentünk hozzájuk. Sajnos Ő hamar meghalt.

1960-ban születtem, Gyöngyösön.

Gyerekkoromban sokat látogattuk a nagymamát - Boriska nénit – sőt, néhány hetet szinte minden nyáron nála is töltöttem.

Az unokatestvérekkel és a helyi gyerekekkel jártunk a Hármaskorláthoz, a Bakkőhő, másztuk a Bészmat, szaladgáltunk a Hutában. Városi gyerek lévén, ez nekem paradicsom volt. A Patakban "gátat" építeni, bodzából sípot faragni, libákat hazaterelni, kútból vizet húzni... , mind mind olyan nagy élmény volt nekem, amin a helyi gyerekek csak nevettek.

Később kamaszként is szívesen jártam vissza, sokszor a Németországban, Bonnban élő nagybátyám lányaival, akik szintén élvezték a falusi életet.

Aztán az élet másfelé sodort. Már 23 éve külföldön élek, de szinte egyszer sem látogattam úgy haza Magyarországra, hogy ne mentem volna el Szentiványra. Informatikusként, mint szabadúszó élek Grenobleben. Francia feleségem, Christelle nagyon szépen beszél magyarul. Azzal szoktam dicsekedni, hogy két fiam, Mátyás és Tamás "anyanyelvként" tanulja tőle a magyart.

Amennyire tehetem, követem az otthoni eseményeket, és igyekszem a gyereket úgy nevelni, hogy büszkék legyenek magyar örökségükre. Természetesen már ők is tudják, hogy Szentiván egy nagyon különleges hely, ahova mindig elmegyünk, ha tehetjük. Tavaly is ott voltunk a Világtalálkozón, s az idén is jövünk.

Horváth Attila

Horváth Attila nagyapja
katonaruhában.

Idősebb Balás Jenő, aki
Cserhátszentivánon
született.

Horváth Attila édesanyjával, Balás Máriával a cserhátszentiváni temetőben készült felvételen.

Háttérben a falu egy részlete és a Kangyikó hegy.

Horváth Attila családja. A francia feleség Christelle és a gyermekek, Horváth Máttyás és Horváth Tamás.

Balás István Károly (1932-)

A faluban mindenkinek csak Pista bácsi

Önéletrajz és történelmi lecke

Édesanyám, Zorkóczy Klára és édesapám, Balás Károly egyetlen gyermekeként 1932-ben, Cserhátszentivánon születtem, ezen a telken, amelyiken ma is élünk. Drága szüleim fájdalmasan korán (édesapám 1939-ben, édesanyám 1941-en) elhunytak. Házunkat 1940-ben haszonbérletbe adtuk és az ősi Zorkóczy házba (Dobó u. 1) költöztem. Árva gyermekként Zorkóczy János gyámsága alá kerültem.

Az elemi iskola 1. és 2. osztályában Iványiné Szabó Róza tanított, a 3-5. osztályt a férje, Iványi József kántor-tanító szigorú okítása alatt végeztem. Ezután 1942-től Pásztón jártam a polgáriba. Az első évet internátusban töltöttem, a másodikat magántanulóként végeztem Palásthy főjegyző úr lányának, Palásthy Klárinak a tanításával. A harmadik évben, albérletben lakva jártam az iskolába, a költségeket Zorkóczy nagyapám fizette, majd a negyedik osztályt Cserhátszentivánról bejárva teljesítettem, és magántanulóként fejeztem be a kántor-tanító úr segítségével. (Később a templomépítő Marsalkó Gyulának a Bözsike leánya is így tanult).

A kántor-tanító úrnak sokat köszönhetek, de afféle eleven gyermekként nem volt felhőtlen a kapcsolatunk. Emlékszem, hogy Stella (csillag) nevű kutyája nagyon ugatós fajta volt, s ezért én a temetői út felett átívelve hol hasáb fával, hol kődarabbal, máskor téglatörmelékkel próbáltam „nevelni”. Ezt persze szigorú számonkérés követte. Később, 4. polgárista koromban „Csorba” urat baleset érte, eltörött a lába. Valamire megkért, de nemet mondtam neki. Alig tudtam elugrani a felém repülő mankó elől. Szerencsére kedves felesége mindig a pártomat fogta: „ne bántsд azt a kis árva

fiút”. A ház körüli dolgokban persze segítettem nekik. Disznóöléskor néhány helyre kóstolót vittem a nevükben. Mindig megkérdezte: mennyi pénzt kaptam. Semmit – volt a válaszem. Pedig legalább Pataki József plébánostól kaptam néhány fillért/pengőt. Őt meg azért jegyeztem meg, mert mindig így csúfolt: „Pisti, liba ... nyisd ki!”. A kántortanító úr valami miatt szerelmemet, azóta is szeretett feleségemet, Gizikémet is szekírozta, de én mindig a védelmére keltem.

1948-ban megkaptam a földemet nagymamámtól, így 1949-52 között gazdálkodhattam. Persze ez sem volt egy felhőtlen önállóság. A kommunista beszolgáltatás egyre erősödött, utolsó évben már a teljes terményt elvették, a cséplőgéptől egyből a hombárba kellett szállítani a 15-16 tonna gabonát.

1952 tavaszán visszaköltöztem a Balás házba. 1958-ban teljesen saját erőből új házat építettünk, ahol most is lakunk. Itt neveltük fel két fiunkat, s hűséges feleségemmel azóta is itt lakunk. Egyébként korábban a bérletől 20 Ft/hó bérleti díjat kérhettem, de nekem, mint kuláknak évi 360 Ft adót kellett utána fizetnem. Ebben az időben a szokásos 18% adó helyett, a kulák 38% befizetésével segítette a szocializmus és népi demokrácia építését.

Kulák? A törvény szerint azokat a gondos, dolgos gazdákat bélyegezték így meg, akik legalább 360 AK (aranykorona) értékű földet birtokoltak. Az én 42 Kh földem csak 216 AK értékű volt. Ez nem zavarta az elvtársakat, kikiáltottak kuláknak. Állítólag a Zorkóczy nagyszülők azért úszták meg „a nép ellensége” minősítést, mert már elmúltak 65 évesek.

A kulák megbélyegzés elől menekülve, 1952 tavaszán a Jobbágyin lévő, földalatti „csoki gyár” alkalmazottja lettem, lőszermagot (ólomhegyet) daraboltam.

1952. október 16-án, késő éjjel 2 rendőr (Fekete László Hasznosról, Durucz József Pásztóról) tört ránk. Egyikük a puskatussal beszakította a bejárati ajtó ablakait, másikuk bevilágított és beüvöltött, hogy menjek a tanácsházára. Az akkori hivatal a

kocsmával szembeni, ma üres telken volt. Éjjel fél 2 és fél 4 között számtalan puskatusos és ökölütést kellett elszenvednem. A pásztói kórházban 14 napig kezeltek agyrázkódással. Mindezt csak azért, mert kuláknak, a nép ellenségének minősítettek. Megemlítem, hogy még látteleletet sem engedtek venni.

Kulákságom alatt volt olyan hónap, hogy egy hónapban kétszer is hatalmas büntetést kaptam. Először 2-3000 Ft-ra, de volt, hogy 8000 Ft-ra értékelték. Ilyenkor szegény Szilassy Ferdivel (Ferdinánd) éjszaka is mentünk fát vágni a Veres hegyi erdőmbe, hogy azt eladva időben meg tudjam fizetni a büntetésemet. Elmondom, hogy volt, amikor a kötelező beszolgáltatás keretében egy 158 kg-os sertést kellett leadnom Pásztón, de a jószág csak 157 kg-ot nyomott mire odaértem. Visszaküldtek Cserhátszentivánra, hogy „rendesen hizlaljam fel a disznót” és úgy adjam le. Az egy kilogramm hiány igen sokba került nekem.

Hogy miért büntettek? Mindenért. Ha ugatott a kutya – azért, ha megkötöttem, akkor állatkínzásért, ha nem ugatott, akkor hová tűnt a kutya, ... Megkentem zsírral az ekét? – megbüntettek, hogy nem akarok dogozni. A büntetések elől úgy próbáltam kitérni, hogy ne találjanak meg. Rengetegszer a kert alatt, a Jóska patak parti bokrok alatt bujkáltam. Szerencsémre legtöbbször Bokros (Babcsák) Jani bácsi, a kisbíró, akit Jankó bácsinak szólítottak, kísért a pribékeket, s ő úgy jelzett nekem, hogy már messziről kiabálta: „Mester Úúúúúr!”

Végül a balassagyarmati bíróság elé kerültem, de szerencsémre a bíró nem volt hajlandó megbüntetni.

1952. november 11.-től két éves katonai szolgálatra vonultam be Kiskunhalasra, a lövészekhez. Az első 8 hónapban még híradós lehettem, de aztán utolért a KULÁK megbélyegzés. Egyszer megkérdezte a pol.tiszt (politikai tiszt): szerintünk miért nem működnek jól a tszcsék. „Dolgozni nem akarnak, csak a párttal foglalkoznak ...” válaszem után elhallgattatott, s többet nem kérdezett. Kulákságom miatt állandóan önéletrajzot kellett írnom.

Abban bízhattak, hogy valamit máshogy írok le, és akkor belém köthetnek.

Egy éve voltam katona, amikor levél jött az ecsegi rendőrségtől, s „civil büntetés”-ként kulákságom okán 300 Ft befizetése és 15 nap fogda között választhattam. Nagylelkűségüket nem hagytam szó nélkül, s fogdába vonultam. Amikor így választottam, a politikai tiszt levélben véleményt kért a szentiványi tanácstól. Nem tudhatta, hogy szeretett unokatestvérem, Szerémy Lajos fog „értékelni”. A kedvező válasz gyorsan megérkezett, s Húsvét után, 8 nap leteltével kiengedtek a kóterből.

Sándor Gizike 1935. október 7-én született. Ő alig 14, én 17 éves voltam, amikor megszerettük egymást. Egy év katonai szolgálat után, 1953 nov. 18-tól 10 nap nősülési szabadságot kértem és kaptam. Az esküvő november 22-én volt. A templomban Pataki József plébános úr adott össze bennünket. Istennek hála, nagyon boldogan éltünk, élünk. Szükségem is volt nagyon erre a szeretetre, segítségre, mert mire leszereltem az egykori 42. kat. holdas kulákból földnélküli ember lettem. Hogy rokonaim pontosan hogyan is adták le a földemet, a mai napig nem tudom.

Leszerelésemet követően két évig a Gyurka-féle telken lévő hombárban, a Balassagyarmati Terményforgalmi Vállalatnál dolgoztam. A telket azért nevezték Gyurka teleknek, mert az korábban dr. Kovách Györgynek, a Nógrád megyei tisztiorvosnak, a későbbi országos tisztiorvos főfelügyelőnek a tulajdona volt. Zsákkoltam, rakodtam, tettem, amit kellett. Munkahelyi főnököm Kasza Lajos volt.

1956 októberében is itt dolgoztam. Néhány nagyhangú ment volna át Kutasóra, hogy Divánd Józsefet, a nagy pártembert, aki Kutasón tanácselnök volt, számon kérjék, de feleségem kérésére szerencsére én itthon maradtam. A forradalom leverése után Gizikém bátyja, Sándor Zoltán elment egész Johannesburgig. Ott él ma is családjával, fiával és lányával.

1957 februárjában a Heves Megyei Építőipari Vállalat alkalmazottja lettem, mint „sm” (segédmunkás), kubikos. Az 1959-es erőszakos tsz-esítés itt ért utól. Jöttek a levelek: itt van a földje, jöjjön ide dolgozni. A 12. megkeresésre hazajöttem, s kényszerből beléptem a szövetkezetbe. E nagy eseménynek 13 elvtárs volt a szemtanúja. A zöme ún. „falujáró”, távolból idevezényelt agitátor volt, de akadt köztük szomszéd is (Kokavecz Laci), akinek szinte még most is hallom a hangját: „ha nem írsz alá, a kulák szekerét tolod ...” - aláírtam. Se földet, se állatot nem vittem a TSz-be. A négy polgárimmal magasra vittem: „fogatos”, magyarul kocsis lettem. Nyolc évig szolgáltam. Évekig vittem a betegekhez dr. Németh Sándor doktor urat. Rendszeresen fuvaroztam a mozigépet és a mozigépészt, Bakallár Ernőt.

„Kulákságomat” akkor sem hagyták elfelejteni, a háztáji földemnél vontak le mindig valami többletet. 1968. május 6-ig 147 munkanapot dolgoztam. Szerintük ez 3 nappal kevesebb volt az előírtnál, ezért büntetésből az 1 Kh háztájimnak csak a harmadát adták meg, sőt a lókapálást sem végezték el. Elég volt. Kiléptem, s visszamentem korábbi munkahelyemre (Heves Megyei Építőipari vállalat) és nyugdíjazásomig, 1991 júliusáig ott voltam megbecsült munkaerő.

Az udvarunkon álló gémeskutat őseim készítették.

A házunk előtt lévő „pléh krisztusos” feszület már gyerekkoromban is állt, több mint 100 éves. A fém test (corpus) erősen előregedett, letörött az egyik keze is, ezért újra kellett cserélni. Ebben Balás Bene segített. A fa feszületet szép faragások díszítik, de évszámot nem találtunk rajta. Feleségem nagyon odafigyel, hogy a kereszt körüli kis kert virággal díszes legyen.

A temetői templomba kisgyermekkoromban még jártam, az édesapám a nyakában vitt fel a kertünk aljában lévő patak hídján át. A régi templom akkor már rossz állapotban volt, ezért 1939-ben lebontották. Az új templom felépítéséig, 1942-ig ideiglenesen az iskolában voltunk szentmisén. Első áldozó 1938-ban voltam. Koromnál fogva a mostani templom építésében sem vettem részt.

Úgy emlékszem, hogy Tarcsányi Istvántól, aki később Apc-ra költözött, is vettek hozzá földrészt.

Az új templom felszentelésére jól emlékszem, itt volt a püspök úr. Bándi Tibor, a templomépítő akkorra már igen fiatalon meghalt, Ócsai György lett a plébános.

A strandról annyit hallottam, hogy az 50-es években Petőfibánya szerette volna felújítani a bányászoknak, s állítólag 5 év után visszaadták volna a falunak, de az akkori faluvezetés (pl. Hegedűs Sanyi tanácsítkár) ebbe valami miatt nem ment bele.

A Cserhátszentivániai Világtalálkozójának örülök, közösségmegtartó eseménynek tartom, szívesen támogatom és veszek részt rajta.

Rossz látni, ha nincs béke a faluban, ha pletykálnak, veszekednek. Pedig béke, szeretet, Isten nélkül nem fogjuk vinni semmire. Jó lenne legalább a templomlépcső ügyében újra összefogni, őseinket követni.

A vasárnap számomra szentmisével kezdődik. Feleségemmel évtizedek óta mindig a kórus alatt állunk.

Két gyermekünk, és hat unokánk van. Károly fiunk Pásztón él, rádió- és TV műszerész a tanult szakmája, volt iskolagondnok, most, mint villanyszerelő dolgozik. István fiunk Pécsen az uránbányában dolgozott, most nyugdíjas, Hernádpetrin lakik.

Sok szenvedésen mentünk át, de hála Istennek egyenes derékmal, felemelt fejvel járhatunk.

Lejegyezte Murányi Gyula 2011-ben

Balra: A több mint 100 éves pléhkrisztus Balás István Károly és felesége, Sándor Gizella háza előtt. *Jobbra:* A gémeskút a szépen gondozott virágos udvarban. *Lent:* Balás István és felesége Sándor Gizella

Cservölgyi Zoltán (1970 -.)

A nagyszülők emléke hozta „vissza” a faluba

Nagyapám, Cservölgyi Zoltán a templomépítés egyik vezető kőművese volt. Nagymamám, a nagy Balás rokonság egyik tagja Balás Boris volt. Az ő egykori házukban most Noskó Sanyi lakik.

Gyermekkoromban sokat hajtottam a teheneket a legelőre, ismertem őket név szerint. A gyermekkori élményeknek nagy szerepe volt abban, hogy most már én is cserhátszentivánivá lettem, olyan, akinek háza van a faluban, és egyre több időt tölt itt.

Feleségemmel 2005-ben vásároltuk meg a Rákóczi u 15-17. szám alatti házat. A telken egy lerobbant régi palócházat láttunk, ami már majdnem összedőlt, de mi egyből beleszerettünk, és megvettük. A ház felújítása saját erőből még abban az évben elkezdődött. Sikertelenül kiderítetünk, hogy a ház az 1800-as évek végén épülhetett, tulajdonosa Kovács Ferenc majd Csernus Kálmán voltak. A mai napig tart a ház felújítása, a szoba teljesen kész van, a konyha még felújításra szorul.

A ház felújítása során, a vakolat leverésekor a szettben egy vékony fémlapocska tűnt fel. Az összegörbült pléh lapot jobban megnézve kiderült, hogy az egy biztosítást jelző táblácska, a Gazdák Biztosítója által biztosított ház megjelölésére szolgált.

Gyerekkoromban sok nyarat töltöttem el a faluban, nagyszüleim itt születtek. Nagynéném és férje a mai napig itt töltik a nyarakat. Jelenleg Szigethalmon élek feleségemmel (Kocsis Gabriella), két

kisgyermekemmel. Csilla 10 éves, Szabolcs 3 éves. Ők is nagyon szeretnek itt lenni. Különösen szeretik, ha a póni fogaton ülhetnek és kocsikázhatnak.

Karosszériajavítással foglalkozom, azon belül, különleges műanyag és üvegszálás alkatrészekkel. A közeljövőben szeretnénk Szentivánra költözni. Van olyan tervem, hogy a vállalkozást itt folytatom.

Cservölgyi Zoltán

Cservölgyi Zoltánék szépen felújított háza télen

A lepusztult régi ház, amit Cservölgyi Zoltán megvett és felújított

Ilyen volt és ilyen lett.

Cservölgyiek híres póni fogata, a gyerekek kedvence
Fent balra: Cservölgyi Zoltán vezeti a fogatot.
Lent: A bakon a gyeplőt tartja Cservölgyi Csilla és mellette ül
 Schmidt Boglárka.

Fertőszögiék Cserhátszentivánon

Erzsébet a melegszívű, örök pedagógus és fia Péter, aki művészettörténész, s egy jeles pesti művészeti alapítvány kuratóriumának elnöke

Megköszönve, hogy e rangos találkozóhoz kapcsolódó kiadványban szólhatok Önökhöz, tisztelettel köszöntök minden valamikori és jelenlegi cserhátszentiváni lakost.

Hogyan is talált rá a Fertőszögi család Cserhátszentivánra, a palóc világ egyik legszebb ékkövére?

Egész életünkben arra vágyunk, hogy minél többet megismerjünk a világból.

Utazunk több ezer kilométert, átszelünk tengereket, aztán életünk egy szakaszához érve rádöbbenünk arra, hogy bár jó, hogy sok élményben volt részünk, valójában a legnagyobb szépséghez, a természet törvényeinek felfedezéséhez nem kell elhagynunk szülőhazánkat. Csak észre kell venni egy virágban, búzakaralásban, madárdalban, szivárványban mindazt, ami a világmindenség csodájaként itt van körülöttünk...

Mióta e gondolatokat olvastam Borsos Miklós „Visszanéztem fél utamból” című könyvében, tudatosabban kerestem írása igazságát. Ő, mint szobrász, a természetben fedezte fel alkotásai témáit. Ki ne ismerné Budapesten a „0 km” követ? A Széchenyi-híd budai lábánál, a Clark Ádám téren áll a természet szép formája, egy felnagyított bimbó. Jelentése: Kezdet. Innen indulnak ki Magyarország településeinek kilométer számításai. A világ egyetlen országa

vagyunk, ahol a tájékozódás e fontos jelét neves szobrászművész alkotta. Legyünk büszkék rá!

Cserhátszentiván, ahová én négy éve egy kedves meghívásra érkeztem, mintegy kilencven kilométerre van ettől a „0 km” kőtől. Első ide vezető utam meghatározó élmény volt számomra. A pásztói leágazástól faluról falura, egymást követve harmonikus természeti vonulatban virágos, szépen díszített települések fokozzák az ember érdeklődését Cserhátszentiván iránt. Majd elérkezünk a csodálatos természeti felvezetéshez: az út fái alagutat képeznek, a rohanó Szuha-patak karnyújtásnyira vezet a lejtőn, melynek végén tágra nyílik a tekintet, megjelenik a hegyekkel védelt falukép.

Ma is úgy érzem minden megérkezésemkor, mintha egy jóságos, meleg tenyér fogadna a Teremtő jóvoltából. Virágos, kedves kis természetes terek, a patak hangja, kis hidak, és a tekintetet magasba emelő templom állítja meg az ide érkezőt. Ősi szokás szerint én is keresztet vettem, megérkeztem. Kovách Georgina vendégházában laktam Boross Mariettával egy hétig. Bejártuk a falut, bekopogtattunk az őslakosokhoz, megismerkedtünk azokkal is, akik – ugyanúgy, mint mi egy évvel később - megtalálták helyüket ebben a kis nógrádi faluban.

Amit, és akiket magammal hoztam, az az eddigi életem, pályám, családom. Az ő örömük az enyém is, együtt találtunk rá a Vörösmarty utca 4. szám alatti házra, a döntésünk is közös lett.

Első pillanattól foglalkoztat a gondolat, hogyan, miben tudnék hasznára lenni Cserhátszentivánnak? Gazdag életutam minden színhelyén erre törekedtem: átadni, megosztani mind többekkel, ami számomra megadatott. Ez alapvetően pedagógus énemből is következik, de az is lehet, hogy ilyennek születtem. Szüleim Baja város tiszteletben álló polgáraiként két gyermeket neveltek fel. Én szülővárosomban végeztem a tanítóképzőt, majd Szegeden a tanárképzőt ének-zene és rajz szakon. Tolna megyében kezdtem tanári pályámat, itt alapítottam családot.

Férjem testnevelő tanár, edzőként dolgozott. Péter fiunk művészettörténet és latin szakon végezte az egyetemet. Jelenleg Budapesten a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány kuratóriumának elnöke, az ismert és elismert KOGART galéria művészeti igazgatója. Számos nagy sikerű kiállítást szervezett, most éppen Egrý József, „Fényhidakon át” című kiállítása tekinthető meg.

Pályám, hivatásom szép időszaka volt az első tíz év, melyben mindig osztályfőnök voltam, és iskolán kívül is végig volt felnőttekből álló kórusom a gyermekkórusokon túl. Később felkértek, legyek a megyei művelődésügyi osztály munkatársaként valamennyi művészeti ág segítője, irányítója. Erről a húsz évről lehetetlen pár szóban írni, mert itt teljesedett ki hivatásom. Ekkor születtek azok a szakmai, emberi kapcsolatok, melyek máig élnek és átszövik az irodalom, zene, képzőművészet, film, fotó, néptánc, hagyományörzés minden ágát. Így ma szobra áll a megyében Liszt Ferencnek, Bartóknak, Kodálynak, Babits Mihálynak, Vörösmartynak, Petőfinek, Illyés Gyulának, I. Béla királynak, Perczel Mórnak stb. A volt zsinagógából pedig létrejött az ország első „Művészetek Háza”. A völgységben hazára talált székelyekkel készítette el Sára Sándor a Pergőtűz című dokumentum filmjét. Minden első osztályos tanuló megkapta a megye népdalaiból összeállított kiegészítő tankönyvet. És ehhez járult számtalan olyan esemény – ma már hagyomány -, mely egy-egy kis település értékeinek felkutatására, megmentésére irányult. Mert minden település számára fontos, hogy büszke tudjon lenni múltjára, ez adja a tartását.

Ezért örülök a Cserhátszentivániak találkozójának. Higgyünk együtt abban, hogy ezekből a találkozásokból megszülethetnek azok a tettek is, amelyek most még hiányoznak. Újra hinni kell abban, hogy addig él egy település, amíg emlékezni tud. Ahhoz, hogy a jövő is tudjon emlékezni, a jelennek kell megtenni a maga kötelességét. Például, milyen sokat jelentene, mondana, ha Cserhátszentiván építészeti értékeire egy-egy tábla kerülne: „faluképileg védett”. Ez később egy új vevőt arra kötelezne, hogy a külső építészeti képen nem

változtathat, míg belül a legkorszerűbb megoldásokat alkalmazhatja. Ne telekben, hanem faluban gondolkodjon, aki itt akar letelepedni.

Nagy szükség van az őslakosok minden ismeretére, tudására. De szükség van az ideérkezők meglátására, befogadására is. Akik pedig már elköltöztek, keressék, találják meg élettapasztalatuk alapján azt a segítő szálát, amely szülőfalujukkal tartósan összeköti őket. Csak egy ilyen közös kézfogás hozhat új jövőt Cserhátszentiván számára. A mi családunk mindig készen áll erre a kézfogásra és a közös cselekedetre.

Fertőszögi Béláné Erzsébet

Fertőszögi Péter (balra) és barátai, Várady Zsolt és felesége, Csikós Éva a temetőben lévő régi templom megmaradt tornya előtt a II. Világtalálkozón készült felvételen.

Fent: Fertőszögi Erzsébet a Borsos Miklós- Kéry Ilona (BM-KI) Alapítvány elnöke előadást tart Gyergyócsomafalván, Borsos Miklós szülőhelyén 2009-ben. A kép baloldalán Kratochwill Mimi művészettörténész és Borsos Géza a gyergyócsomafalvi Borsos Miklós Alapítvány elnöke, jobb oldalon Kozma Imre atya, a Máltai Szeretetszolgálat elnöke

Balra: Borsos Miklós alkotása a 0 kilométer, ahonnan Cserhát-szentiván 90 km-re van.

Kokavecz Zsolt (1984 -)

Aki kőműves, autodidakta nagyapjától tanult festeni, és szeret futballozni

Nagyapám, Kokavecz László Kutasóról nősült Cserhátszentivánra. A kiterjedt Sándor család leányát, Sándor Ilonát vette el, aki egyike azoknak, akik ma is a templomban a sekrestyési teendőket látják el. Édesapám már születése óta cserhátszentiváni, az esztergályos mesterséget Nagybátonyban tanulta. A közeli településeken, számos helyen dolgozott, Alsótoldon a nyúltelepen, Pásztón a Mechanika Vállalatnál. Amikor Ibrányban dolgoztak, akkor brigádvezető volt

Pásztón születtem, de gyermekkorom óta itt lakom a faluban. Az általános iskolát Alsótoldon a Toldi Miklós Általános Iskolában végeztem. Ezután a kőműves mesterséget tanultam ki Balassagyarmaton, a Szondi György szakközépiskolában.

A faluból én voltam az utolsó, aki sorkatonai szolgálatot teljesített. Mivel a kötelező katonaság 2002-ben megszűnt, én csak fél évig szolgáltam a seregben. Éppen a születésnapomon, július 9-én szereltem le.

Ezután az Alsótoldon működő, Labnyúl Kft. nyúltelepén kaptam munkát. Mint a vállalat dolgozója vettem részt Ukrajnában, Munkács mellett egy kis hegyi faluban egy minta-istálló építésében. Nagy öröm volt számomra, hogy a falu lakóival anyanyelvünkön, magyarul tudtunk beszélni. Nagy szeretettel fogadtak bennünket.

2006-tól másfél éven át, a faluból elszármazott Kasza Benedek építőipari vállalkozásánál dolgoztam. Többek között Salgótarjánban házak építésében, Budapesten a Mátyás templom felújításában, Kisterenyén az iskola építésében vettem részt.

Jelenleg az abasári székhelyű Hedo Kft alkalmazottjaként dolgozom. A sok változatos munka egyike az volt, amikor a közelmúltban Pásztón a járdák térkövezését végeztük. Jóleső érzés azokon a köveken menni, amiket én raktam le. Egyelőre mindegyik a helyén van. Most Salgótarjánban a régi temető támfalának megerősítésén munkálkodunk.

Anyai nagyapámhoz, Nagy Miklóshoz gyakran mentem látogatóba, nyaranta hosszabb időt is töltöttem nála. Felsőtoldon volt kéményseprő. Több irányú művészi érzéke volt. Szépen szavalt és autodidakta módon tanult rajzolni és festeni. Nekem nagyon megtetszett, ahogy festményeivel megörökítette környező világának számos részletét, és én magam is kedvet kaptam. A rajzolásra és az ecset használatára ő tanított.

Édesapám fából készített nekem rajzállványt, amit mindig magammal vittem, amikor a falu egyes részleteit megrajzoltam, megfestettem. Tíz éves voltam, amikor a Nógrádi Krónika újságban megjelent egy cikk rólam, amin az említett állvány is látható. Az írás címe „Zsolesz, a kis művészpálánta” volt.

Hatodik osztályos koromban, a Toldi Miklós Általános Iskola tanulójaként, 1996-ban a Nógrádi Krónika újság által meghirdetett rajzpályázaton A farkas című rajzommal első díjat nyertem. A rajzhoz az ihletet részben Arany János Toldi című műve adta.

A képeket saját örömömrre készítettem, de mindig volt, aki elkérte azokat. Szívesen adtam. Megörökítettem egy ceruzarajzzal a kutasói nagyapámat, a kutyánkat, egy régi papírpénzről egy színes képet, és a falu több részletét. A falu kocsmájában, az igencsak frekventált galériában, két temperával festett képem is van, amelyek a falu egy-egy részletét mutatják, úgy ahogy én láttam. Az egyiken a 2004-ben készült hősi emlékmű látható, amelyet anyai nagymamám testvére

Sándor István és egy másik rokonom, Fekete Sándor kőművesek építettek.

Talán a precizitást igénylő kőműves mesterség is teszi, hogy a képeimben a valóságot inkább természetűen próbálom ábrázolni, és nem ragadtattam magam a modern irányzatok egyike felé sem. Magam is látom, hogy a képeimben valami naiv egyszerűség, tisztaság tükröződik, de nekem így tetszenek, és sok örömöm telt az elkészítésükben.

Szeretek futballozni. A Felsőtoldi Cserhát SE csapatában beállósként vagy a középhátvéd posztján játszom. A megyei bajnokságban a második helyen áll csapatunk. Sajnálom, hogy gyenge az utánpótlás, mert kevés gyermek születik, és a maiak inkább a TV előtt ülnek, mintsem hogy a sportpályán edzzenek és versenyezzenek a saját és a falu és dicsőségéért. Pedig a faluból olimpiai aranyérmes futballista is kikerült Noskó Ernő személyében. Remélem, hogy ha majd lesznek, az én gyermekeim szeretni fogják a festészetet és a sportot.

Lejegyezte Dr. Szalay Ferenc

Kokavecz Zsolt Toldi Miklós Általános Iskola Alsótold. A kép címe: A farkas

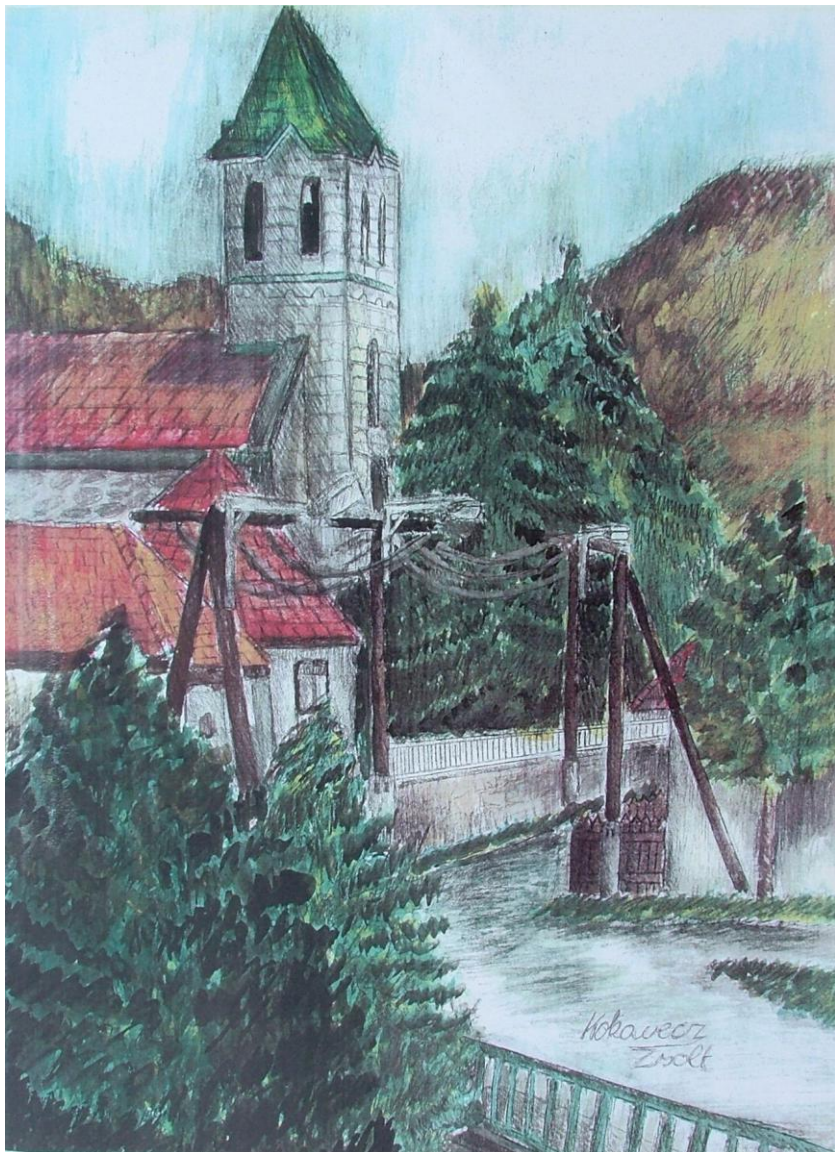
Kokavecz Zsolt 12 éves korában, a Nógrádi Krónika című újság rajzpályázatán nyertes, A farkas című ceruzarajza

Kokavecz Zsolt tempera festménye a falu hősi emlékművéről. A kép 2004-ben a futballozás közben elszenvedett bokatörés miatti kényszerpihenő idején készült, és most az egyik legfrekvenciáltabb kiállító helyen, a falu kocsmájában látható.

Az emlékművet a szintén kőműves mester rokonok, Fekete Sándor és a 66 éves korában elhunyt Sándor István, aki Zsolt apai nagyanyjának a testvére volt, építették. Az építés érdekessége, hogy az eredetileg függőleges oldalfalú építményt menet közben, a közakaratnak megfelelően, felfelé szűkülő csonka gúlaformára építették. *A bal oldali képen:* az egyik építő, Sándor István (1940 – 2006)

A falu temploma, házak és a Bézma hegy egy részlete Kokavec Zsolt tempera festményén, ahogy azt házuk teraszáról látta.

Nógrádi Krónika

„Zsolesz, a kis művészpálánta”

T. L.

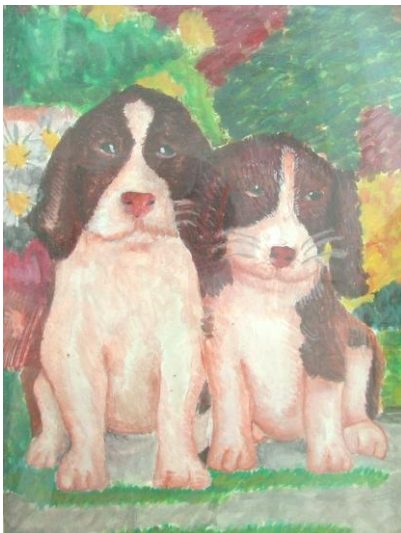
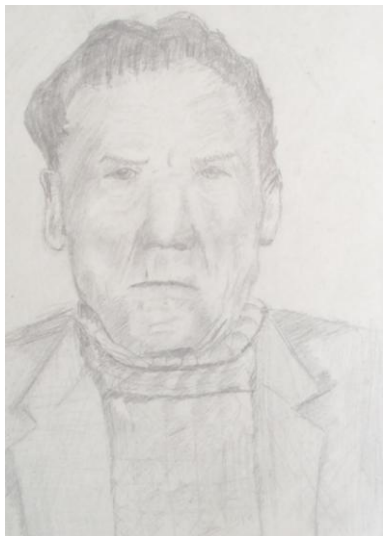
A tavasz első jeleit nem csak a csontokat átjáró melegben, a rügyet bontó természetben érhetjük tetten.

Kokavecz Zsolt, sem az ablak mögül festi már a szentiváni tájat. Édesapja barkácsolta rajzállványával már ki-kijön az udvarra, ott keveri ki a színeket, s kérdésemre komoly előadást tart az árnyékolásról, térről, mozgásról. Képeiből nemrég Kovács Pál tanár úr rendezett egy kis kiállítást a Toldi Miklós Általános Iskolában, Alsótoldon. Rajzok, akvarellek sok-sok figyelemre méltó ujjgyakorlata a tízéves kisembereknek.

Legújabb modellje nagy türelemmel, mozdulatlanul várta a mű megszületését egészen addig, míg közel nem mentem a kerítéshez. Akkor aztán – talán a rajtakapottság miatti zavarában – nagy ugrásba kezdett.

A festőállványt édesapja készítette. Bal oldalon a fekvő juhászkutya, ami A farkas című ceruzarajz modellje volt.

Balra: Kokavecz Lászlóról, az apai nagyapáról készült ceruzarajz.
Jobbra: A gyermekkori kedvenc kutyatéma

Kokavecz Zsolti a fenti képet még általános iskolás korában, a régi 100 forintoson lévő, Lotz Károly: Menekülés a vihar elől című képe alapján festette.

Kecskés Miklós és felesége Margit

**Az Alföldről a hegyek közé.
Vállalkozók Cserhátszentivánon
a környezetkímélet jegyében**

Az Alföldön, Jászdózsán születtem, kora-gyermekkoromat a síkvidéken töltöttem. Még 5 éves sem voltam, amikor egy nagy árvíz alkalmával a Tarna patak folyóvá, csaknem tengerré vált és elmosta a régi, vályogból épült házunkat. Talán ez is hozzájárult, hogy most a vidéki házunk Cserhátszentivánon, a hegyektől körülvett szép nógrádi faluban van.

Budapesten a híradástechnikai szakközépiskola elvégzése után a MALÉV-nél dolgoztam repülőgép műszerészként. Munka mellett, az elektromos és navigációs műszerész iskolában külön szakképesítést szereztem.

Nagykorúságom elérése után közvetlenül, 19 éves koromban összeházasodtunk a szintén 19 éves Czipó Margittal, aki húsz éven át óvónő volt, jelenleg a közös vállalatunk egyik ügyvezető igazgatója. Harmincnégy éve élünk együtt, két leányunk van. Viktória a könyvek szerelmese, és ezért is dolgozik az érettségi óta egy könyvesboltban. A kisebbik leányunk, Dorottya egyetemista az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen (ELTE), romanisztikát tanul, angol és spanyol nyelvből állami vizsgát tett.

Margit édesapja öntőszakember volt, ami hozzájárult ahhoz, hogy nyugdíjba vonulását követően közös vállalkozásként egy öntőműhelyt építettünk fel és működtettünk. Ezután feleségemmel saját céget alapítottunk 1996-ban, ami attól kezdve Vido Kft néven sikeresen működik. Kezdetben a Tupperware termékek forgalmazásával foglalkoztunk, de az elmúlt évben profilt váltottunk.

Munkánk során sokszor jártuk a megyében, hogy közvetlen értékesítő vállalkozásunkat a környéken is fejlesszük. A Bableves csárda és Alsótold közötti útról mindig rácsodálkoztunk a táj szépségére és a dombok között megbúvó pici falura. 2003-ban vásároltuk meg Cserhátszentivánon a Berkó féle házat, ami a felújítás után cégünk, a Vidó Iksz 2 Kft. harmadik telephelye lett.

2010 novemberétől Vixi mikroszálas kendőket importálunk és forgalmazunk, jelenleg 650 hölgy segítségével, akik az egész ország területén tevékenykednek. A környéken több mint 50 munkatársunk dolgozik, akiknek a cserhátszentiváni telephelyünkön tartunk különböző rendezvényeket, és az általuk már eladásra lekötött árút is itt vehetik át.

Szlogenünk a következő:

„Ki szereti környezetét, vegyszer nélkül tisztít,
ezért használ mindenre mikroszálas Vixit”

Reményeink szerint, a Vixi kendők széleskörű használatával segítünk megóvni a környezetet mindenhol, itt Cserhátszentivánon is, hogy e csodás táj látványát a dédunokáink is élvezhessék.

Szeretjük a vidéki élet régi, tárgyi emlékeit. A kidobástól más sok olyan tárgyat mentettünk meg, amelyek ma már nem használatosak, mint például a fából készült sütőlapát, a vajköpülő vagy csizmalehúzó, aminek népi neve a fakutya volt, de amelyek számunkra a múlt becses értékei.

Kedvenc időtöltésem a vadászat, amihez a cserhátszentiváni táj és környéke nagyszerű teret biztosít. Az erdő csendje, a madarak éneke mindig nagy örömmel tölt el, még akkor is, ha vadászszerencse nem áll mellettem. Ha meg igen, akkor Margit mesteri finomságokat készít.

Kecskés Margit és Miklós

Kecskésék sohasem volt kecskés címere, ami érthetően, a címertárban nem található

A címert barátjuk, Szanyi Dezső történelem és földrajzszakos tanár készítette és ajándékozta Kecskéséknek a 25. házassági évforduló alkalmával.

A kecske a család nevére, a cipő Czipó Margit nevére, a mérleg a kereskedelemre, a fészekben a két madárfióka a két leányra utal.

A Kecskésék által forgalmazott, japán eredetű, vegyszer nélküli tisztításra alkalmas, mikroszálas termékcsalád logo ja.

A Vidó Iksz 2 Kft. cserhátszentiváni székhelye a mindig szépen gondozott pázsittal és virágokkal

Kecskés Margit és Kecskés Miklós tulajdonosok és ügyvezetők

Vidó Iksz 2 Kft

www.vixi.co.hu

1172 Budapest Ősagárd u.70

06-1-256-8043

kecskes@intervare.hu

3066 Cserhátszentiván Kossuth u.22.

06-32-382-075

Dr. Kovách Arisztid (1920-1966)

Világhírű kutató orvosprofesszor, aki édesapja családi birtokán sok időt töltött Cserhátszentivánon

Dr. Kovách Arisztid György Balázs 1920. június 15-én született Budapesten és meghalt 1996. január 18-án Kölnben.

Édesapja Dr. Kovách György (1894-1952) Nógrád megye tisztí főorvosa volt, majd magyar királyi közegészségügyi főfelügyelő lett. Családi birtokuk volt Cserhátszentivánon, övéké volt az Ambrózy kúria, ami elpusztult.

Kovách Arisztidék öten voltak testvérek, két fiú és három leány, akik közül Georgina testvére, most nyugdíjas ügyvéd és egyébként a Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István tanítványa volt, megvásárolta Cserhátszentivánon a volt iskola épületét és ott most is falusi vendégházat üzemeltet. Gyermekkorukban nyaranta sok időt töltöttek a faluban, élvezték a jó levegőt, a szép tájat és az akkor még működött melegvízű strandot.

1938-ban a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karának hallgatója lett. Közvetlenül Budapest ostroma előtt, 1944 őszén kapta meg orvosi diplomáját. Beznák Aladár professzor az Élettani Intézet munkatársai sorába fogadta.

Amikor azonban professzorát az egyetemről politikai okokból eltávolították, követte őt a Tihanyi Biológiai Intézetbe. Előtte Cserhátszentivánon töltött egy rövid időt, ahol, mint orvos, sokszor

gyógyított és segített a betegek ügyeit intézni. Szerették. Tihanyban alakult ki kutatói profilja: a shock élettana és kórtana, melyhez több mint 30 éven keresztül hű maradt. 1950-ben került vissza az egyetem Élettani Intézetébe, ahol rendkívül aktív és eredményes kutatócsoportot alakított ki. Elindította, szerkesztette és részben írta „A kísérleti orvostudomány vizsgálati módszerei” című, hétkötetes kiadványt, amelynek számos fejezete még ma a XXI. században is használható. 1959-ben megalapította a Külső Műtési Klinikák Kísérleti Kutató Laboratóriumát. A laboratórium munkatársai a kutatói és mentori tevékenységet rövid idő alatt nemzetközi mércével is magas színvonalra fejlesztették

Kovács Arisztidet 1970-től egyetemi tanárrá nevezték ki. 1974-ben a Nemzetközi Élettani Unió (IUPS) titkára, majd 1980-ban első alelnöke lett. Nagy része volt abban, hogy az IUPS Budapesten rendezte meg XXVIII. Élettani Világkongresszusát.

1970-ben másfél éves tanulmányútra ment a philadelphiai Pennsylvania Egyetemre és tanulmányutak egész sorát nyitotta meg fiatal munkatársai számára az Egyesült Államokban. Hazatérve 1972-ben intézetében (az immár „Klinikai Kísérleti Kutató- és II. Sz. Élettani Intézet” elnevezésű intézetben) rendkívüli eredményességgel végezte kutatásait - részben Budapesten, részben Philadelphiában - nemcsak 1990-es nyugdíjazásáig, hanem egészen 1996-ban bekövetkezett haláláig.

Kiemelkedő kutatói eredményein kívül ismert volt kiváló szervezői képességéről és rendkívül igényes tudományos diákköri vezetői tulajdonságairól, amellyel továbbélő hagyományt teremtett.

Kovács professzor urat ismertem, mint orvostanhallgató, mint a Magyar Élettani Társaságban tagtársa, mint a Kórélettani Intézet kutatója és végezetül, mint a Semmelweis Orvostudományi Egyetem rektora. Magam a Bálint féle Élettani Intézetben tanultam, de az évfolyam másik felétől csodálatos, sokszor mesébe illő, vagy néha éppen hihetetlen, akár kevésbé fennkölt történeteket hallottam róla.

Később, mint kutató éreztem és felismertem óriási szervező

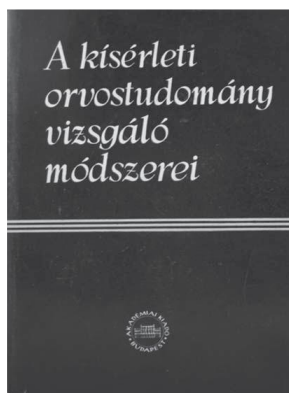
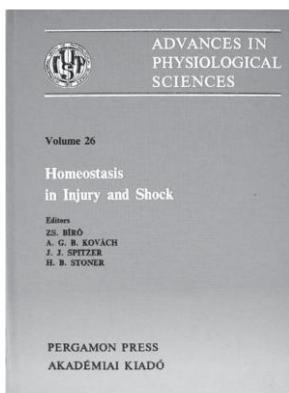
készségét, lendületét, örökös tettekkészségét, elkötelezettségét. Mély tisztelettel nyugtáztam, hogy utolsó éveiben is, nyugdíjazását követően milyen aktivitással vetette bele magát a tudományos munkába, szervezte a konferenciákat, előadott és publikált.

Mielőtt Németországba utazott volna, kérésemre, meglátgatott a rektori hivatalban, mert akkor ugyanis én voltam az egyetem meglehetősen fiatal rektora. A látogatás emléke még ma is élénken él bennem, mert ott akkor ketten egy új világot terveztünk meg a Magyar Orvosok Nemzetközi Akadémiája (melynek éppen elnöke lettem), a kibontakozó PhD programunk, az akkor közel 10 éve alapított Magyar Vese Alapítvány, a széleskörű nemzetközi kapcsolataink és együttműködéseink nyomán.

A korkülönbőségünket elfeledve, lelkesen és hittel, nemcsak álmodtuk, de bízunk is a magyar egyetem, a kutatás, az oktatás, illetve az ország jövőjében.

Nem sokkal később, 1996. február 6-án a Kerepesi úti búcsúztató beszédem után valaki odajött, hogy te úgy beszéltél Kovách Arisztidről, mintha a tanítványa lettél volna.

*Prof dr. Rosivall László,
akinek nyaralója van Cserhátszentivánon*

Balra: Kovách Arisztid professzor ünnepi köszöntésekor.

Középen: Az egyik híres angol nyelvű könyvének borítója.

Jobbra: Az általa szerkesztett sorozat VI. kötetének borítója, 1962

Martényi Csaba és felesége, Katalin

Akik Budapesten mindent feladva költöztek Cserhátszentivánra, és jól érzik itt magukat. Szeretik a köveket, a virágokat és a madarakat.

Azok közül valók vagyunk, akik máshol születtünk, de a sors vagy az isteni gondviselés ide vezérelt bennünket. Életünk nagy részét, 60 évet, budapesti lakosként éltük. Ahogy múltak az évek, egyre inkább vágytunk arra, hogy a nagyváros zajától távol éljünk.

Kiránduló és természetet szerető emberekként kerültünk e csodálatos vidékre, amelyet már három éve otthonunknak tekintünk. Budapesten mindent feladva, ide települtünk tele reményekkel, tiszteletben tartva az itt élő falusi emberek munkáját, szokásait és hagyományait.

Egyik autós kirándulásunk során 2008-ban, az utunk, életünkben először, vezetett erre nógrádi tájra, amikor megláttuk a táblát, hogy a ház eladó. Ez nyáron történt, s ugyanazon év Mikulás napja, december 6. óta már itt lakunk Cserhátszentivánon, a Kossuth Lajos utca 20. sz. alatti, a számunkra igen kedves tornácos házban.

Férjem asztalosmesterséget tanult, de hosszú éveken át egy TSZ takarító melléküzemág részlegvezetője volt, hetven ember munkáját szervezte, irányította és ellenőrizte. A munkabeosztás készítésétől kedve a fizetések intézéséig minden az ő feladata volt. Nyugdíjasként, 1997-től Csaba fiunk vállalkozásában családi segítőként a régi, tanult szakmájában, mint asztalos dolgozott 2007-ig.

Én műszerészetet tanultam, s az Orion gyárban, és mint diszpécser, gyártáskoordinátorként végeztem tevékenységemet. Munkámat Kiváló Dolgozó oklevéllel ismerték el, 42 évi munkaviszony után lettem nyugdíjas. Ám a munkát nem hagytam abba, pedikűr, manikűr szakmunkásvizsgát tettem és még sokat dolgoztam.

Két gyermekünk van, Csaba és Tamás, akik családos emberek, akik

élik saját önálló életüket. Van egy kis unokánk, Patrik, aki már 6 éves, és nagyon jó lenne többet együtt lenni vele. Amikor csak megoldható jönnek, vagy mi megyünk hozzájuk. Sajnos ebben a rohanó világban egyre több hárul a fiatalokra, egyre több lábon kell állni, ahhoz, hogy a megélhetésük biztosítva legyen.

Nagyon szeretjük a köveket, a virágokat, a fákat, a madarakat. A kertünkben madáretetőt, madárodút helyeztünk el. Nagy örömmel figyeltük az egyik cinke pár beköltözését, a fiókát etetését. Tegnap, 2011. május 21-én a kis cinkék kirepültek. Csodálatos érzés volt látni őket.

Mi reméljük, hogy még sok boldog évet tudunk itt eltölteni, békében, szeretetben, az emberekhez közelebb kerülve, s egymás segítségére törekedve.

Martényi Csabáné Török Katalin

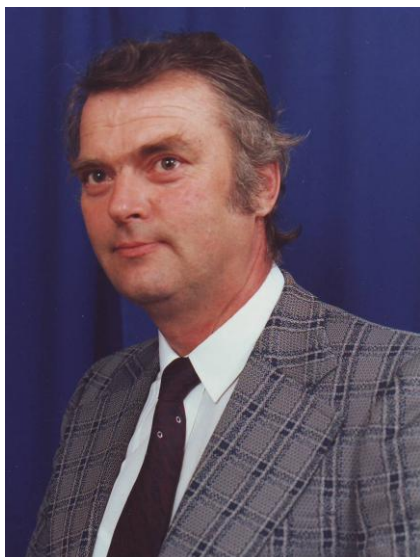

A boldog és büszke nagyszülők, Martényi Csaba és Katalin unokájukkal, Patrikkal

Murányi Miklós atya

1946-1996

A falu egyetlen szülötte, aki pappá lett

A kőműves Marsalkó (Miklós) és a földbérlő nemes Noskó (Gizella) család sarja. A falu, sőt az egyházközség eddigi egyetlen szülöttje, aki pappá lett (mindörökre).

Édesanyja imája, édesapja dolgos élete, Pataki atya példája és a szentéletű Szabó István plébános segítségével a gyerekkorától papnak készülő, tehetséges fiút Szent Márton hegyére, a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumba juttatja, ahol már unokabátyja Kasza Janika is várja.

A nyári szünetekben természetesen dolgozni kell – pl. cséplőgépen. Édesanyjával felváltva, kévevágóként keresi az őszi iskolakezdésre valót. A jó tanuló, jól sportoló, lányszíveket dobogtató, mindig mosolygó fiú a szent hegyi négy év alatt szinte önfenntartóvá, kiváló könyvkötővé és remek közösségi férfivá érik.

Jeles érettségi (1964) után, mint váci megyés kispap az egri szemináriumba kerül. Szorgalmán, lelkiismeretességén túl kitűnik röplabdázásával, hangjával, borászati munkájával, s Fábíán István atya példájától „megmérgezve” évekig ő készíti fel a kispapokat az akkoriban kötelező motor-jogosítvány megszerzésére. Egy nyáron kispap barátjával, autóstoppal Gdanskig jut. Közben gyalog mennek át a Magas Tátrán. Éjszaka a szabadban alszanak. Visszatérve derékbántalmak gyötrik. Hosszú gyógyítgatási próbák után kiveszik

az egyik veséjét.

1969-ben Vácon szenteli pappá Bánk József pp. Június 29-én tartja első szentmiséjét (primíciáját) Szentiványon, hat falu lelkes hívei - köztük a bokri evangélikus lelkész - körében, Füles atya szervezésével. Jelmondata: „áldd meg Uram mindazokat, akik oltárodhoz segítettek”

Káplánévei (Örkény, Tápiószele, Kóka, Tura, Dány, Kispest) főleg a gyermekek és fiatalok vidám nevelésével telik, de szeretik az idősök is, a turai cigányoknak ő „a mi papunk”. Első önálló helye Harkakötöny (Kiskunhalas és Kiskunmajsa között) sok örömet szerez neki. 1981-be kerül Tápéra „gyűttmentnek”. Kitartó építőmunkát végez. Híveivel sokat zárandokol. Szeretik. Ma is.

A 1993-as egyházszakításkor, amikor az évezredes egyházmegyei határokat átszabták és a polgári megyék határaihoz igazították, főpásztora betegsége miatt lemond róla. Ellentétben hasonló korú, de egészséges paptestvéreivel szemben, nem menekíti fel az északi részekre, hanem otthagyja a Szeged-Csanádi egyházmegye javára. Gyulai Endre püspök úr atyai és baráti szeretettel fogadja őt, de Miki szíve Vácon marad.

A vesekivételt számos más betegség követi. De töretlen hite, vidámsága, nem „paposkodó” stílusa, magyarságtudata, ahogy a szentmiséit végzi, híveit is megéri. Különleges érzéke van az egyszerű emberekhez. A gyermekek között gyermek tud lenni, s szinte azonosul a betegekkel, idősökkel, bajban lévőkkel. Szíve, plébániája és pénztárcája nyitva áll a papok, kispapok, hívek, rokonok előtt. Különös szeretettel látogatja, fogadja és segíti testvérei családjait. 10 rajongó „unoka” számára ő a „Miki papa”.

A húsvéti szertartásokat a tőle megszokott precizitással, lelki élményt nyújtó igaz áhítattal végzi. Beszédei a szokásosnál is mélyebbek, gondolatébresztőbbek. Utólag megállapítva, önelszámolóak és szinte végrendelkezők. Húsvét utáni kedden, életében először, „elkészik” a reggeli szentmiséről. Aggódó édesanyja ágyban fekvé találja kihűlt testét. ÉLT 50 évet.

Gyulai püspök úr csodálkozik, hogy nem a tápéi hívei közé temetjük. Aztán a táj varázsa, a „fölkelő napot sokáig eltakaró, de szemeimet az égre emelő Bészma” megértette vele, hogy miért e szokatlan döntés. Szentiványon, őseivel egy sírban várja a test feltámadását.

„Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Úr neve”

Írta Murányi Gyula, az egyik testvér

Murányi Miklós, az ifjú pap, primiciája, magyarul első miséje előtt a cserhátszentiváni templom bejáratánál a szülők, testvérek, a plébános, a kántortanító és a köszöntőt mondó egykori kislányok, ma már szentiványi nagymamák körében.

A képen balról: Berkó Ferenc, Murányi Sándor és Gizella testvérek, Murányi Miklós újmisézés pap, mögötte Füles Lajos plébános, középen Murányi Miklósné Noskó Gizella az édesanyja, idősebb Murányi Miklós az édesapja, ömellette Iványi József kántortanító, elől Kasza Katalin és Kasza Vera

A felvétel 1969. június 29-én készült

Siraky Janka (1932 -)

Az akaraterő példája, a számok és az ügyintézés
nagy mestere

Bár a felmenőim szentiványiak voltak, én magam Nagylócon születtem 1932-ben.

Édesapám ugyanis kitűnő asztalosmester lévén, sok megrendelést kapott az akkor gyorsan fejlődő, sok új házzal gyarapodó faluban, ezért néhány évre átmenetileg, a családdal együtt odaköltözött, és csak az én születésem után jöttek vissza Cserhátszentivánra, amikor már 6 éves voltam.

Őseimről, a családunk történetéről a Cserhátszentiván 2010 könyvben külön fejezet jelent meg. Büszke vagyok arra, hogy az egyik ősöm, a falu első jegyzője, Siraky Lajos volt, aki 1826-ban született és 1912-ben halt meg. A sírjára minden évben viszek koszorút március 15-én.

A feljegyzésekben szerepel, hogy 1816-ban Szent Ivány község három legrégebbi nemesi közbirtokos famíliája, köztük a Siraky család, a közösségi élet és a gazdálkodás feltételeinek változtatása céljából kérvényt írt a vármegyéhez. A vége az lett, hogy 1817-ben elfogadták a 12 pontos új egyezséglevelet, amit a Siraky család tagjai közül hárman betűkkel alá tudtak írni, a többiek csak kezük keresztjével erősítették meg az oklevelet. Akkoriban a nemesek körében sem volt ritka az analfabétaság, amint Petőfi is írta „Nem írok, nem olvasok. Én magyar nemes vagyok!” A mi családunk kivételnek számított. Lehet, hogy a betűk és a számok szeretetét onnan örököltém.

Édesapám, aki az I. világháborúból hét évi távollét után tért vissza, 1925-ben vette feleségül édesanyámat, a szintén népes Noskó család egyik lányát, Etelkát. Házasságuktól tizenkét gyermek született, én voltam az ötödik. Három testvérem csecsemőkorban meghalt, így kilencen nőttünk fel. Asztalosmesterként, 7-8 inas segéddel dolgozott. Akkoriban a mesternek nem csak az volt feladata, hogy tanítsa, képezze az inasokat, természetesen a munkájuk eredményét hasznosítva, hanem az is kötelessége volt, hogy az inasokat és segédekét étellel lássa el. Ezért édesanyám főzött a nagy családra és az inasokra is.

Igen eleven, két éves gyerek voltam, amikor az a baleset történt, ami a napig elevenen él bennem, és szinte filmszerűen látom és érzem, amint a gyalupadról leestem. Édesapám próbált elkapni, de ez csak részben sikerült. Később a családnak az tűnt fel, hogy csak a kezem segítségével tudtam négykézláb mászni. Balassagyarmatra vittek orvoshoz, s kiderült, hogy két csigolyám összeroppant. Négy évig gipszágyban feküdtem, de nem hagytam el magam, és nagy akaraterővel újra megtanultam járni. Később Budapesten a híres Levendel László doktor, a Korányi Intézet orvosa azt mondta, hogy a csigolyatörésem tbc-sen gyógyult. Akkoriban a tbc. népbetegség volt.

Az elemi iskola hat osztályát Cserhátszentivánon végeztem 1938-tól kezdve. Az iskolába nem kellett nehéz táskát cipelni. Az egyetlen kellék a palatábla volt. Volt ugyan egy olvasókönyvünk, de a tananyag nagy részét hallás után tanultuk. Egyetlen könyv volt, amiből Iványi József tanító úr és felesége, Rózsi néni felolvasták az anyagot. Én másnap hibátlanul el tudtam mondani a hallottakat. Kitűnő eredménnyel végeztem.

Erre az időre esett, hogy a régi templom lebontása után az új még nem épült fel, s akkor a hittanóra az iskolában volt. Bándi Tibor, a fiatal és lelkes, a templomépítő pap minden nap reggel bejött az iskolába és együtt imádkoztunk a tanítás előtt. Az építkezés idején a szentmisék is az iskolában voltak.

Az iskolai kelléktárba összesen egy lábakon álló fekete tábla és a

kréta tartozott. Összevont osztályokba jártunk. A bal oldali teremben az I-IV. osztályosok jártak, a felsősök a jobb oldaliba. Több terem nem is volt. Ám a tanítók lelkesedése és szeretetteljes munkája igen sok tudást táplált a fejünkbe. Én a memóriámmal és a számtan tudásommal tűntem ki. Ezeknek a későbbi életem során is igen nagy hasznát vettem, amikor főkönyvelő lettem.

Bár kitűnő tanuló voltam, a család nehéz anyagi helyzete, a sok gyermekről való gondoskodás kötelessége nem engedte meg, hogy továbbtanuljak. A II. világháború évei még nehezebbé tették a helyzetet.

A háború után 1946-ban a hadiárvékat és a nehéz helyzetű gyermekek gondozását és tanítását felvállaló karmelita apácák Gyónon működő zárdájába kerültem Babiák Éva (Kalocsainé) falubeli társammal. Ő két évig, én egy évig voltam ott, ahol teljes ellátásban és oktatásban részesültünk.

A szülők anyagi terheit csökkentendő, munkát vállaltam a Tanácsházán, begyűjtési adminisztrátor lettem. Ez nem mindig volt hálás feladat, de kenyeret kellett keresni. Hat falunak volt egy irodája. A tanácselnök akkor idősebb Csernus József volt.

1953-ban a Balassagyarmati Gabonaforgalmi Vállalat Zsúnypusztai raktárába kerültem, ahol nyilvántartásokat kellett vezetnem, kimutatásokat készítenem. Ez kedvemre való volt, mert a számokkal mindig jó barátságban voltam. Persze a munkabajárás nehéz volt, 7 kilométert kellett naponta gyalog oda-vissza megtennem. A zsúnypusztai terményraktárostól egy kerékpárt kaptam, hogy arra támaszkodva könnyebben tudjak menni. Később már a biciklire is fel mertem ülni.

Ezután 1958-61 között Kutasón a TSZ-ben voltam könyvelő. A munka mellett végeztem el tanfolyamokat Pásztón, és kettős könyvviteli képesítést szereztem.

Közel 25 éven át, 1961-től Ecsegen a Béke TSZ-ben dolgoztam. 1975-ig, mint főkönyvelő, majd leszázalékolásomat követően, mint nyugdíjas, fizetés nélküli belső ellenőrként dolgoztam egészen 1985-

ig. Azóta is nagy hálával gondolok a volt TSZ vezetőkre, akik sajnos ma már nem élnek, akik elismerték és mindenben támogatták munkámat. A TSZ Kiváló Dolgozója elismerés mellett háromszor is kaptam miniszteri kitüntetést. Név szerint három TSZ elnököt említek meg, Mikula Györgyöt, aki ecsegi parasztból lett elnök, Miklós Sándort, aki Eger környékéről került a TSZ élére és Kazinczi Jánost, a pásztói gépállomás igazgatójából lett elnököt. Hálával gondolok Uhlár László főagronómusra is.

Ecsegre naponta egyszer ment busz, de sokszor előfordult, hogy a nyolc kilométeres utat gyalog kellett megtennem.

Mai napig emlékeztet az Ecsegen örömmel végzett munkámra az a jegenyefa, amit 1968-ban, mint kicsiny facsemetét kaptam abból a faiskolából, aminek a fáival a tehenészet nagy területét ültették körbe, s amit itthon Cserhátszentivánon, a Vörösmarty utcai házam kertjében a Jóska patak partján ültettem el. Azóta a jegenyefám igen magasra, de mint a szőlás mondja, nem nőtt az égig. Az évek során sok kedves madár énekét hallgattam és hallgatom most is, akik szeretettel ülnek fel a fa legmagasabb csúcsára.

Éveken át voltam a falu önkormányzatának tagja. Jól ismerik szókimondásomat, kritikai észrevételeimet, amelyeket mindig igyekszem az igazság, a falu érdekében tenni. Nem hivatali kötelességből, hanem egyéni elhatározásból minden évben koszorút helyezek el a hősök emlékművén március 15-én és az aradi vértanúk napján. Az idén, örömömre, ismét volt március 15-én ünnepség, ahol már nem csak egyedül voltam.

Most is, bár néha kissé fáradtabb, de aktív vagyok. A faluban számos embernek segítettem és segíték a hivatalos ügyek intézésében, a hitelügyektől kezdve a nyugdíjak, az adó ügyeken át az adásvételi szerződésekig, úgyszólván mindenféle papírmunka elrendezésében. A földhivatalban és más hivatalos helyeken igen jól ismernek, és mint sok-sok cserhátszentiváni ügy intézőjét köszöntenek.

Lejegyezte 2011 májusában Dr. Szalay Ferenc

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI
MINISZTERIUM

MINISZTERHELYETTES

11.111/1969.

S i r a k y Janka elvtársnő,
az ecsegi Béke Tsz.
főkönyvelője,
E c s e g .

Kiemelkedően eredményes jó munkája elismeréséül Önnek a

MEZŐGAZDASÁG KIVÁLÓ DOLGOZÓJA

kitüntetést adományozom.

További munkájához jó egészséget és sok sikert kívánok.

Budapest, 196 9. augusztus 1.

/:dr. Soós Gábor:/

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI MINISZTERIUM

30.247/1975.

EREDMÉNYES JÓ MUNKÁJA ELISMERÉSÉUL

SIRAKI JANKA

részére a

**MEZŐGAZDASÁG
KIVÁLÓ DOLGOZÓJA**

KITÜNTETÉST ADOMÁNYOZOM

Budapest, 197 5. február 20.

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI MINISZTERIUM

11.100/58/1983.

EREDMÉNYES JÓ MUNKÁJA ELISMERÉSÉUL

SIRAKY JANKA

részére a

Kiváló Munkáért

KITÜNTETÉST ADOMÁNYOZOM

Budapest, 19 83. november 7.

Siraky Janka kitüntetései 1969, 1975 és 1983.

A miniszteri kitüntetéseket dr. Soós Gábor miniszterhelyettes, Dimény Imre és
Váncsa Jenő miniszterek írták alá.

1975-ben pontatlanul írták a nevét, de kitüntetés az övé.

Szabó Tímea (1979 -)

Rendőrfőhadnagy a faluból

Színes egyéniség színes és fordulatokban gazdag önéletrajza

Apai ágon a felmenőim cserhátszentiváni születésűek, az én életem is itt kezdődött 1979-ben. Igaz, hogy születésem helye a pásztói kórház volt, de az anyatejet és a falu, a táj szeretetét itt szívtam magamba.

Édesapám Szabó Pál, csak névrokona az írónak, országosan elismert kőműves, gazdálkodó, többszörös vállalkozó és a helyi futballcsapat jeles csatára volt.

Nagyapám, Szabó Miklós, aki Szandáról hozott feleséget, a 18 éves Franka Máriát, s aki gazdálkodó volt, szívén viselte, hogy a fia mesterséget tanuljon. Ez sikerült is. Édesapám több cserhátszentiváni kőművessel, mint Bakallár Tibor, Sándor István és mások, többek között a budai vár helyreállításának munkálataiban vett részt, s szerzett elismerést. Dolgozott az Állami Gazdaságban, családi vállalkozásokban. Mindig aktív volt, egészen 2008-ban bekövetkezett tragikus haláláig, amikor baleset miatt vesztette életét.

Édesanyám, Bognár Mária Pásztóról jött ide férjhez 1967-ben. Igen sokféle munkát végzett és végez most is. Édesapámmal közösen állattenyésztő őstermelők voltak 1986 és 1998 között. Tizenegy szarvasmarhánk, azon kívül lovaink, kecskéink, birkáink is voltak az apró jószágokat nem is számítva.

Gyermekeként szerettem meg az állatokat, mindig ott voltam közöttük, vigyáztam rájuk, gondoztam őket. A frissen fejt tej illatát most is érzem. A tejet helyi tejcsarnokba vittük, ami korábban

húsbolt is volt, később pedig presszó lett, s ahol felnőttként testvéremmel együtt magam is dolgoztam egy ideig.

Soha nem felejttem el, amikor 9 éves voltam, s a tehén ellésekor egyedül lévén otthon, nekem kellett riasztani Balás Istvánt (a kocsmárost), aki segített az ellést levezetni. A kötél előkerítése az én feladatomból volt. Ez a példa is mutatja, hogy korán megtanultam a mezőgazdasági munkákat, mint a szénagyűjtést és forgatást, az állatok kihajtását a legelőre, majd hazaterelésüket, az etetést-itatást, és persze a földművelést. Ezek akkor nekem csakúgy, mint a kisborkuk szoptatása, játékaimmá váltak, de hozzászoktattak a munka szeretetéhez és megbecsüléséhez.

A földművelés szeretete megmaradt. Édesanyámmal a mai napig gondozzuk a nem kicsi kertünket, ahol megtermelünk magunknak a dinnyétől a zöldségekig, a gyümölcsökig mindenféle haszonnövényt. Sokan elcsodálkoznak, amikor meglátnak a rotációs-kapával, vagy a fűkaszával dolgozni. Serdülőként, mikor még nem voltak fűkaszáék, emlékszem, hogy miután szüleim dolgozni mentek, én lekasztottam édesapám kaszáját, megkerestem a fenőt hozzá, és mentem a ház végébe kaszálni. Sándor Pityu bácsi a rétvégbe (Szálláskára) menet elmagyarázta, hogyan kell használni a kaszát, nehogy a lábamba vágjam. Mire szüleim hazaértek, megtanultam ezt is, lekasztáltam. Édesapám csak mosolygott és annyit mondott édesanyámnak. "hát ezt a lányt 5 fiúért sem cserélném el."

Mai napig, amit fizikai erőm enged, minden munkát elvégzek, így van ez a téli tűzifa kitermelésével is, mert kint az erdőn 5 köbméter fát egy nap alatt összepakolok a fadóntó után.

Állatokat ma már nem tartunk, egy labrador-vizsla kutyát leszámítva.

Édesanyám dolgozott a TSZ üzemágaiban. A régi iskola épületében, ami most vendégház, de a háború és az új templom építésének idején vasárnaponként a szentmisék helye is volt, befőzéshez való gumigyűrűket csomagoltak, intarziás bútorlapokat készítettek. Jelenleg Pásztón, az Eglo lámpagyárban dolgozik, őszig, mert akkor már öregségi nyugdíjba vonulhat.

Korábban postamester volt a helyi postán, amit családi vállalkozásban üzemeltettünk. A postai küldeményeket 1998-2000 között Kutasón, Bokorban és Cserhátszentivánon házhoz vittük. Amikor édesapám nem ért rá, akkor én is kézbesítettem. Ez a tevékenység is hozzájárult, hogy jól megismertem a környéket és az embereket, ami segítette későbbi munkámat.

Egy nővérem van Tünde, aki 1968-ban a nagy árvíz idején született, s aki 1987-ben először családjával Ausztriába, majd miután ott megszületett Barbara leánya, 1989-ben Kanadába ment, s onnan Kaliforniába, San Diegoba, majd onnan hazatért 1997-ben, hogy öt év múltán ismét a tengeren túlra, Washington államban Seattle városába menjen, ahol jelenleg is él.

Óvodába Cserhátszentivánon jártam, az általános iskolát a szomszédos Alsótoldon, a Toldi Miklós Körzeti Általános Iskolában végeztem. A középiskolába Pásztón, a Mikszáth Kálmán Gimnázium és Postaforgalmi Szakközépiskolába jártam, ott szereztem postaüzemi forgalomellátó szakmát és érettségit 1997-ben. Az iskolában jó tanuló voltam, osztályom első öt legjobb tanulója között lehettem, amit a Balaton parti postás-üdülőben egy heti nyaralással is jutalmaztak. Községi diák voltam. A prózamondó versenyeken eredményesen szerepeltem, a ballagáson a végzős 3 osztály (gimnázium, postás osztály és a francia tagozatos osztály) nevében én mondtam búcsú beszédet, melyet én is írtam. Az érettségi után, Finta Lajos plébános idején hitoktató voltam Nagylócon és Hollókőn több mint fél évig. Édesapám szerette volna, ha tanító lennék. Kipróbáltam, de tudtam, hogy nem ez az én hivatásom.

Nővérem hazatérése után (1997) közösen dolgoztunk egy évig a régi tejcsernók épületében kialakított, a Doreti Kft. által üzemeltetett presszóban és boltban. Ez is olyan hely volt, ahol emberekkel kellett bánnom. E munka mellett és ezután is, részt vettem a már említett postai családi vállalkozásban.

Huszonegy éves koromban, 2000-ben, új fordulatot vett az életem. Már gyermekkorom óta imponált és vonzott a rendőri szakma, ezért jelentkeztem a rendőr szakközépiskolába. Létszámkorlát miatt nem

oda, hanem a Határrendészeti Szakközépiskolába vettek fel, ami Budapesten, Adyligeten működik. A két év során itt is közösségi munkát végeztem a több száz tanuló diákönkormányzatnak az elnöke voltam. Itt szereztem egy újabb szakmát, mint határrendész. Friss képesítéssel a zsebemben, 2002. július 01.-vel állást kaptam, s Balassagyarmaton, a hivatásos állomány tagja lettem. A magyar-szlovák határátkelő helyen útlevélkezelő őrmesterként kezdtem.

Munka mellett, Miskolcon az Állami Jogtudományi Egyetem levelező tagozatán, az igazságügyi szakon, 2005-ben igazságügyi ügyintézői diplomát szereztem. Időközben úgynevezett átkelőhely ügyeletes lettem, aki a határátkelőn az irányításért volt felelős. Az Unió csatlakozás után a Balassagyarmati Határrendészeti Kirendeltségen kezdetben hatósági segédelőadó, majd csoportvezető lettem, 15 fő (határőr, útlevélkezelő) munkájáért voltam felelős.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás sokat könnyített, de bőven maradt tennivaló a határon. Később, 2007-ben a belügyminisztertől tiszti kinevezést kaptam, így a Balassagyarmati Határőr Igazgatóság kiemelt főügyeletes tisztje lettem. Az északi határ jelentős része, Pest megye egy része, egész Nógrád megye legkeletibb részéig, mind hozzám tartozott. Ennek is volt köszönhető, hogy megismerkedhettem Balík Róberttel, későbbi férjemmel, aki a szlovák oldalon volt kirendeltség-vezető rendőr őrnagy parancsnok. Édesapám balesete után szakadt meg életközösségünk.

Újabb fordulatot hozott a 2008-as esztendő. Régi vágyam teljesült, amikor január 1.-től Pásztón, a Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán nyomozó beosztást kaptam, majd egy év elteltével megbíztak a bűnmegelőzési feladatok ellátásával is. Jelenlegi beosztásom bűnmegelőzési főelőadó, és mellette nyomozó, úgynevezett vádelőkészítő vagyok.

Sajnos, bőven van mit tenni ezen a téren. Közhelynek számít, hogy megyénkben is milyen nagy a bűnesetek száma, és hogy igen súlyos esetek is előfordulnak. Ez a munka igen sok megpróbáltatással, szakmai kihívással, sok esetben kockázattal és veszéllyel jár, amit csak odaadással lehet végezni. Gyakran előfordul, hogy hivatali

munkaidőm végeztével sincs vége a munkámnak, mert otthonomból berendelve a kiemelt bűncselekmények esetén megindul a forrónyomon az üldözés.

Munkám színes és izgalmas. A helyszíni szemlék, az akciók, a házkutatások, a gyanúsított és tanúkihallgatások, a szembesítések, a rendkívüli halálesetek mind igen változatossá teszik. Bűnügyek között kiemelten a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények felderítésében és vizsgálatával foglalkozom, de a lopástól a testi sértésekig, garázdaságig, a kiskorú veszélyeztetésétől a zaklatásig, és más bűncselekmények büntetőeljárási feladatait is végzem. Kapitányságunk áldozatvédelmi referense is vagyok, illetve panaszfelvétellel is foglalkozom, és ha szükséges, készenléti bűnügyi ügyeleti szolgálatot is ellátok. A Rendőrtiszti Főiskola Rendőrszervező szakán 2011 márciusában második diplomát szereztem.

Ami talán ugyan úgy fontos, mint a bűncselekmények elkövetőjének felderítése, az a bűnmegelőzési munka. Rendszeresen tartok előadásokat iskolákban (drogprevenció), idősek otthonában, részt veszek testületi üléseken, falugyűléseken. Az igazi örömet számomra az jelenti, hogy embertársaim, a közösség javára szolgálhatok.

Ezt tettem, amikor a 2010 évi árvíz idején a pásztói rendőrség riasztása alapján tartottam szemlét és tettem jelentést.

Ezt teszem, amikor részt veszek a Cserhátszentivániaiak immár III. Világtalálkozójának szervezésében. Nagy örömmel és lelkesedéssel veszek részt az egész rendezvény szervezésében és lebonyolításában. Tavaly, mint a rendezvény „háziasszonya”, a kultúrházban a színpadi megjelenések felkonferálását, a résztvevők bemutatását is vállaltam.

Szeretem a zenét. Szívesen hallgatok Demjént, Eric Claptont, Rod Stewartot, Chris Reát. Az első hi-fi tornyot gyermekként, 12-13 éves koromban saját keresetemből vettem meg. Gépelési munkák vállalásával kerestem meg az árát. Bakallár Ernőtől, aki „mozis” volt, aki a filmeket vetítette, megtanultam szintetizátoron játszani, s karácsonykor a templomban én játszottam az orgona hangján, ahol egyébként csak harmónium van, s már régóta nem játszik rajta senki.

Szeretem az irodalmat is, amit a már említett mikszáthos prózamondó versenyeken való részvételem is tükröz. Sajnos egyre kevesebb időm marad olvasni, de a téli időszak még megmaradt ennek a hobbynak. A művészet iránti vonzalmamnak is köszönhető, hogy középiskolás koromban megnyertem a Munkácsy Mihályról szóló megyei vetélkedőt, mellyel öregbítettem iskolám hírnevét is.

Tanulmányaim és munkám során több nyelvet is megtanultam. Angolul a középiskolában, szlovákul a határátkelőhelyi munkám során, a lovári cigány nyelvet a jogtudományi egyetemen tanultam, s ebből, mint a diploma megszerzéséhez szükséges választott nyelvből, középfokú nyelvvizsgát tettem.

2002-ben letettem a vadászvizsgát. Szeretem a természetet és egyébként is erdőkkel körülvett gyönyörű helyen élünk. „Friss” vadászként gyakran jártam a barátommal az erdőt, etettük az állatokat és vadásztunk. Vadászfegyverem egyre ritkábban kerül a kezembe, de azért az kihagyhatatlan, hogy egy májusi estén az akác illatának bódulatában ne üljünk fel egy magaslesre, és hogy lövés nélkül figyeljük az állatokat.

Ami még a gyermeknek játék, az felnőttként már komoly dolog, értem ez alatt a lövészetet. Már Adyiligeten hetente volt pisztoly- és gépkarabély lövészet. A munkám során kellett már emberre ráfognom a fegyvert, de használni hála Istennek nem.

Így a fegyvereknél maradva, nagy álmom egy Afrikai vadászat, eljutni Kenyába, Tanzániába. Jártam már Szlovákiában, Horvátországban, Ausztriában, Olaszországban, a Vatikánban, de Afrikát sem fogom kihagyni.

Mindig közösségi ember voltam, s szeretnék annak is maradni. Gyermekkoromban ministráltam, az esküvőkön menyasszonyköszöntőt szavaltam, az évfordulós miséken, az ezüst-és aranymisén köszöntőket mondtam, részt vettem a karácsonyi pásztorjátékokban és a húsvéti passiókban is. Egyik alkalommal én voltam Jézus. A tövisszörűt igazi átéléssel viseltem, túrva a fájdalmat. Azt a

keresztet, amit a Golgotára vittem, s amit úgy emlékszem, hogy Kasza Béla bácsi készített, megkaptam ajándékba, és édesapám a házunk homlokfalára tette, ma is ott látható. Mindig emlékeztet azokra a keresztekre, amelyeket mindenkinek, s nekem is vinni kell. Már felnőttként, a temetések alkalmára írtam és mondtam halottbúcsúztatókat, többek között Palotáson is, ahol a Szabó plébános temetésén a hat falu nevében búcsúztattam szeretett papunkat.

Alaptermészetemnél fogva, és tudatosan is optimista vagyok, mindent megteszek, hogy az emberek élete biztonságosabb, szebb és boldogabb lehessen.

Lejegyezte 2011 májusában dr. Szalay Ferenc.

A felvétel a II. Világtalálkozón készült. Szabó Timea balról a második.

Szabó Timea mint Jézus a húsvéti passiójátékban. A töviskoszorú okozta fájdalmat tűrve, mély átéléssel viszi a keresztet, amit ajándékba megkapott, és édesapja a házuk falára helyezte el *Jobbra lent* az első áldozáskor készült képen. Az áldoztató pap Csorba József atya volt.

Fent:

Szabó Timea, mint Mária a karácsonyi betlehemes játék alkalmával a falu templomában.

Balra:

Miskolcon, az Állami Jogtudományi Egyetem levelező tagozatán, az igazságügyi szakon 2005-ben szerzett diploma átvétele után,

A nagy árvíz 2010. június 20-án

A tavalyi világtalálkozó alkalmából kiadott könyvben, számos színes fényképpel illusztrált beszámolót írtunk a nagy esőzésekről és az árvízzől. A könyv már nyomdában volt, amikor hatalmas felhőszakadások után jött az igazi nagy árvíz, 2010. június 20-án éjszaka. A találkozó idején, a kultúrházban rendezett kiállításon, több fényképet is kihelyeztünk, amelyek mutatták a nagy pusztítást. Most ebben a könyvben még több képet mutatunk be, és közreadjuk Kovács Éva, az egyik hiteles szemtanú és károsult, drámai beszámolóját, amit néhány héttel az árvíz után írt.

A család idősebb tagjaitól úgy tudom, hogy 1968-ban volt az ideihez hasonló nagy árvíz a faluban. A férjem nagyszülei akkoriban vödörrel öntözték ki a házból a vizet az ablakon keresztül. Utána épült a most összedőlt kőkerítés, amely hosszú évtizedeken keresztül megvédte a házat a víztől.

Már télen is problémát jelentett a víz, mert az olvadások után többször előfordult, hogy a Rákóczi úton nem lehetett közlekedni. Télen két alkalommal fordult elő, hogy a gyerekeim emiatt nem tudtak iskolába, óvodába menni.

Május elején már több nagyobb felhőszakadás volt, de azon kívül, hogy a patak kilépett a medréből, és nálunk a szemben lévő útról és árokból folyt a kb. 5 cm-es víz, nagyobb gond nem történt. A víz végigfolyt a kertünkön, és a kert végén visszatért a patakmederbe.

Május 15-én volt az első nagyobb eső. A szemben lévő útról és árokból már annyi víz folyt le a földről, hogy éjszaka a víz betörte a kapunkat, és elárasztotta a kertünket. A patak ismét megáradt, a kertünket, és a szomszédban lakó Kalocsa Lászlóné (Éva néni) kertjét a víz alámosta. A víz mindkettőnk kertjéből több méter mélységben nagyobb területet szakított ki.

Ez a folyamat már hosszú évek óta tart, aminek következtében mindkét telek kb. 3 méterrel már keskenyebb, mint valaha volt. Azok a fák, amelyeket valaha még a férjem nagypapája ültetett a telekre,

már a patakmeder közepén voltak.

Ekkor felkerestük Dr. Kiss Tamás jegyző urat, és levélben is kértük, hogy az Önkormányzat találjon megoldást erre a problémára. Már ekkor felhívtuk a figyelmet a rossz konstrukciójú hídra, és a patakmeder tisztításának a hiányára. Az idősebbek szerint kb. 20 évvel ezelőtt kotorták a patakmedret utoljára.

Május 25. után minden nagyobb eső után kilépett a patak a mederből, és elárasztotta a Rákóczi utcát, a szemben lévő útról és az árokból lezúduló víz pedig a kertünket.

Június 20-án éjszaka volt a "nagy" árvíz.

Este 10 óra körül a szemben lévő útról kb. 60 cm magasságban és 5 méter szélességben zúdult a víz egyenesen a házunknak. Semmit nem tudtunk tenni, mert néhány homokzsák állt csak a rendelkezésünkre. A patak nagyon gyorsan kiöntött, így a néhány segítségünkre indult lakos kénytelen volt hazamenni, hiszen féltek, hogy később nem lehet kimenni az utcából. Tudomásom szerint megpróbálták munkagéppel megközelíteni a házat, hogy homokzsákokat hozzanak a részünkre, azonban a víz már a munkagépet is elsodorta. A háznál Schmidt Gabi maradt velünk segíteni.

Éjjel 1 óra körül a víz már átfolyt a kerítésen, és elárasztotta a kertünket, de Éva néni és a másik szomszéd, a Holecza család, kertjét is. A vízszint folyamatosan nőtt, így kénytelen voltam felhívni a pásztói tűzoltókat, valamint Salgótarjánban a Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot. Értesítettem a Polgármester Urat is.

Mivel a Rákóczi út teljes mértékben járhatatlan volt, senki sem tudott a segítségünkre jönni. A pásztói tűzoltók, valamint a katasztrófavédelem munkatársai fél óránként hívtak telefonon, hogy tájékozódjanak az aktuális helyzetről. Azt az instrukciót kaptuk, hogy amennyiben a víz eléri a ház bejárati lépcsőjének a szintjét, egy váltás ruhával, és egy napi élelemmel hagyjuk el a házat. Időközben kiderült, hogy már nem csak a Rákóczi út volt megközelíthetetlen, hanem maga a település is, hiszen az Alsótold és Cserhátszentiván között lévő híd is víz alá került.

A víz elérte ugyan a házunkba vezető lépcső legalsó fokát, azonban szemmel láthatóan apadni kezdett, így vártunk még. Éjjel fél 3-kor telefonált a pásztói tűzoltóság munkatársa, hogy azonnal hagyjuk el a házat, mert Alsótoldról azt az információt kapták, hogy hamarosan egy még nagyobb árhullám érkezik. Néhány perccel később egy hangos robaj kíséretében kidőlt a kerítésünk, akkor nem is láttuk, hogy mi történt, csak hallottuk, és a vízszint mintegy 80 centimétert emelkedett néhány perc alatt, és körbevette a házat. Az egyetlen hely, ahol még nem volt víz, az a házunk Holecza család felé eső oldala volt. Itt másztunk ki a lányommal és a férjemmel a kerítésen.

Schmidt Gabi időközben hazament aludni, de fél 3 körül visszajött. A kerteket megkerülve, a földeken keresztül szintén a segítségükre érkezett Szilassy Sanyi, Nemecz Gergő, Vigh Robi és Bagjos Sándor. Nagyon hálásak vagyunk nekik, mert ők segítettek a néhány rendelkezésre álló homokzsákot kihalászni a vízből, és ezekkel tudtuk megvédeni a bejárati ajtót. Azt hiszem ennek köszönhető, hogy a házban nem fél méteres, hanem csak néhány centiméteres víz állt néhány órával később.

Gábor reggelig a férjemmel maradt, segített neki. A lányommal én azt a néhány órát az autónkban töltöttem, ami szerencsére a ház előtt parkolt. Fél 6-kor tudtunk visszamenni a házba, és akkor láttuk, hogy a víz sajnos oda is bement. A férjemmel rögtön elkezdtük a takarítást, amit napokig folytattunk.

Délután a polgármester úr intézkedésének köszönhetően, két teherautónyi homokot szállítottak hozzánk a pásztói Tüzepről, és homokzsákokkal megerősítették a ház védelmét. Nagyon sokan segítettek a lakosok közül a homokzsákok töltésében, és a gát felállításában.

Hasonló kár érte Bercsényi Béla bácsiékat a Sziget-közben. Ők éjszaka az állatokat 70-80 cm-es vízből mentették. Az autójuk sajnos a garázsban volt, ahol a víz fél méteres magasságban állt. A pincébe is betört a víz. A melléképületben tárolt takarmány elázott, a méhkaptárokat elsodorta víz. Napokig, hetekig tartott, amíg rendbe tudták tenni a portát.

Éva néninek, a Holecza családnak és nekünk hetekig nem volt még ideiglenes kerítésünk sem.

A június 25-i hétvégén a lakosság körében aláírásokat kezdem gyűjteni a híd- és a patakmeder ügyével kapcsolatban. Később az önkormányzat válasza is megérkezett, amelyben támogatásukról biztosítanak, és tájékoztatnak a „Vis major” pályázat beadásáról.

Az aláírásokkal június 30-án személyesen felkerestem Dr. Nagy Andor országgyűlési képviselő urat, aki szintén ígéretet tett arra, hogy a megfelelő helyeken támogatni fogja az önkormányzat pályázatát. A polgármester úr szintén írt levelet a képviselő úrnak.

Július 9-én egész nap, 10-én pedig délig Bakay Józsi saját munkagépével kimélyítette és kiszélesítette a patakmedret. A hőségben egész nap tisztességgel dolgozott, pedig az önkormányzatnak nem volt pénze, és nem tudott fizetni a munkáért. Nagyon köszönjük neki, amit a faluért tett!

A híd egyre rosszabb állapotban van, a Sziget-közben lakók autóval nem mindig tudnak közlekedni. Hol homokzsákokkal, hol kavicssal próbálja az önkormányzat járhatóvá tenni, de sajnos ez mindig csak a következő áradásig tar Minél előbb megoldást kell találni a híddal kapcsolatban.

Kerítésünk még mindig nincs, ugyanis. az önkormányzat ígérete szerint a telkünk patak felőli oldala fel lesz töltve még idén. Sajnos, amíg ez nem történik meg, nem tudjuk elkezdni a munkálatokat.

A polgármester úr tájékoztatása szerint 1200 homokzsákot használt a falu a védekezéshez, ebből 600 a mi házunkat védte.

Cserhátszentiván, 2010. július 20. Kovács Éva

A falu elkészíttette az új híd tervét és pályázatot nyújtott be. Reméljük, hogy az új, a természeti adottságoknak és az előírásoknak megfelelő híd mihamarabb elkészül és biztonságot nyújt a falu számára.

Az árvíz kapcsán készült felvételeket készítették:
Kovács Zsolt, Lord Martyn, ifj. Szabó Sándor és Dr. Szalay Ferenc

Megáradt a Zsunyi-patak, de itt még állt a kerítés.

Éjszaka jött a nagy víz

A víz Kovács Zsolt és Éva házának udvarán

A megáradt patak a kerítést is elmosta

Fent: Ez maradt a kerítésből. *Lent:* Homokzsákok az újabb ár ellen

A kiáradt és visszahömpölygő víz elmosta, megrongálta a hidat.

Felkészülés az újabb ár ellen. A falu lakói töltik a homokzsákokat.

Fiatalok és idősek, férfiak és nők, mind küzdenek az ár ellen.

Fent: Homokzsákok az újabb ár ellen. Szerencsére nem jött.

Lent: A villanyoszlop megbillent, de nem dőlt ki. Farönk a vízben.

A tönkrement híd

A víz pusztító ereje. Elmosott híd és mederfal, kidőlt fa.
Az elsodort nagy fa, mint gyufaszál a patak közepén (*Fenti kép*).

Valahonnan hozta, és itt lerakta a víz.

A víz elsodorta Bercsényi Béla kaptárait.

Megdőlt a kukorica

Elöntötte a víz a pincét is

Elázott a takarmány kukorica.

Bakay József saját munkagépével kimélyítette és kiszélesítette a patakmedret. A munkát 2010. július 9-én kezdte. Köszönet érte.

A kikotort és kiszélesített mederben szabadabb a víz elfolyása.

A fenti képen jól látszik, hogy milyen nagy volt a víz 2010. június 20-án.

Az árvíz után újjáépített gyaloghíd a Jóska patak felett

A nagy árvíz által tönkretett híd helyén készül az új fahíd a Jóska patak felett ott, ahol az a Szuha patakba torkollik. Zöld pulóverben **Siraky Lajos** nyugdíjas ácsmester, aki elkészítette a rusztikus jellegű hidat akácfából. Az első képen látszik még Holecza András, aki érdeklődéssel figyeli a munkát.

A faanyagot az önkormányzat birtokában lévő területről termelték ki. A járólapok 5 cm vastagok. A híd védőkezelést és lazúrfestést is kapott.

Vadvízi evezős a faluban két árvíz között 2010. június 4-én

Egy ismeretlen, kedves vadvízi evezős jelent meg piros csónakjával 2010. június 4-én Cserhátszentivánon. A májusi árvíz után, a nagy esőzések miatt még hetekig magas volt a vízállás a Szuha patakban. Nyilván a sebesen folyó, zúgó, hömpölygő víz vonzotta ide. Akkor még nem tudhatta senki, hogy tizenhat nap múlva jön a nagy árvíz.

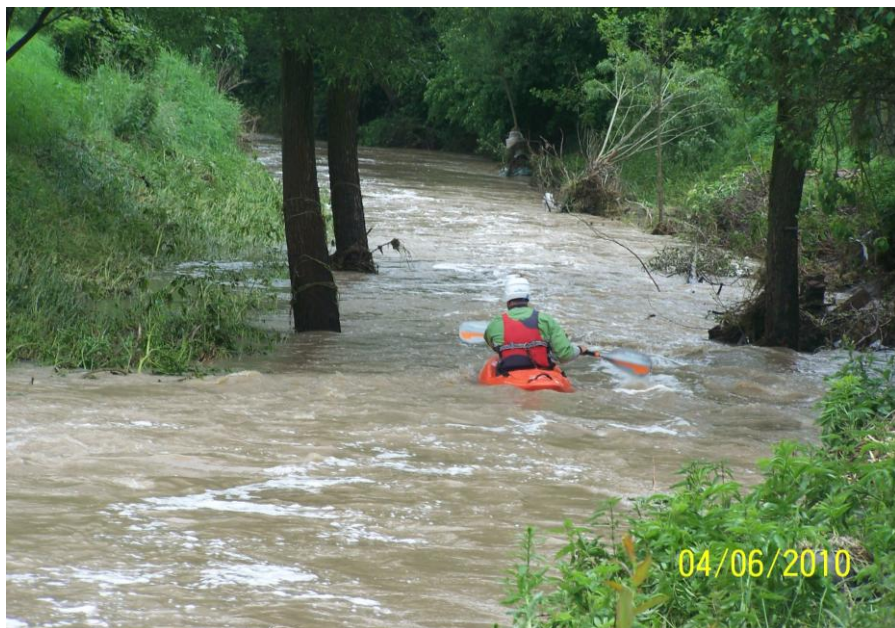
Néhány érdeklődő figyelte, amint gyorsan vízre szállt és elevezett lefelé, Ecseg irányába. Kovács Zsolt fényképezőgépével megörökítette a nem mindennapi eseményt.

A képen az ismeretlen vadvízi evezős, és az eseményeket nagy érdeklődéssel figyelő Kovács Krisztián.

Vízre szállás az örvénylő, habos patakba

A vízre szállástól csak néhány pillanat, és eltűnt a fák között.

Gólyák Cserhátcsentivánon

Gólyák berepülése 2011. május 15-én

Gólyák mindig megjelentek a falu felett és a környéken, a patak parton és a réteken, de a régiek szerint sem raktak itt fészket. A falu kéményein nem voltak gólyafészkek, de gyermekáldás persze volt, a legtöbb családban sok gyermek született. A patakban vagy a Szállaskai réten, és a régen még megvolt futballpálya környékén látták legtöbbször a piros csőrű szép madarakat. Fészket inkább a környező falvakban, Felső- és Alsótoldon, Bokorban, a délebbre eső Kozárdon és Ecsegen raktak. Kedvelt tartózkodási, halászó és békászó helyük a bokri mocsár.

Van, aki úgy emlékezik, hogy több mint 60 évvel ezelőtt a patak partján az egyik magas fán volt gólyafészek, de ez nem biztos.

Amikor 2005 nyarán először jöttem Cserhátszentivánra, erre a gyönyörű vidékre, a magasba nézve, a dombok és hegyek vonulata felett, kicsit Alsótold irányában egy keringő gólyapárt pillantottam meg. Méltóságteljesen köröztek. Nem zavarta őket, hogy a másik irányban, a Pelecke felett egy kurrogó holló pár repült át északnak, Hollókő felé. Ezeknek a gólyáknak a fészke Alsótoldon, a Toldi Miklós Általános Iskola és a volt tanácsolház, most önkormányzati épület mellett lévő szíreнатartó oszlop tetején volt. Három kis gólyát neveltek, s a család ősszel rendesen elrepült déli otthonába.

Az elmúlt években valami történt. Az alsótoldi gólyafészek üresen maradt, a szél megrongálta, s nem volt, aki javítsa. Tavaly megjelent ugyan rövid időre egy hím gólya, tudvalévően először mindig a hímek érkeznek és teszik rendbe a fészket, hogy úgy fogadják a hölgyeket, de mivel nem jött párja, ezért továbbállt. Az idén az üres fészket leszedték, de a szíréna felett kialakított tárcsa alkalmas arra, hogy egyszer csak újat rakjanak oda a madarak.

Nagy öröm és élmény volt látni, hogy 2011. május 15.-én vasárnap délután négy órakor, a borús ég alatt tíz gólya repült be a faluba Kutasó-Bokor irányából. A házaktól alig 10 méterre kavarogtak a

Kossuth Lajos és Vörösmarty utca találkozása felett. Jól lehetett látni, hogy az egyik madár fészekrakáshoz alkalmas gallyat visz a csőrében. Mire lefényképezhettem őket, már feljebb kerültek. Néhány percig voltak itt, majd a magasba repültek, és a Kangyikó és a Középhegy felett Kozárd irányában egészen a felhőkig emelkedtek. Olyannyira, hogy a felhők el is takarták őket. Amikor rövid idő után előbukkantak, már csak kilencen voltak. A csapat ezután a magasban délnyugati irányt vett és elrepült Bokor felé.

Máig gondolkozom azon, hogy mi történhetett a tízedik gólyával. Remélem, hogy nem lett baja. Talán az a madár lehetett, amelyik a gallyat vitte a csőrében, és talált egy alkalmas fészekrakó helyet? Majd megkérdezem a kozárdiakat, és megnézem Alsótoldon a szirénatartó oszlopot.

Dr. Szalay Ferenc

Tíz gólya a Vörösmarty utca házai felett 2011. május 15-én délután.
A jobb oldali inzerben az egyik gólya kinagyított képe.

A falu egyetlen jegenyefája

A jegenyefa nem őshonos fa errefelé. Az ég felé törő szép fákat úgy telepítették, főleg az utak szélére és más kiválasztott helyekre. Az 1940-s években a madarak és fák napja alkalmából a gyerekek és fiatalok tanári irányítással ültettek jegenyefákat a strand környékére, a patak partjára. Ezek közül ma már csak három öreg fa maradt, de azok is a falutáblán túl, Alsótold irányában láthatók.

A faluban egyetlen jegenyefa látható, az is Siraky Janka kertjében. A sudár magas fa története az, hogy, amint az életrajzi írásban is szerepel, hogy 1968-ban ő ültette az ajándékba kapott kis csemetefát. A fa tehát most már 43 éves, az ágai kissé megritkultak, de a csúcsa számos madár kedvenc daloló helye.

A fa télen (fent balra),
tavasszal (fent jobbra)
és nyáron. (balra).

Megsárgult iratok, régi dokumentumok a sublótíókokból

Minden takarítás, költözködés, elhunyt hozzátartozó utáni hagyaték rendezése során a régi dolgok egy része kidobásra kerül. Ez természetes. Vannak, akik mindent kidobnak, és semmit sem őriznek meg. Szerencsére vannak, akik szelektálnak, és bizonyos tárgyakat, iratokat megőriznek saját maguk, a családjuk, utódaik és közvetve a közösség, a társadalom részére.

Az idő múlásával a tárgyak egy része elértéktelenedik, de vannak olyanok, amelyeknek az értéke nemhogy csökkenne, hanem inkább nő. A ma semmit érő dolgok később becses tárgyakká, kortörténeti dokumentummokká válnak. Ilyenek a régi iratok. A tárgyak valódi értékét persze a mögötte lévő emberek adják.

Cserhátszentivánon több régi dokumentum rejtőzködik padláson, pincében és a sublótíókok mélyén. Örömkre, a felkérést megszívlevél, többen kölcsönöztek a régi iratokból, amelyekből egy válogatást mutatunk be. Az egyik sorozat kölcsönzését Noskó Lászlónak, a másikat Zorkóczy Jánosné Csernus Jankának köszönjük, akik gondosan megőrizték az itt bemutatott iratokat.

Minden bemutatott dokumentum Szent Ivány, Szentivány, illetve Cserhátszentiván lakosára vonatkozik, tehát mindannyian cserhátszentivániak. Az iratok keltezése jól mutatja az egyes közigazgatási intézmények helyét, és azoknak változását az évek során. B.Gyarmat, Balassagyarmat, Szécsény, Szirák, Szent Ivány, Cserhátszentiván szerepel a keltezésekben.

A legrégebbi irat egy 1845-ben kelt adásvételi szerződés. A hivatásos írnok igen szép, kalligrafikus betűket rajzolt, de az is látszik és a szövegből is kiderül, hogy a szerződő felek nem tudtak írni, „kezük keresztvonásával” hitelesítették az iratot.

A legfiatalabb, itt bemutatott dokumentum egy beszolgáltatási könyv 1953-ból. Ennek is külön története van. A maiak közül kevesen tudják, hogy az 1950-es években milyen igazságtalan és nagy teher

volt a parasztok, a gazdálkodók számára a kötelező terménybeszolgáltatás. Az előre kivetett mennyiséget könyörtelenül behajtották, sokszor függetlenül attól, hogy megtermett-e az a mennyiség, vagy lett-e annyi tojás, élőjószág. Volt olyan gazda, aki arra kényszerült, hogy pénzzel vagy más módon váltsa meg vagy szerezz be a beszolgáltatandó árút. Persze voltak együtt érző begyűjtők is. A bemutatott könyvben bejegyezték, hogy a jégkár miatt csökkentették a beszolgáltatandó mennyiséget.

Köszönöm sipeki Balás Kristóf közreműködését, akinek nagy gyakorlata van a levéltári kutatásban, hogy segített némelyik régi írásmóddal készül okirat olvasásában, és mai betűkkel történő leírásában.

Arra biztatunk mindenkit, hogyha talál régi iratot, ne dobja ki, hátha van közöttük olyan, ami ma már kultúrtörténeti dokumentumnak számít. A következő könyvünkben is készséggel mutatjuk be a közérdeklődésre érdemes iratokat.

Dr. Szalay Ferenc

- 1845 – Adásvételi szerződés (Szent Ivány)
- 1892 – Szolgabírói végzés (B.Gyarmat)
- 1893 – Fizetési meghagyás ingatlanadó ügyében (Szirák)
- 1894 – Árvaszéki végzés (B.Gyarmat)
- 1899 – Árvaszéki végzés (B.Gyarmat)
- 1910 – Birtoklási bejegyzés (Szécsény)
- 1916 – Árvaszéki véghatározat (Balassagyarmat)
- 1919 – Adás-vevési szerződés
- 1932 – Hagyatéki illetékfizetési meghagyás (Szirák, Magyar Királyi Adóhivatal)
- 1934 – Adóhátralék fizetési meghagyás (Cserhátszentiván)
- 1930 – Szívgárda felvételi emlék biankó aláírt űrlapja
- 1933 – Adóív (Cserhátszentiván)
- 1944 – Adóív (Cserhátszentiván)
- 1953 – Beadási könyv Cserhátszentiván

A kézírásos szöveget átírtuk a könnyebb olvashatóság céljából

Mi alul megírottak ezen Tekintetes Ns.Nógrád Vármegyében Ns.Mihaletzky Jánosnak törvényes maradékai az édes Atyánk beleegyezésével az osztályunkba jutott úgynevezett felső kertünket Ns. Bakallár Borbála alsó, és Ns. Németh György felső szomszédságok között a mai alul írott naptúl, és esztendőtül általadtuk örökre kivehetetlenül Ns. Németh Borbála osztályos atyánkfiának 70. szóval hetven Váltóftokért (forintokért) –oly feltételek mellett- hogy ezen kertünkhöz mint belső fundushoz, ezután legkisebb jusst sem tartunk -a Tisztelt Asszonyság pedig, vagy annak maradékai az említett helyen szabad, s törvényes jussa szerint akarattyaiként szabad építést tehessen – a Törvényes védelmezése a háborgatók ellen mindenkor magunkra vállalván - aki pedig ezen egyezséget közülük megmasolná –vagy felbontaná bánat pénzül kötünk 40 váltó ftokat. Mely elvbéli eladásról örökös beegyezésünk szerint kiadtuk ezen levelünket saját neveink alá írásunkkal és kezünk kereszt vonásunkkal meg erősítve. Költ Szent Iványon Április 17 én 1845. esztendő

Előttünk

*Erkner János Szent Iványi
RC éneklő és Jegyző*

*Mikhaletzky István X
Mikhaletzky János X*

*Gyürky János Curiális
Hellység Hadnagya előtt*

*Hogy ezen eladás az én beegyezésemmel történt legyen – ezennel minden további felbontásról lemondván, s bizonytságot tévén elősmérem.
Költ mint fellyebb*

*Vizovitzky János
Eskütt*

*Mikhaletzky János saját
keze X vonása*

Mikhalovskij Jozsef X
Mikhalovskij János X
Hogy ezen eladás az én be egyezé-
semmel történő legyen - eremmel
mindenszámba felbontható és mon-
dom, s bizonyoságos séven elő me-
reim írtam fellyebb.
Mikhalovskij János saját
Kere X Vona

Az 1845-ben kelt adásvételi szerződés záradéka kinagyítva. A hivatásos írnok igen szép, kalligrafikus betűket rajzolt, de az is jól látszik, és a szövegből is kiderül, hogy a szerződő felek nem tudtak írni, s „kezüik keresztvonásával” hitelesítették az okiratot..

Érdekes megfigyelni a régi írásmódot. A *t* betűk érdekes módon rövid szárúak, a szókezdő *s* betűk mérete nagyobb.

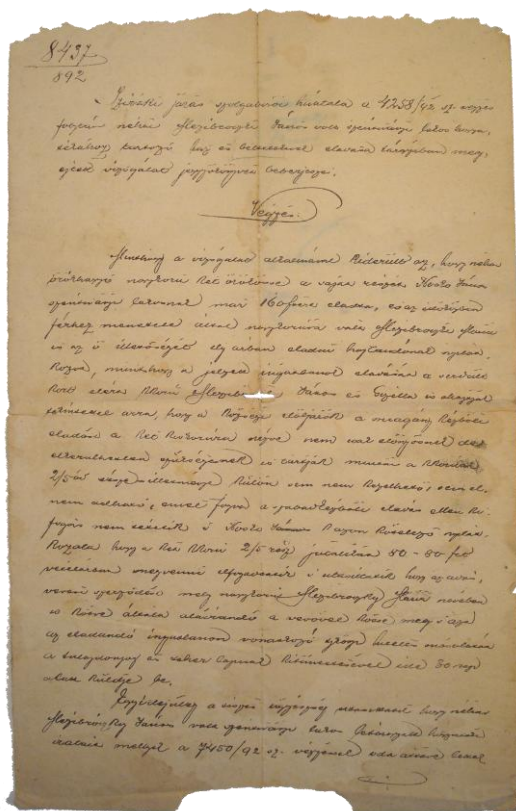
A szóhasználat is igen érdekes. A ma használt beleegyezésemmel helyett „az én be egyezésemmel” szerepel. A sorok végén nem használtak elválasztójelet.

Elővétel
Ortner János Szem. Irányi
RC Éneklő, és Jegyző
Győrly. János Lurialis
Hellység Hadnagyelölő
Vízvezető és Tanács
egyetem

Az 1845. április 17-én kelt adásvételi szerződés kinagyított részlete, amelyen a tanuk neve olvasható.

Az „RC éneklő és jegyző” a római katolikus kántort és jegyzőt jelenti. A „Curiális helység hadnagya” az akkori nemesi curiális tisztségviselő megjelölésére szolgált. Békeidőben is a katonai rangokat, a hadnagy megjelölést használták.

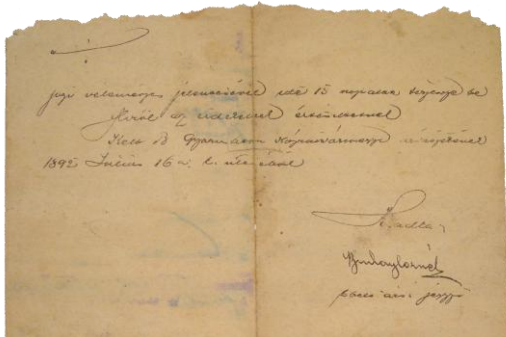
1892. július 16.

A sziráki járás
szolgabírói hivata-
lának végzése
Mezibroczki János
hagyatékával kap-
csolatban, amit
Buday Cornél
jegyző írt.

Fent a végzés első
oldala, lent a
második oldala
látható.

Az eredeti szöveget Balás Kristóf írta át mai betűkkel, s az a túloldalon olvasható.

A hosszú mondatok akkoriban megszokottak voltak a hivatalos iratokban

*Sziráki járás szolgabírói hivatala a 4275/92 sz. végzés
folytán néhai Mezibroczki János volt szentiványi lakos hagyatékához tartozó ház és beltelkek eladása tárgyában meg-
ejtett vizsgálat jegyzőkönyveit beterjeszti,*

Végzés

Minthogy a vizsgálatnak alkalmával kiderült az, hogy néhai örökhagyó nagykorú két örököse a saját részét Noskó János szentiványi lakosnak már 160 ftért eladta, és az időközben férjhezmenetele által nagykorúvá vált Mezibroczki Mária is az ő illendőségét oly árban eladni hajlandónak nyilatkozva, minthogy a jelzett ingatlanok eladását a serdült kort elérő k(is)korú Mezibroczki János és Gizella is akarják tekintettel arra, hogy a községi előljárók a magánykézből eladást a két kiskorúra nézve nem csak előnyösnek de elkerülhetetlen szükségesnek is tartják miután a k(is)korúak 2/5-öd része illetménye külön sem nem kezelhető, sem el nem adhat, annál fogva a szabadkézből eladás ellen kifogás nem tartatik és Noskó János azon kötelező nyilatkozata hogy a két kiskorú 2/5 rész jutalékának 80-80 ft. vételárban megvenni elfogadtatik és utasíttatik, hogy az adásvételi szerződés mely nagykorú Mezibroczky Mária nevében is kötve általa aláírandó a vevővel kösse meg s azzal az eladandó ingatlanon vonatkozó jkönyv hiteles másolatán a tulajdonjog és teher lapnak kitüntetésével ide 30 nap alatt küldje be.

Egyidejűleg a végző ügyészség határozatát hogy néhai Mezibroczky János volt szentiványi lakos letárgyalt hagyatéki iratait mellyek a 7450/92.sz. végzéssel oda áttéve lesznek jogi véleményes jelentéseivel ide 15 nap alatt terjessze be. Miről az érdekeltek értesíttetnek.

Kelt B. Gyarmaton Nógrádvármegye

1892. július.16-án Kr. után évben

Kiadta

Buday Cornél

.... jegyző

6/93 8/11

Fizetési meghagyás.

A békés- és jogilletékek iránti törvények és szabályok alapján az 1898. évi
augusztus hó 15-én ifj. Ötölény Gyula mint a
Könyvtárosok Társaságának elnöke a
Könyvtárosok Társaságának elnöke
Könyvtárosok Társaságának elnöke

160	frt	43/10/8	ártól állandó összegben	
	frt		ártól fokozat szerint	
	frt		ártól százalékkal	

frt	kr
6	88
6	88

felemelt illeték fejében

Összesen

felhívták, hogy ezen összeg^{át} reá cső 6 frt 88 krt a jelen fizetési meghagyás kézbesítéséről számítandó 30 nap alatt az alórt m. kir. adóhivatalnál közvetlenül vagy posta útján fizesse be, mert ellenkező esetben további 15 nap lejárta után ezen illeték az esetlenség napjától számítandó 60%-os késedelmi kamataival együtt az 1887. évi XLV. t.-czikk 18. §-a szerint az intés mellőzésevel végrehajtás útján fog behajtatni.

A mennyiben a fizetési meghagyás 20 frtot meg nem haladó illetékosszegekről szól,
ez esetben a befizetés nyugta mellett a község előljáróságánál is teljesíthető.

Chickon 1893-ik évi márc. hó. 22.

Jegyzet:

Magy. kir. adóhivatal.

28. rakt. sz. I. Kis-fogalmi.

Ingatlan vétel után fizetendő illeték Noskó János terhére

Néhány pecsét az iratokról

1894. december 15.

18013. sz.

1894.

Kérvénye Meribrodzski István kh. szent-
iráni lakosnak nagykorúságának kimondása és árva-
tárilag kezelt töképenének kintalványozásos iránt. —

1550/
Végzés.

Az 1871 évi December 27-én Szent-Istvánban
született Meribrodzski István - János, - az 1877 évi 20 t. cz.
5 §-a alapján teljes, - s illetve nagykorúnak kimondatik,
s ügyei vitelére, s vagyona önálló kezelésére feljogosztatik,
és önigazolása végett a gyámi nyilatkozat érdekelés jövé-
hagyva, záradékkal ellátva, kiadatik.

Nagykorúsítandó volt a kérvényező nemcsak
azért, mert azt önálló ipar üzhetés végett önmagukért, hanem
azért is, mivel nagykorúsításába nemcsak gyámja
beleegyezett, hanem azt legközelebbi rokoni is vélemény-
nyezték.

Ennélal nagykorúsított értesítették, hogy
gyámpénzt kezelt pénze csak az esetben adható ki, ha
abból ingatlanainak vetője Tótkó János is beleegyezik,
ennél fogva felhivatik, hogy annak nyilatkozatát mi-
nelőbb terjessze be.

Egyeszeremint a sziraki kir. Járásbíróság
jelen végzés, mint átirattal hivataltól tüstelttel
az iránt kerestetik meg, hogy 17693/92 sz. alatt
kelt 1893 évi január 10-én adott végzésünk érlel-

1/
mében eljárni és nehaz. Mezibroszki János hagyatékát beszavatolni, - a 4586/93 sz. a. kelt, s az év Május 9-én áttett átirattal megküldött szerződés másolatból lehető rövid idő alatt vissza küldeni kéreskezőjék.

Árvanyilvántartásból való kijegyzés végzett számvető s községi könyvjárm érleltetnek.

Kelt Balassagyarmaton Nógrád vármegye árvaszékének 1894 évi Decembris hó 15-én tartott üléséről

Fajnor János
Árvaszéki elnök.

Mezibroszki István nagykorúságának kimondása és árvatárilag kezelt pénzének kiutaltványozásáról szóló végzés, amelyet Balassagyarmaton, a Nógrád vármegye árvaszékének 1894 évi Decembris hó 15-én tartott üléséről készített Fajnor János árvaszéki elnök.

1899. szeptember 27.
Árvaszéki illeték befizetés tudomásulvétele

18056
 1899. szám.

4 14176/99. számú utasítás

Árvaszéki irattárnok jelentéi miszerint néhai

folytán néhai Nótó Sándor ne-
 veje

volt lakos hagyatéki ügyében hozott határozat

száma végzésnek valóban ismertetésére

get bevezetve

lakos ez ideig meg nem felelt.

Végzés.

On 1899. évi 14176/99. számú utasítás
 19. pontjának 1899. évi 27. sz. utasítás
 26/99. számú határozatának bevezetése
 tudomására vétetett. Az ezt
 megadó nyugta Nótó Sándor
 nevére kiadott.

Kelt B-Gyarmaton, Nógrád vármegye árvas-
 zékénél 1899. évi Szept. hó 27. n.

Kiadta:

[Handwritten signature]
 árvaszéki jegyző.

Kelt B.-Gyarmaton, Nógrádvármegye árva-
székénél 1899 évi Szept hó 14 n.

Kiadta:

Vass László
árvaszéki jegyző.

(tehát február, május, augusztus és november hónapok) 15. napjáig befizetendő negyedévi részletekben is befizetni.

Nyomatékosan figyelmezteti a községi előjáróság — városi adóhivatal — a t. Címet, hogy amennyiben a megállapított fizetési kedvezmény feltételeinek pontosan nem tenne eleget, a részletfizetésre és kamatmentességre való jogát elveszti s az egész tartozás a szabályszerű késedelmi kamatokkal együtt azonnal be fog hajtatni.

Ez ellen az értesítés ellen jogorvoslatnak nincs helye s csak abban az esetben kérheti a m. kir. adóhivataltól a részletek összegének helyesbítését, ha az — akár a hátralék vagy a folyó előírás összegében való tévedés, akár számműveleti hiba folytán — helytelenül számítottatott volna ki.

*) Ha a hátralék öt évnél rövidebb idő alatt fizetendő, úgy az „1/60” megfelelően helyesbítendő.

Fent: Dátum és aláírás az árvaszéki végzésen
Lent: A falu neve a pecséten, és a jegyző, Palásthy István pecséttel nyomott aláírása, ami több iraton is megtalálható

1910. szeptember 22.

3947/910 szm. Kiskislony

Schweinschke füzgetes kislonyos birtoklái nyájában.

Vegaris

felgyanorított, hogy a püspöki	324 m.	AF 1.2. sor.	1704 a.	1873. km.
a 325 m. elüli AF 1. sor.	1705 km.	a 327 m. elüli AF 1. sor.	1707. km.	a 328.
m. elüli AF 1. sor.	1708 km.	a 330 m. elüli AF 1. sor.	1710 km.	a 331 m.
elüli AF 1.2. sor.	1711. 1755 -	a 332 m. elüli AF 1. sor.	1711	333 "
" AF 1 "	1713 -	335 "	AF 1. "	1715 " 336 "
" AF 1 "	1716 -	337 "	AF 1. "	1717 " 338 "
" AF 1 "	1718 -	339 "	AF 1.2. "	1719, 1747 km. 340 "
" AF 1 "	1720 -	341 "	AF 1. "	1721 - " 343 "
" AF 1 "	1723 -	344 "	AF 1. "	1724 - " 345 "
" AF 1 "	1725 -	346 "	AF 1. "	1726. " 347 "
" AF 1. "	1727 -	348 "	AF 1. "	1728 " 349 "
" AF 1. "	1729 -	350 "	AF 1. "	1750 " 357 "
" AF 1 "	1731, 1746 -	352 "	AF 1. "	1732 " 353 "
" AF 1 "	1733 -	354 "	AF 1. "	1734 " 355 "
" AF 1 "	1735 -	356 "	AF 1. "	1736 " 357 "
" AF 1. "	1737 -	358 "	AF 1. "	1738 " 359 "
" AF 1 "	1739 -	360 "	AF 1. "	1740 " 361 "
" AF 1. "	1741 -	362 "	AF 2. "	1742, 1874 km. 363 "
" AF 1. "	1743 -	364 "	AF 1. "	1744 - " 365 "
" AF 1. "	1745 -	367 "	AF 1. "	1749 - " 368 "
" AF 1.2. "	1750, 1876 -	369 "	AF 1. "	1757 - " 370 "
" AF 1. "	1752 -	371. "	AF 1. "	1753 - " 372 "
" AF 1. "	1754 -	373 "	AF 1. "	1756 - " 374 "
" " "	1757 -	375 "	" "	1758 - " 376 "
" " "	1760 -	377 "	" "	1761 - " 457 "
" " "	1870. -	452 "	" "	1871. " 453 "
" " "	1872 -	454 "	" "	1874 " 455 "
" " "	1875 -	456 "	" "	1877. km. megel.

Concolant 3000 m. magasságú úti öta kislonyos háló-
melléklet birtoklái.

Emisfogva a tulajdonjogát kislonyos birtok-
lái alapjait leírta bejegyzésre a helyi bíróságnak
Rmisor Kislony hálóiban. Kiskislony 1910 évi

January 1908 Sept. 22. President, Geo.

A prasinous bilobed:

100

Partridge

 Mr. Mott

1916. augusztus 11.

Szám: 10632 6
Nógrádvármegye Árvaszéke.

Határidő: _____
Tárgy: Nyilvántartó jelentése arról, hogy Noskó János
kk., ki: Szertivár
községben tartatik nyilván, teljes korúságát 191 6 évi augusztus hó 11
napján érte el.

Véghatározat.

Nógrádvármegye Árvaszéke. Noskó János

191 6 évi augusztus hó 11 napjától mint teljes korú ügyei vezetésre és vagyonának önálló kezelésére
jogosultnak elismeri (1877. XX. t.c. 1. §.) 11b. Noskó János
Csornabeszertivári lakos felmentő gyámsor utasítja, hogy
nagykorúvá lett gyámolt vagyonát annak önálló kezelésére adja át.
Ezzel egyidejűleg megkeresi a 11b. k. Járaskiróságot mint
tkvi hatóságot, hogy az önjogúvá váltak kiskorúságát a
Csornabeszertivári 22, 26, 140 sz. telekjegyzőkönyvben
töröltesse.

Felhívjuk önjogúvá válni, hogy a számadásokat a gyámhatóságánál megtekintheti, arra nézve, hogy a gyámsor felmenti-e? nyilatkozzék (1877. XX. t.c. 132. §.) egyébként jogában áll a számadásokat és okmányait másolatban kivenni (1877. XX. t.c. 133. §.) amennyiben pedig a számadások ellen kifogásai vannak, tartozik jelen felhívás kézbesítésétől számítandó hat hó lefolyása alatt észrevételeit a gyámhatóságuk bejelenteni (1877. XX. t.c. 135. §.) Ha azonban ezen idő alatt a gyámhatóság előtt nem nyilatkoznak, a gyámhatóság erről a gyám részére bizonyítványt állít ki, mely a felmentvény jogerejével bír. (1877. XX. t.c. 136. §.)

És mert önjogúvá válnak gyámpénztárilag kezelt tömegének kiutalványozását mi sem akadályozza, felhívja a vármegyei árvaszék a balassagyarmati k. állampénztárt, hogy önjogúvá válnak számlalapján kezelés alatt álló tömegéből tőkében
kor. fill. hó -ig számítással kamatban
korona fillért, összesen korona fillért, azaz korona fillért és a pénzfelvételt megelőző hónap végéig esedékes, a számvevőség által megállapítandó időközi kamatokat a pénztári naplóban tegye kiadásra s ezen összeget.

lakosnak személyes jelentkezése vagy postán beküldendő szabályszerű nyugtája ellenében (hivatkozott rendelet 16. 17. §-k) fizesse ki, személyazonosságát is igazoló nyugtájára postaköltség levonása után postautalványou küldje meg, — s a nyugtát feladó vevényével együtt a napló megfelelő kiadás tételéhez csatolja.

Egyben felhívatik jogosult fél, hogy a község előjárósága által láttamozott és személyazonosságát is igazoló szabályszerű bélyeges nyugtájával a balassagyarmati m. k. állampénztárnál jelentkezze, vagy azt postán küldje el, mert ha jelen határozat kézbesítésétől számított fél év alatt a fenti értelemben el nem jár, a kiutalványozott összeg bírói letétbe fog helyezetteti.

Felhívatik Csornabeszertivári község előjárósága, hogy az önkormányzat a nyilvántartásait törölje.

12 Kelt Balassagyarmaton, Nógrádvármegye Árvaszékének 1916 évi augusztus hó 11 napján tartott ülésében.

X. sz. m.

elnök.

Noskó János nagykorú lett, gyámolt vagyonát
önálló kezelésre adják át

1919. március 19.

Letter to
 Mr. W.
 Graham
 Mich
 Spring
 1915-19
 Kiss
 Ad
 60c
 40c
 1915-19
 1915-19

Adás-vevési szerződés.

másrésről pedig *Stoko Szomszédos Gyűjtő Társaság* lakos mint eladó
 között alulir napon következő feltételek alatt kötöttet:

I. Fentvezetett eladó eladása ezzel örökre és visszavonhatatlanul szavatosság terhe mellett ~~örökös~~^{örökös} ~~származék~~^{származék} község *ZgZ*

számu telejegyzőkönyvében *A + 7, 2, 3 sor* *446/b* *446/c*
446/a *borsó minire mállelt ajái* *mínit fátok*
Rét, mly. mint ezt hirtelre

4800 kor. - fill., azaz szélességének Egy

meghatározott árért olyképen, hogy a telekkönyvezési, bélyeg- és százalék-költségeket
nem vissza

2. Fentnevezett vevő ² a körülírt birtokot a kitett árért átveszi ², mely vételár ² 4400 Dacum nyomban kifizetett és az eladó jelen átvétel és átírásakor átadott és megkapja, míg a kifizetés vételár ² elter bor juttatása, ha eladó az ingatlannal lévő többi tartozást teljesíti, megveszve nyomban.

3. Vevő felel a megvett birtoknak *mind azaz* birtokába *bejárnak mint* fogva húzza *8* hasznait és viseli *8* terheit s így az adót is.

4. Az eladó följogosítja – a vevő esetén hogy tulajdonjog száraz fentírt
– birtokra száraz művelés telekkönyvileg bekebelezthesse.
Mely szerződés esetén példányban kiállított, előttünk anyanyelvünkön
megmagyarázatot, ekként teljes átérés és elfogadás után a jelenvolt tanúk előtt álta-
lunk aláíratot, illetve kézzelvel ellátottat.

Kelt Csepelváros 98-ik évi irodalmi hó 19 napján.

Electing:
Frederick J. L. L.
Henry A. L. L.
James J. L. L.

Madla Länno
Norro Länno
Gyirki Katalin

Rsz. 116. Nyomafelt és kapható Kármán könyvnyomdájában, Losoncban.

Érdekes a régi „adás-vevési szerződés” megnevezés.

1932. augusztus 16.

Fizetési meghagyás hagyatéki illeték fizetéséről

vk. 332/5. szám
19. *32.* évi

(Ezre a befizetés és száma a postatakarék-pénztári befizetési lapon hivatkozni kell.)

A kézbesítés napja 19... évi ... hó ... n.
(Ezt a rovatot a kézbesítő tartozik a kézbesítés alkalmával kitölteni.)

Fizetési meghagyás.

A m. kir. adóhivatal az illetékekre vonatkozó törvények és szabályok ...
1920. évi XXXV. t. c. § 5. § 5. § 1927. évi V. t. c. 22. §. alapján

Noskov János hagyatéka után

Noskov Jánosné Győrke Katalin terhére

a következő illetéket írta elő:

egyszeres illeték	
arany	pengő
<i>210</i> arany P-től <i>1</i> százalékkal	<i>2 10</i>
<i>210</i> " <i>15</i> "	<i>3 85</i>

felemelt illeték

bírság

Összesen *5 95*

Fennvezett: *cselkőcentionári* lakos

köteles az előírt összeg *5* ar. P-től *35* ar. f-t a jelen fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt az idemellékel postatakarék-pénztári befizetési lap felhasználásával a m. kir. adóhivatal számlája javára befizetni. Ennek a határidőnek elmulasztása esetén az illeték után késedelmi kamat jár és az adóhivatal az illeték (felemelt illetéki bírság), valamint a késedelmi kamat iránt a közzétett közlésre vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összehívására (600/1927. P. M.) szerint — az intéz mellőzéseivel — végrehajtást indít.

Az illeték (felemelt illeték, bírság) jogossága és helyessége ellen a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt a végrehajtásra hatalmazó hatályon fellebbezésnek, további 60 nap alatt pedig hatalmazó hatállyal nem bíró fellebbezésnek van helye a ...

A fellebbezést az alulírott m. kir. adóhivatalnál kell benyújtani.

SZIRÁK 19 *32.* évi ... hó *16.*

Magyar királyi adóhivatal.

cselkőcentionári

Jól látható, hogy 1932-ben Szirákon a Magyar királyi adóhivatal mérsékletes volt. A hagyatéki illeték 210 arany pengőig egy százalék, és afölött is csak másfél százalék volt.

1934. február 4.

községi előljárástól.

1934. évi tételek szám.

Értesítés.

Dr. János Domoszló

urnak

Dr. János Domoszló

A községi előljárásság — városi adóhivatal — értesíti a t. Cimet, hogy az együttesen kezelt közadók hátralékok fizetésére adandó kedvezmények és a közadók behajtásával kapcsolatos rendelkezések tárgyában kiadott 1933. évi 16 400. M. E. számú rendelet 1. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján az 1933. évi december hó 31-ről fennálló 302 P 60 f tartozását, a kedvezmény tartama alatt esedékessé váló 60 P 80 f-rel számításba vett folyó adókkal együtt, 1934. évi január hó 1-ről kezdődő hatállyal, öt éven (60 hónapon) keresztül 10 P 40 f havi részletekben kamatmentesen törlesztheti.

A havonként befizetendő összegből 5 P 50 f esik az 1933. év végéről fennálló hátralék 1/60* részére és 5 P 20 f a folyó előírás 1/12 részére.

A hivatkozott rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 1934. évi 4 300/VIIa. számú pénzügyminiszteri rendelet 1. §. (6) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint jogában áll tartozását havi részletek helyett az évnegyed első napján esedékes, de legkésőbb az évnegyed második hónapjának (tehát február, május, augusztus és november hónapok) 15. napjáig befizetendő negyedévi részletekben is befizetni.

Nyomatékosan figyelmezteti a községi előljárásság — városi adóhivatal — a t. Cimet, hogy amennyiben a megállapított fizetési kedvezmény feltételeinek pontosan nem tenne eleget, a részletfizetésre és kamatmentességre való jogát elveszti s az egész tartozás a szabályszerű késedelmi kamatokkal együtt azonnal be fog hajtani.

Ez ellen az értesítés ellen jogorvoslatnak nincs helye s csak abban az esetben kérheti a m. kir. adóhivataltól a részletek összegének helyesbítését, ha az — akár a hátralék vagy a folyó előírás összegében való tévedés, akár számműveleti hiba folytán — helytelenül számított volna ki.

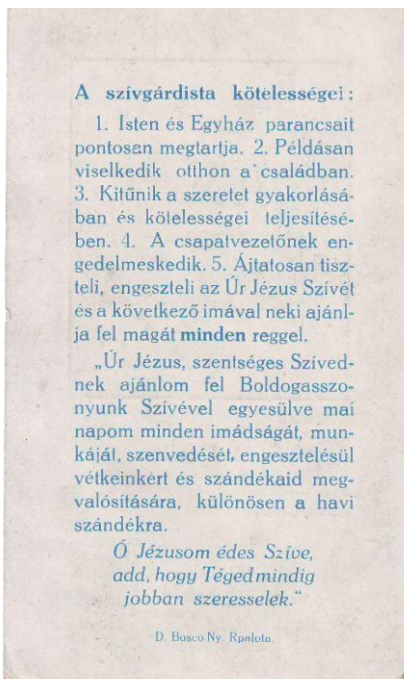
1934. évi 1934. FEB - 4. hó n.

Dr. János Domoszló

* Ha a hátralék öt évnél rövidebb idő alatt fizetendő, úgy az „1/60” megfelelően helyesbítendő.

Értesítés adóhátralék befizetési kötelezettségről

Szívgyárda felvételi emlék biankó aláírt űrlapja az 1930-as évekből

A Szívgyárda a legelterjedtebb vallásos gyermekszervezet volt az elemi iskoláskorúak között a 20. század első felében. Az első gárda 1920-ban alakult Szegeden. Célja a Jézus Szíve-tisztelet terjesztése, a valláserkölcsei és hazafias nevelés elmélyítése, ezen belül a családi élet megszerettetése, a tekintélytisztelet fejlesztése, a munkára és a kötelességteljesítésre való nevelés volt. Az 1930-as évek elején mintegy 800 helyen működött, és 170 000 tagja volt.

Egy-egy iskolai osztály szívgyárdistái *szakaszt* alkottak, élükön a *szakaszvezető*vel. A szakaszok alkották a *gárdacsapatot*, ennek élén a felnőtt *csapatvezető* állt, akik részben hitoktatók, hitoktatónők, részben tanítók, tanítónők és szerzetesnők voltak.

Cserhátszentivánon több mint 30 tagja volt a Szívgyárdának, ami 1948-ig működött. A fenti fölvételi emléklap aláírója **Csollák Lajos** plébános, aki igen aktív volt, s akit a gyerekek nagyon szerettek.

Bedási könyv 1953

10-15 ig.

Nyilvántartási lap száma: 111

BEADÁSI KÖNYV
1953/54.

Termelő neve:
id. Gernus Sándor

Lakhely:
Cserhátszentiván

község, város
Főú

utca, ház.

Háztartási szám: 9331—4 Nyomtatványellátó 12966

A sokszor rossz emlékü kötelező beadásokról a bevezetőben már írtunk.

Az 1. pont a gazdaság adatait mutatta, a 2. a beadási kötelezettséget. Külön rovatban szerepelt a termény (kenyérgabona, takarmány, napraforgó, burgonya), az állat, a bor és a tej, a baromfi és a tojás.

A 7. pontban a kötelezettséget és a teljesítést tüntették fel.

1. A gazdaság adatai

Művelési ág	Terület		Kat. tiszta jöv.	
	kh.	☐ -öl ar. kor. fill.	ar. kor.	fill.
Szántó	13	645	94	94
Kert (gyüm.)		90	-	90
Rét				
Szőlő				
Érlelő				
Nádas				
Összesen	13	735	95	84

Kataszteri csoport:

Beadási norma:búzakg/kat. hold

Cseplési eredmények

Részletezés	Búza	Rozs	Árpa	Zab	Rizs
Learatott ter. kh.					
Összes termés kg					
Aratórész					
Cseplőrész					
Más					

2. Beadási kötelezettség

Termény

Részletezés	Összesen	Kenyérgabona	Takarmány	Napraforgó	Burgonya
Kötelezettség	2525	1187	1060	152	126
Mérésklés	72	34	30	4	4
Beadandó	2453	1153	1030	148	122

Állat

Állat	Bor	Tej
11.5 M ² -os	11.5	11.5
11.5	11.5	11.5
11.5	11.5	11.5

Baromfi és tojás

Részletezés	Jan. 1-től	Apr. 1-től	Jul. 1-től	Okt. 1-től	Összesen
Száraz baromfi kg	5:10	3:40	8:40	3:35	20:25
Kövér baromfi kg	13:50	13:50	13:50	13:50	55:30
Tojás kg	11:90	13:50	5	3:35	33:75

Családtagok adatai

A háztartáshoz tartozó személyek száma a termelővel együtt	Összesen
14 éven alul	16
14 éven felül	2
Összesen	18

7. Kötelezettség

Részletelés	Búza	Rozs
Csopón III. haték. kezdő napja		
Beadás kötelezettség	300 90 600	387 507
Tavalyi hátralék		
Összes kötelezettség	300 90	387 197
Felrakás késedelem mint		
Változás (+) v. (-)		

	Vételi jegy		Beadás	
	jеле száma	kg	jеле száma	kg
Teljesítések:				
Atvevő aláírása:				
Atvevő aláírása:				
Atvevő aláírása:				
Atvevő aláírása:				

és teljesítés

Árpa		Zab		Kukorica	
	282 507				583 600
	282 29				583
					+ 180
Vételi jegy	Beadás	Vételi jegy	Beadás	Vételi jegy	Beadás
jеле száma	kg	jеле száma	kg	jеле száma	kg

15. Hivatalos feljegyzések

Fegyháza kedvezmény

B. 50% = 300 kg

R. 25% = 104 kg

A. 50% = 282 507 kg

M. 65% = 124 kg

190/19 en előírás 104 60 287

áttekintés

Bemondás kint

Felrakás és Vétel 12. jún. 6.

Községi Földművelésügyi Helyi Szervezete, Csornaszentiván

15. Hivatalos feljegyzések

Gyep 2002 Búza 38

Rozs 17

Beadás Árpa 22

A 15. pontban, a hivatalos bejegyzésben szerepel, hogy jégkár miatt búzára 50%, rozsra 25%, árpára 50% és napraforgóra 65% „kedvezményt” adtak.

70 évvel ezelőtt helyezték el az új templom alapkövét

Jövő év szeptemberében lesz a felszentelés
70. évfordulója

Az új templom alapkövetétele 1941. június 29-én. A kövön jól látható a bevésett évszám. A képen szembenállók: Szabó Mihály harangozó, Bándi Tibor templomépítő plébános, Ozsvári Lajos esperes, Murányi Miklósné Noskó Gizella, Marsalkó (Megyeri) István ministráns, Marschalkó Gyula a templom építésének pallérja

Az alapkö kinagyítva

Mentsük meg a templomlépcsőt és előzzük meg a templom megcsúszását!

Már az I. Világtalálkozón a kultúrházban rendezett kiállításon képeket mutattunk be a templomlépcső rossz állapotáról, a növekvő repedésekről, amelyek a téli fagyok után egyre nagyobbak. A nagy esőzések a talajt egyre jobban átáztatják. Az egész lépcső csúszik lefelé, ami sajnos statikailag is veszélyeztetni fogja a templomot. A repedezett, felfagyott lépcsők balesetveszélyt is jelentenek. A felújítás egyre sürgetőbb.

Akkor a találkozón a szentmise alkalmából a felújítás céljára kitett gyűjtődobozba 46000 forint gyűlt össze. Ez persze még nagyon kevés, de tükrözi a jó szándékot.

Tavaly, a 2010 évi könyvben is felhívtuk a figyelmet a felújítás szükségességére. Sajnos, azóta a lépcső állapota tovább romlott, részben a hatalmas esőzések következtében is, amit a fényképek jól mutatnak.

2010

2011

Jól látszik, hogy a lépcső csúszik lefelé, a repedések egyre nagyobbak. Szerencsére a templom vörös szegletkövei még állnak, de a veszély, a nem szakember számára is, nyilvánvaló.

A mérnöki és a kivitelezési terv, valamint a költségvetés elkészült. A minőségi munkához körülbelül nyolc millió forint körüli összegre lesz szükség.

Természetesen, elgondolásunk szerint az alapítvány az egyházzal kötendő együttműködési szerződés keretében, és más módon pályázni is fog, de elengedhetetlen a saját erő felmutatása. Más alapítványoktól is várunk támogatást. A kuratórium gondoskodik a szabályok betartásáról, az ellenőrzésről.

Az idő sürget. Nagyon szép lenne, ha a közösség mindent megtenne annak érdekében, hogy a felújítás 2011 szeptemberére, a templom felszentelésének 70. évfordulójára elkészüljön.

Talán nem árt ismét felidézni, hogy annak idején az egész templomot a háború nehéz ideje alatt, igaz hogy hat falu közadakozásából, de egy év alatt felépítették. Nekünk csak a lépcsőt kell újraépíteni ennyi idő alatt.

A hozzájárulást az alábbi bankszámlaszámra lehet befizetni csekken vagy bankátutalással Cserhátszentivánért Közhasznú Alapítvány 3066 Cserhátszentiván Rákóczi út 21. címére::

Cserhátszentivánért Alapítvány
11710088-20001041

A befizetésről az alapítvány igazolást ad.

Aki hallja, adja át! Aki olvassa, tudassa!

Arra kérünk minden olvasót, hogy barátai, ismerősei körében ismertesse a lehetőséget, és hogyha valakinek ötlete, javaslata van támogatás szerzésére, az legyen szíves tudatni. A polgármesternél és az önkormányzati hivatalban is lehet jelezni, illetve csekket kérni.

Lehetséges, hogy az építkezés során fizikai munka segítségre is szükség lesz. Önkéntesek jelentkezését hálával fogadja a közösség.

A templom nem csak a hívőknek, a falunak, hanem a környező településeknek, sőt az egész régiónak közös öröksége és értéke, amelynek megóvása mindannyiunk feladata.

Bízunk abban, hogy a közösségi összefogás ereje lehetővé fogja tenni e becses helyi, és nemzeti érték megőrzését és továbbadását a jövő számára.

Dr. Szalay Ferenc

Ünnepek, szokások, étkek, receptek

„Csattogj fogam most!

Had töltöm kedvemet!

S te jó gyomor,

válaszd a nedveket!”

Néhány gondolat Cserhátszentiván ünnepeiről és étkezési szokásairól

Cserhátszentiván szokásai szervesen illeszkednek a nógrádi tájegységhez és egy nagyobb népcsoporthoz, a palócokhoz. A táplálkozási kultúra területén olyan különleges szokás nem alakult ki községünkben, amely egyedülálló lenne. Az itt fogyasztott étkek és italok országosan, vagy bizonyos tájakon ismertek. A továbbiakban a teljesség igénye nélkül ismertetek néhány, a jeles napokhoz kapcsolódó, szokást és ételt.

Az ételek elkészítését a szülőktől otthon tanulták, Recept vagy szakácskönyv csak elvétve, és csak az 1920-as évek után volt a faluban

Karácsony körüli disznóvágás

Disznót a háztartáshoz szükséges hús-és zsiradék biztosítása miatt szinte minden háznál tartottak. A módosabbak akár többet, míg a szegényebbek egy malackát nevelgettek. Mindig volt valaki a községben, vagy a rokonságban, aki értett a feldolgozásához. Ölésre a karácsony és farsang körüli időpontban került sor.

Ezen a környéken mindenütt ismerték és készítették az úgynevezett „széri kását”. A húсок és belsőségek abálásakor keletkezett főző lé egy részébe kukoricakását vagy árpakását (gersli) főztek, amelyet sóval, borssal, majoránnával, szegfűborssal fűszereztek. A félig megfőzött kásához hozzákeverték a vért. Amikor a kása megfőtt, teknőbe vagy tálba kiöntötték, hűlni hagyták. A megkeményedett széri kását fogyasztás előtt sütőben megsütötték. Íze kicsit a hurkához hasonló, de mégis már.

A faluban szokás volt, hogy a disznóölés estéjén megjelentek a

maskarába öltözött hívatlan vendégek, a **bakkuszok**. A szó pontos eredete nem ismert, de hangzás szerint Bacchusra, a bor görög-latin istenére utalhat.

Az elmaskarázott, kikent, kifent bakkuszok kezében tepsi, fakanál volt, azzal csaptak zajt. Beszélni nem beszéltek, nehogy felismerjék őket. Táncoltak, fakanállal verték a tepsit. Illet megajándékozni őket, s a tepsibe néhány szál hurkát tenni. Csernus Ili néni házát „bakkusz háznak” nevezték, mert mindig ott készülődtek a mókás fiatalok. Ócskaságokba öltöztek, bajuszt ragasztottak, bekormozták magukat.

Előfordult, hogy több bakkusz csoport is megjelent a toros háznál, de a később jövők már nem mindig részesültek a jó falatokból, hiszen nagyon sokfelé kellett a disznócskából kóstolót küldeni. Másnap a legkisebbek széthordták a kóstolót a rokonoknak. Időnként össze is vesztek a dolgon, hogy ki vigye a kóstolót, mert tudták, hogy a küldönc mogyorót, diót, némi aprópénzt fog majd kapni érte. Természetesen a kóstolóból részesülők később viszonzták a finomságokat. Illet a papnak, a tanítónak, az orvosnak, a jegyzőnek is juttatni belőle.

Advent, Karácsony

Az Advent a karácsonyi előkészület négyhetes időszaka, az egyházi év kezdete. A böjtök, misék látogatásának időszaka, mely időszak alatt nem tartottak lakodalmakat, zajos mulatságokat. **Luca napkor** a lányok **pogácsát** készítettek, amibe tollakat szúrtak. Akinek a tolla megperzselődik, azt rossz éri, megbetegszik, vagy hamarosan meghal – tartotta a mondás. Hasonló célzattal készült az ugyancsak férfineveket tartalmazó **gombócok** kifőzése. Amelyik gombóc elsőnek feljött a fazékból, az abban található cédulán lévő nevet viseli majd a férj.

A karácsony vigíliája, böjtje december 24.-e. E nap böjtös nap, az egyház elrendelte, hogy mit lehet fogyasztani ezen a napon, ezért nevezik karácsony böjtjének. A böjti előírások az évszázadok alatt többször módosultak. Az egyik legfontosabb egyházi ünnep révén az egyházi előírások megtartása, betartása került az ünnep középpontjába, főleg a háború előtti időkben.

Cserhátszentivánon is böjti étel volt a pl. **a savanyú káposztaleves, a mákos guba, mákos tészta. Alma, dió, mogyoró, aszalt gyümölcs** került a karácsonyi asztalra. Az almát annyi szeletre vágta, ahányan voltak. A családtagok egészségét kívánták így módon biztosítani. A morzsát eltették mágikus, gyógyító célra.

A karácsony a háború előtti és utáni időkben, a mai ünnepléshez, ajándékozáshoz képest, nagyon szerényen zajlott. Ajándékból kevesebb, szeretetből viszont jóval több volt azokban az időkben. Fenyőfa helyett a fiúk a közeli Peleckén vágtak ki egy-egy boróka bokrot. A karácsony előtti napokban a módosabb anyukák szaloncukrot főztek, a nagyobb gyerekek becsomagolták, és ezzel díszítették fel a fát. Szalmaszálakból, csuhéból, papírokból készítettek díszeket, szentsaládot ábrázoló figurákat. Néhol pattogatott kukoricaszemeket fűztek fel egy cénára, azzal díszítették a fát.

Szilveszter, Újév

Szent Szilveszter pápa (314-335) ünnepe, a polgári év utolsó napja, egyben az újév vigíliája. Az ó-év zajos, vidám, jókedvű búcsúztatása, és az újév napja számos szokást, hiedelmet tartalmazott. Ezek célja az volt, hogy az elkövetkezendő évre biztosítsák az emberek egészségét, szerencsését, a termés bőségét, az állatok szaporodását. A két nap ilyen szempontból összefüggött. Nagy szerepet kapott pl. a gonosz-űző zajkeltés, a jóslás, a köszöntés, a fogadalmak tétele, a táplálkozás ezen a napon.

A mi falunkban is az alábbi mondás járta: baromfi fogyasztása nem ajánlott ilyenkor, mert elkaparja a szerencsét, a malac viszont élénk túrja azt. A lencsefogyasztás sok pénzt hoz a házhoz. Jellegzetes étel volt a kocsonya.

Kocsonya recept és a technológia olyan volt és most is olyan, mint másutt, bár itt többnyire füstölt húsokból készült.

A füstölt húsokat (bőr, fej, csülök) már előző este összevágták és beáztatták hideg vízbe. Másnap reggel jól megmosták őket, lekapargatták a füstös részeket. Berakták egy nagy fazék hideg vízbe, majd feltették főni. Vöröshagymát, jó sok fokhagymát, sót, szemes

borsot, egy pici erős paprikát tettek bele. Szép lassan, egész nap forrogatott. Időnként a habját leszedték. Tányérba próbaadagot vettek ki, ha az megaludt, leszúrték, és állni hagyták a kocsonyalét, hogy ülepedjen le. Közben a kiszedett húsokat tányérokba helyezték, kettévágott főtt tojást tettek mellé. A kocsonyalét a tányérokba merték, pirospaprikával megszórták a tetejét.

Farsang

A farsang időszakát évszázadok óta az evés, ivás, lakodalmak, disznótorok, néhol jelmezes felvonulások jellemezték. Vízkeresztől a böjti időszakot megelőző hamvazószerdáig tartott. Egyes napjai már elnevezésükkel is utaltak az étkezések módjára, pl. torkos csütörtök, húshagyókedd, böjtfogadó szerda. A farsangi időszakot a bőséges ételfogyasztás jellemezte, mellyel igyekeztek a következő év bőségét biztosítani.

Cserhátszentivánon is jellegzetes étele a **fánk** volt. Többféle készült belőle, pl. **csörögefánk**, **lekváros fánk (pampuska)**, utóbbi édes, kelt tésztából, melyet bő zsírban sütöttek ki, a közepébe lekvárt, vagy gyümölcsöt tettek.

Nagyböjt - Húsvét

A nagyböjt a húsvéti előkészület ideje. A böjti előírások az évszázadok alatt többször módosultak. Az egyik legfontosabb egyházi ünnep révén az egyházi előírások megtartása, betartása került az ünnep középpontjába főleg a háború előtti időkben. A negyven napos böjt a VII. századtól vált szokássá, majd 1091-ben Orbán pápa iktatta törvénybe. Hamvazószerdától húsvétvasárnapig tart. Jellegzetes böjti ételek kapcsolódtak hozzá.

A falunkban szigorú rendje volt, és egyes családoknál még ma is van, húsvétkor a nagypénteki étkezésnek. Néhány kedvelt étel:

Nagyon egyszerű volt pl. a **tejleves** készítése: felforralták a tejet, cukrot (vaníliás cukrot), egy picurka sót hintettek bele. Tésztát gyúrtak tojással, lereszelték, vagy csíkokra vágták, és belefőzték a levesbe. A **mákos guba** (kelt kenyértésztából,) készítésére így emlékszik vissza S. Istvánné, aki a mai napig így készíti.

Kenyértésztát készítünk lisztből, vízből, sóból, élesztőből. A

pihentetett, kelesztett tésztából hosszú, vékony rudacskákat formázunk, ezeket egymás mellé fektetjük a tepsiben. Amikor megsült, és kihűlt, felszeleteljük kis darabkákra, és forrásban lévő vízben kifőzzük. Cukrozott, darált mákkal hintjük meg.

Mostanában, amikor már nem otthon sütik a kenyeret, az ételhez vizes kiflit használnak. Az idősebb korosztály szerint azonban sokkal finomabb a kenyértésztából készült guba

Kedvelt böjti étel volt még a **savanyú káposztaleves, habart bableves, az aszalt gyümölcsökből készült gyümölcsleves**. A leveseket ilyenkor mindig tejjel habarták be.

Régen zsiradékként legfeljebb otthon köpült vaját használtak. A tésztát csak lisztből, vízzel, sóval készítették, a kifőzött csíkot vizes cukorral vagy - jobb esetben - mézzel öntötték le.

Szombat este, a feltámadási szertartás után már szabad volt húst fogyasztani, véget ért a böjt. Ekkor már főtt, füstölt sonka, kolbász, kocsonya, töltött káposzta került az asztalra. A községben nem volt jellemző a bárányhús fogyasztása.

A faluban kedvelt **túrós lepény receptje**:

5 dkg élesztőt langyos tejjel felfuttatunk, hozzáadunk 2-3 szem kockacukrot, pici sót. Mikor megkelt a kovász, hozzáadjuk a 2 kg liszthez, és elkezdjük dagasztani a tésztát. Menet közben megkészített langyos tejet, 2 tojássárgáját, és a dagasztás vége felé 2-3 kanál olajat adunk még hozzá, úgy, hogy a tészta se túl kemény, se túl lágy ne legyen. A dagasztás akkor kész, amikor a tészta elválik a kéztől, a táltól. A vajlingban lévő tészta tetejét meglisztezzük, letakarjuk konyharuhával, egy kispárnát helyezünk a tetejére. Pár óráig meleg helyen pihentetjük, és amikor már duplájára megkelt, lisztezett gyúrotáblára tesszük. Kelesztés alatt elkészítjük a tölteléket: túrót tojássárgájával, porcukorral, vaníliás cukorral, mazsolával összekeverünk. A tésztát kisebb darabokra osztjuk, elnyújtjuk, majd előre kizsirozott tepsibe rakjuk, majd egy kis pihentetés után a tetejére helyezzük a masszát. Tojássárgájával megcsapdossuk a tetejét és egy kis fahéjat szórunk még rá. Nagyon kevés olajjal meglocsoljuk, és a kemencébe helyezzük. Fahéj helyett

apróra vágott kaprot is hinthetünk a tetejére, azzal is nagyon finom.

Ugyanezt az alaptésztát használhatjuk fel más ízű lepények készítésénél. A töltelék lehet, pl. dió, mák. Ilyenkor elnyújtás és töltés után lazán összegöngyöljük a tésztát, mintha rétest készítenénk. Almás, káposztás változat esetén a tészta két szélét visszahajtjuk, széleit összenyomkodjuk. Tojássárgájával megkenegjük, villával megszurkáljuk a tésztát és mehet a kemencébe.

Ugyanebből az alaptésztából készül a mákos kalács is, ami nem az ismert, fonott kalácsformára, hanem a mákos beigli formájára hasonlít.

Pünkösöd

A pünkösöd mozgóünnep, a húsvétot követő ötvenedik napra esik. A keresztény egyház tanai szerint Jézus mennybemenetele után a szentlélek szállt az Apostolokra, akik ekkor kezdtek el prédikálni, ezért az egyház születésnapja is. A családok szokásos ünnepi ételleket készítettek, különlegesek készítése, fogyasztása nem kapcsolódott e jeles naphoz.

Aratás

Az aratás igen nehéz munka, de egyúttal ünnep is volt.

Bizony már a 13-15 éves lányoknak is részt kellett venniük a munkában. Ők a férfiak mellett félrészesként dolgoztak a bandában. A négy férfi mellett 4 félrészes dolgozott.

„Szilassy Pistáékhoz jártam aratni. Sokszor már hajnali 3-4 óra körül el kellett indulni a mezőre, mert pántlikát kellett csinálni, a gabonaszár összekötözésére. Ekkor, a harmat miatt még nem tört a szár. Olyan álmos voltam, - emlékezett vissza K. Lajosné - hogy amikor a bálból egyenesen mentünk aratni, volt úgy, hogy nekimentem a bokroknak, vagy bedőltem az árokba.”

Az aratómunkásoknak, akiknek jól kellett táplálkozniuk, hiszen a munka kora hajnaltól késő estig tartott, a hozzátartozók, sokszor gyerekek vitték ki a határba ebédet. Az aratók fő étele a **kenyér, a szalonna, hagyma, ritkábban sonka és főtt étel volt..**

Kenyérsütés. Hetente egyszer sütöttek asszonyaink kenyeret, annyit, hogy az kitartson a következő sütésig. A hét meghatározott napján került sor a munkavégzésre, egyes napokon kifejezetten tilos volt.

A sütéshez már előző nap hozzákészülődtek. A lisztet dagasztóteknőbe szitálták, melyet meleg helyre állítottak. Az este langyos vízbe áztatott kovászt éjjel megkelesztették. Másnap kora hajnalban kezdődött a munka, hogy délre megsüljön a kenyér. A kovászt langyos vízzel és a liszttel összekeverték, majd órákig dagasztották. Ezt addig kellett végezni, míg a tészta a teknő oldaláról, és a kézről el nem válik. Ezután a tésztát letakarták, pihenni hagyták, hogy keljen. Ez alatt befűtöttek a kemencébe. Mikor a tészta megkelt, következett a lisztezett gyúródeszkára annyi darab kiszakítása, ahány kenyeret kívántak készíteni. Kerekre formázták és a szakajtókosárba terített, lisztezett szakajtókendőbe tették, a terítőt visszahajtották rá majd újból pihentették. Amikor már kezdett a tészta a kosárból kidagadni, akkor sütőlapát segítségével a kemencébe vetették a kenyeret. Alája megmosott káposztalevelet tettek, hogy a kenyér ne legyen hamus. Kb. 3 órás sütés után készült el a nagyméretű, többkilós kenyér.

A házból a kemencék kiszorultak az udvarra. Még az 1970-es években is néhány háznál megvoltak a kinti kemencék. Itt sütötték a hét egy bizonyos napján a népes családnak a kenyeret. S. Gáboréknál mindig szombati napon történt a kenyérsütés. Ezen a napon bablevés volt ebédre paprikás krumplival. Egyszerű ételeket kellett ekkor főzni, mert kellett az idő a kenyérsütéshez. A gyerekek mindig nagyon várták már a hétvégét. Ilyenkor sütöttek lángost, ekkor készült el a „vakaró vagy vakarcs”, a teknő oldalfaláról levakart tésztából sült kiscipó, melybe, ha volt, darált töpörtyűt gyúrtak. Mindig 6 nagyméretű, kb. 5-6-kg-os kenyereket sütöttek. A lángost kenyérsütés előtt készítették. Lapátra tették a tésztát, bevagdosták, és a kemencébe dugták. Jó hólyagosra feljött, libazsírral megkenték, és nagyon finom volt. A kenyér a legfontosabb, leghelyesebb ételeink egyike, maga az élet.

Kisasszony napja. Ami másutt búcsú, az itt "vendégség"

1942-ig Szent Iváncor, a falu névadójának, Keresztelő Szent

Jánosnak az ünnepén (június 24.) volt a búcsú, amit a helybeliek „vendégségnek” hívnak, utalva arra, hogy ilyenkor jött össze a nagy család.

„Térségünkben az alkalmat vendégségnek nevezik, mely szokás sajátos formái és elnevezése a palócok egyik etnokulturális specifikumának tekinthetők” - olvashatjuk a Népi vallásosság a Palócföldön című könyv 77. oldalán.

A bujáki esperes, Ozsvári Lajos elbeszélése szerint a község lakói kérték a vendégség időpontjának megváltoztatását. „.... megkerestek a falu férfiai és előadták, hogy ők tisztelik K. Szt. Jánost, hiszen a falu névadója is, de olyan korán van a búcsú napja, hogy még nincs csirke, nem lehet, jó vendégséget tartani. Mosolyogtam, de megértettem őket.” A vendégség napja így lett szeptember 8-a, ekkor történt az új templom felszentelése.

Az ünnepre, az időponthoz legközelebb eső szombati napra, az elköltözött, máshol élő családtagok ilyenkor mindig összejöttek a szülői háznál. Már napokkal korábban elkezdődött a készülődés. Takarítás, baromfivágás, sütés, főzés előzte meg a nagy napot. A szentmisén mindenki ott volt. Délben a **szokásos menü, húsleves, paprikás csirke, torta, sütemények** fogadták a hazalátogatókat. Ebéd után kezdődtek a rokoni látogatások. Este bálban találkozhattak a régen látott ismerősökkel, távolabbi rokonokkal.

Étkek a természet ajándékaiból a nyári és őszi munkák idején

Kora nyártól késő őszig a közeli földterületek nyújtotta élelmiszerforrásokat is kiaknázták a helybeliek. **Gombát** rendszeresen szedtek, melyből gombapörkölt készült, a felesleget, szárítás után, a téli hónapokban készített káposztás ételek készítésénél használták fel. A környék erdeiben jó eső után még most is sok kiváló vargánya és róka gomba, amit itt csirkegombának neveznek.

A falu gyerekei gyakran közösen szedték a közeli réteken a **sóskát**, melyet az édesanyák **tojással, tört, hagymás krumplival** készítettek el. A ház körüli kertekben, vagy a faluhoz közeli földeken megtermettek a szükséges növények: burgonya, káposzta, bab, borsó, paradicsom, paprika, hagyma, fokhagyma, répa, petrezselyem, tök,

mák. A kiskertek főbb fűszernövényei a bazsalikom, kapor, borsika, torma, kömény voltak.

Néhány család méhészettel is foglalkozott, **a méz** kedvelt édesítőszer volt, amit főleg ünnepekkor használtak. Az erdei és kerti gyümölcsfák terméseit is felhasználták. **Gyümölcsecet**, lekvár készült belőlük. A befőzés kevésbé volt jellemző a paraszti kultúrára. A **szilvalekvár**-főzés annál inkább, az udvaron, nagy rézkatlanban készült. Állandó, órákon át tartó kevergetést igényelt, míg sűrűre főtt a szilvalekvár. Zsírpapírral bélelt faládákba, vagy cserépedényekbe téve, szellőző anyaggal lekötözve a padláson szikkadtak. A szilvás gombóc és a tésztafélék készítése gyakori volt. Tészta nap volt a hétfő, szerda, péntek. A kedd és csütörtök húsos nap volt, szombatom több helyen kenyeret sütöttek. A vasárnap jellegzetes étele volt a tyúkhúsleves és a csirkepaprikás. Ekkor sütemény is mindig került az asztalra.

Teának valókat is gyűjtöttek, pl. csalánt, bojtorjánt, hársfavirágot, csipkebogyót, kakukkfűvet.

Savanyúságot nagy cserépedényekben, hordókban tettek el. Savanyított káposztát szinte minden háznál készítettek, nagy fahordókban tárolták.

A hűvös klímájú falu nem kedvez a jó boroknak, de azért volt a faluban szőlőművelés is. Néhány háznál pl. **meggyből, ribizliből, csipkéből is készítettek bort.**

Szüret

A szüretelés különleges alkalom volt. A szőlő őrzésére régebben a szőlősgazdák csőszet fogadtak fel, aki a gyümölcs érése idején a szőlőskertekben, egy kunyhóban élt, és vigyázta a termést. Családja valamelyik tagja látogatta meg időnként, élelmiszert, tisztaruhát vitt neki.

A szőlőtermesztés nem volt jellemző a községre. Ha volt is valakinek szőlője, azt legtöbbször csak saját használatra művelte. Van a községnek a Kutasó felé vezető út mellett egy Szőlő nevű dűlője, ahol a szőlőskertek voltak. A kisterületű szőlő megművelésével a család meg tudott birkózni, esetleg rokoni segítséget vett igénybe. Mindenki saját fogyasztásra készített bort. A szüret ideje a helyi-és

környező szőlőkben szeptember, október hónap volt.

Kukoricafosztás

A kukoricafosztásra az őszi betakarítási munkák során került sor. A letört kukoricacsöveket hazaszállították, és a csöveket közösen, kalákában, rokonok, ismerősök, barátok segítségével szabadították meg a kukoricalevéltől. Pár levelet hagytak a csövön, ezzel össze tudták kötni párosával a csöveket. Többen, vegyesen lányok, asszonyok, legények, férfiak dolgoztak. A hántás után az összekötött csöveket fel kellett akasztani egy rúdra, amit vagy a gangra tettek ki száradni, vagy a padlásra hordtak fel a férfiak. A fosztásban részt vevőket a háziak **főtt kukoricával, borral, pálinkával** kínálták. A kukoricacső főzése már délután elkezdődött, és az esti órákra megfőtt. Sóval hintették meg, és úgy ették.

Munka közben beszélgetésekre, történetek, mesék elmondására, és egymás megráfálására is került sor. Örültek a lányok, ha piros kukoricacsövet találtak. “No, Te már mehetsz aludni!”- mondták neki. Persze, maradt az illető. Egyszer, az egyik lány egy nagy és egy kicsi piros kukoricacsövet kötött össze. “Ez meg Tilka néni, meg Jani bácsi!” - kiáltott fel, utalva a házaspár méretbeli különbségeire. Az üszkös kukorica szintén vidámságot csempészett a kis közösség életébe, jól összekormolták vele egymás arcát.

November jeles napjai

A halottak napja és mindenszentek ünnepe, november első napjai a sírok rendbetételével, díszítésével telt. Sok elszármazott, rokon, ismerős, barát látogatott ilyenkor a faluba, felkeresve az elhunytakat. A még élő rokonok fogadták ilyenkor a hazatérőket, látogatókat.

Libát szinte minden háznál neveltek. A Márton-napi lúd asztalra kerülése mégis ünnepnek számított. Az **újbor** kóstolása is ekkor volt esedékes. A munka mellett, lakomák, bálók, (Erzsébet, Katalin) tartásával telt el november.

Felidézve táplálkozáskultúránk néhány elemét, megállapíthatjuk, hogy az egyetemes, európai táplálkozási trenddel van összefüggésben. Sok „paraszti” stílusú elem még ma is megtalálható, főleg az idős korosztály tagjainál, akik a leginkább hagyományőrzők.

A mai felgyorsult időben, a globalizáció hatására sok minden megváltozott, ill. változik, így csak remélni tudjuk, hogy a több évszázados, a kultúra egy részét képező, hagyományos paraszti táplálkozás értékes elemeiből sokat meg lehet tartani a jelen és az utókor számára. Ez részben rajtunk is múlik.

Horváth Dóra

Régi disznóölés képei. *Bal oldalon:* néhai Bercsényi Zoltánné és néhai Szabó Miklós. *Jobb oldalon:* néhai Rásó József és néhai Szabó Miklós.

Farsangi étek. *Balra:* Csörögefánk. *Jobbra:* Lekváros fánk, pampuska

Kedvelt, hagyományos böjti ételek Cserhátszentivánon.
Balra: Kenyértésztából mákos guba. *Jobbra:* Fahéjjal megszórt túros lepény

Balra: Ma is így főzik a szilvalekvárt. *Jobbra:* Mindennapi kenyérünket ma már nem ilyen kemencében sütik a faluban, hanem a péküzemből hozzák.

Balra: Mákos kukorica. Jobbra: Hagyományos, nyújtott tésztaájú túrós rétes készül.

Ez a szakácskönyv kivételes ritkaságnak számított Cserhátszentivánon.

A Csáky Sándor által írt szakácskönyvnek harmadik kiadása Trianon után, 1936-ban jelent meg, amikor a felvidék már Csehszlovákia része volt.

Az impresszumban olvasható szöveg utal a készítés helyére és a forgalmazókra:

Č.S.R részére: Julius Kittl ut., Keller és társa, Mor. Ostrava

A többi országok részére: „Petőfi” irodalmi vállalat, Budapest, kiadása

A „Meinl kávé fogalom” szöveg és Julius Meinl cég reklám logója, a hosszú, török sapkás szerezsen fiú, jól mutatják a reklámot, ami feltehetően a könyv kiadásának anyagi hátteréhez is hozzájárult.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik írásaikkal, adatok közlésével, dokumentumok rendelkezésre bocsátásával vagy más módon hozzájárultak e kiadvány elkészítéséhez.

Külön köszönjük azoknak, akik a gazdag képanyaghoz eredeti dokumentumokkal, fényképek készítésével és azok átengedésével hozzájárultak. A nevek abc sorrendben: Bényey Zsolt, Horváth Dóra, KOGART, Kokavec Zsolt, Kovács Éva, Kovács Zsolt, Lord Martyn, Murányi Gyula, Noskó László, Szabó Timea, ifj. Szabó Sándor, dr. Szalay Ferenc, Zorkóczy Jánosné Csernus Janka.

Nagy öröm volt tapasztalni, hogy a „cserhátszentivániak” közül sokan szakítottak időt és energiát arra, hogy saját, vagy családjuk emlékeit felidézzék, és írásba foglalják. A szerzők és az adatok lejegyzőjének nevét mindenhol feltüntettük.

A falu történelmére vonatkozó fejezetek megírásáért Balás Kristófnak, és az ahhoz forrás adatokat kutató és közlő dr. Pálmány Bélának tartozunk köszönettel.

Bízunk abban, hogy még sokan vannak, akik a tervezett sorozat részeként megjelenő jövő évi, vagy későbbi kiadványokban közkinccsé teszik azt, amit arra érdemesnek gondolnak. Külön felkérés nélkül várjuk a jelentkezéseket.

A gondos nyomdai kivitelezést a NestPress nyomda munkatársainak, személy szerint Fekete Ivánnak köszönjük meg.

E helyen is megköszönjük mindazoknak, akik tevékenységükkel, szellemi vagy kétféle munkájukkal, nyilvános szerepvállalásukkal, természetbeni vagy pénzügyi adománnyukkal hozzájárultak a tavalyi és az idei világtalálkozó megszervezéséhez és lebonyolításához, valamint e könyv megjelenéséhez.

Cserhátszentiván, 2010. június 10-én

*Dr. Szalay Ferenc
a szerkesztők nevében*

Jegyzet

Helyreigazítás

A Cserhátszentiván 2010 című, a nemzetközi regiszterben ISBN 978-963-06-9565-7 szám alatt jegyzett, a Cserhátszentivániak II. Világtalálkozója alkalmából kiadott könyvben előfordult hibákat az alábbiak szerint javítjuk.

A 14. 15. és 16. oldalon lévő képaláírásban a szentmisét bemutató pap neve helyesen: Dr. Szegedi László.

A 32. oldalon a képaláírásban helyesen: A faluzászlót Bercsényi Alexandra viszi. Megemlítjük, hogy a kiadványban írt Bercsényi Kinga a testvére Alexandrának. Ebből adódott az elírás.

Meghívó a Cserhátszentivániak IV. Világtalálkozására 2012. Június 30., Szombat

* * *

Cserhátszentivániak III. Világtalálkozója 2011

Írta és szerkesztette:

Dr. Szalay Ferenc,

Balás Kristóf, Horváth Dóra, Kovács Éva, Murányi Gyula

Kiadó: Felabor Hungary Kft.

Felelős szerkesztő: Dr. Szalay Ferenc

Nyomda: NestPress Kft. Budapest

ISBN 978-963-08-1738-7

Krisztus Pilátus előtt.

A passió képek a régi templomból kerültek át az 1942-ben felszentelt új templomba. A jövő évi kiadványban bemutatjuk az összes képet.

Fent: Cserhátszentiván régi látképe a falu házaival, az új templommal és a háttérben a régi templom megmaradt tornyával.

Lent: Bercsényi Péter és Tamás testvérek ajándék kerámiája a Cserhátszentivániak I. és II. Világtaglalkozója alkalmára